

За Самостійність

**Орган Організації Українських
Націоналістів**

Зміст:

Осип Бойдуник: 22 січні на тлі внутрішньої політики	1
Ген. М. Капустянський: Втрачені можливості	9
-АВ-: УВО — ОУН переємники ідеї української національно-державної суверенності	13
Я. Камінь: Основи нашої стратегії і тактики	15
Ю. Орлян: Змаг основ (продовження)	22
Ю. Микола: Україна в боротьбі	24
Д. Слобідський: На порозі нового року	28
А. П.: «Остання жертва»	29
Іскра: Дівчина-революціонерка	31
Комунікат АЛОН-у	32
Деклярація АЛОН-у	33
Річниця московського злочину	34
Молодь і ярмо комсомолу	35
Д.: По шпальтах советської преси	36
З нагоди тридцятих роковин Жовтневої революції	40
Ю. Богданович: Сходина ланки	II

Сходини ланки

Кожне діло в Організації вимагає майже завжди співучасті декількох людей, якщо не більших організаційних з'єднань. Уже саме обговорення роботи, устійнення що, як і кому слід робити, вимагає співучасті декількох людей. Таке обговорення справ і потягнень та розгляд діяльності, критика недотягнень відбувається на сходинах. У програму сходин входять крім того ще сталі, плянові, систематичні вишкільні праці так членів ланки над собою (самовихова), як і відповідних призначених до того інструкторів над членами.

Формально сходини можуть бути двох родів: періодичні (звичайні) і неперіодичні (надзвичайні).

Періодичні сходини відбуваються що якийсь час у згори устійненому або передбаченому реченні і порядку для опрацювання тих справ, що їх насуває щоденна робота, для інформації та для переведення систематичного вишколу. У виняткових у зв'язку з якимось важливими випадками та потрібними до полагодження справами нераз треба відбувати сходини надзвичайні, або надзвичайну нараду.

Неперіодичні (надзвичайні) сходини не вимагають спеціального обговорення у зв'язку з тим, що є вони звичайно викликані якоюсь особливю подією, чи потребою і ця подія вже заздалегідь окреслює її назначас зміст наради.

Звичайні (періодичні) сходини це дуже важливий складник, можна сказати, підстава роботи організаційної ланки. Без таких сходин ланка не зможе виконувати важливих організаційних завдань, ні виховувати й вирощувати членів організації, ні, врешті, не можна без сходин створювати того найважливішого, що є в Організації — відповідної атмосфери дружби і товарищескості та спільного і збірного світовідчужання і світосприймання.

Сходини — це не проста формальність, яку можна відробити як надокучливу панцину. Від провідника ланки і учасників сходин залежить завжди вповні, чи сходини є інтересні й притягають, задовольняють, а навіть захоплюють усіх присутніх, чи ні.

Вище організаційне теренове керівництво, узглядаючи можливості й потреби Організації й членства, доручає означеному часі (напр. раз на тиждень, чи раз на два тижні) відбувати звичайні сходини ланки. Провідник ланки в порозумінні з її членами устійнює в який спосіб, де і коли (місце й час) сходини мають відбутися.

На кожні сходини мусить бути приготована програма. Програму сходин przygotowляє провідник ланки, або котрий-небудь з членів. В програмі мусять бути узглядені обов'язково такі речі:

1. Звіт з проробленої діяльності за час від останніх сходин, характеристика й аналіз цього звіту та висновки;
2. Актуальні питання й події, зв'язані з діяльністю нашої Організації на нашому терені, а в міру можливості теж інформації та завваги до діяльності нашої Організації поза нашим тереном;
3. Актуальні справи з внутрішньо-українського життя;
4. Інформації і насвітлювання подій на Батьківщині. Цій справі обов'язково на кожних сходинах мусить бути присвячена відповідна увага;
5. Загально-світові події;
6. Передання провідником завдань, які слід виконати ближчим часом, розгляд і выяснювання цих завдань, дискусія над їх значенням.

Абсолютно недопустимим є, щоб сходини були формальністю, на яких провідник говорить, а всі інші слухають, не беручи в них живої активної участі. Всі члени ланки є співтворці і співбудівничі цього відтинку революційної роботи ланки, на якому їй поставлено вищим керівництвом. І тому кожен член мусить брати активну участь у насвітлюванні діяльності ланки і нашої Організації взагалі, мусить творчо співпрацювати над розбудовою організаційних цінностей, мусить бути співвідповідальним у відповідній до свого посту і своїх спроможностей мірі, за долю нашої організації і за справу української національної революції, взагалі.

І тому слід від кожного вимагати, щоб він завдав собі труда застановитися над тим усім, чим живе та що робить Організація. Від кожного мусимо вимагати, щоб він умів критично оцінювати і революційну ідеологію і нашу стратегію та тактику — очевидна річ у мірі доступній для членів ланки — а не обмежуватися тільки до механічного сприймання і виконання доручень. Кожен член Організації мусить розуміти чому і нащо Організація веде таку чи іншу акцію і мусить брати в тій акції участь не з зовнішнього примусу, але з внутрішнього переконання і внутрішньої потреби.

Українська Національна Революція потребує свідомих, вироблених для різного роду завдань, фанатично відданих справі борців, які залишені в складній ситуації на власні сили, в крузі своїх завдань вмітять самі собі дати раду.

Виховувати членів Організації в цьому напрямі треба від праці в ланці, а зокрема від вмілості й правильності переведення сходин. На кожних сходинах кожен член ланки крім участі в насвітлюванні та оцінці поодиноких звітів, доповідей, чи інформації, мусить самостійно зреферувати одну зі справ порушених і названих вгорі.

Наприкінці слід пригадати, що на кожні сходини мусить бути згори приготована т. зв. ф і к т и в н а програма, то значить провідник подає учасникам сходин до відома, або вони зговорюються між собою в якій цілі вони зійшлися та що мають говорити на випадок заскочення їх на сходинах якоюсь небезпекою.

Треба пам'ятати на кожному кроці, що ми є підпільною революційною організацією, яка всіма силами змагає до знищення сучасного політичного укладу на Рідних Землях шляхом розвалу большевицької тюрми народів і побудови на її звалищах самостійних держав для кожного народу в межах їх етнографічних і історичних границь.

В підпільному житті ми не маємо інших способів вишколювання і виховування членів на гідних і відповідних носіїв Української Національної Революції, як тільки шляхом самовиховання. Завданням Організації є ті кадри виховати.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК

У № 11-12 за грудень 1947 р. просимо виправити:

У статті: „Українці Франції в боротьбі з німцями” в останнім реченні було надруковано, що сл. п. Микола Сціборський згинув з німецької руки. Правдою є, що М. Сціборський згинув у родинному місті Житомирі з руки братоубивника!

Ст.	стовпець	рядок	замість	має бути
15	правий	22 згори	поетичного	ноетичного
16	лівий	31 згори	політичний	політеїчний
16	правий	13 згори	поетичної	ноетичної
16	правий	23 здолу	причиновістю	причиновости

За Самостійність

Рік III.

СІЧЕНЬ-ЛЮТЕНЬ 1948

Ч. 1-2 (13-14)

ОСИП БОЙДУНИК

22 СІЧНІ НА ТЛІ ВНУТРІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

I

22 СІЧНЯ 1918

Змагання українського народу за відновлення втраченої політичної самостійності ніколи не вгавали. Не вгавали вони так після втрати княжої, як і після втрати гетьманської держави. Кожним разом український нарід вставав знову і горів «святим вогнем» волі до своєї самобутності, до своєї політичної самостійності. Навіть тоді коли, здавалось, що все пропало, коли

заснула Вкраїна,
Бур'яном укрилась, цвітлю зацвіла,
В калюжі, в болоті серце пригноїла
І в дупло холодне гадюк напустила,

і коли навіть переставала говорити зброя на полі бою, то тоді «на сторожі ставало», «слово»,

Без золота, без каменю,
Без хитрої мови,
А голосне та правдиве,
Як Господа слово,

щоб розказати,

Що діялось в світі,
Чия правда, чия кривда
І чиї ми діти,

і щоб викувати

з його (тихого слова)
до старого плуга
Новий леміш і чересло
І в тяжкі упруги...

(зорати)

переліг той,
А на перелозі...
Може, зійдуть і виростуть
Ножі обоюдні,
Розпанахають погане,
Гниле серце, трудне.
І вицідять сукровату
І наллють живої
Козацької тії крові,
Чистої, святої!!!

Це був новий етап змагань.

В цих змаганнях велетнів Духа, за «новий леміш і чересло» до «старого плуга», натрапляли вони на важкі перешкоди своїх

таки «землячків», «мерзенних каламарів» «чорнилом політих, московською блекотою... заглушених». «Няньки, дядьки отечества чужого» в своїй «овечій натурі» як

шашелі: гризуть
Жеруть і тлять старого (дуба),

щоб лише приподобатися «владі імушим».

Але «од коріння» того «підгризеного», «старого дуба», завдяки тому «тихому слову» духових вождів,

тихо, люблю
Зелені парості ростуть.
І виростуть. І без сокири
Аж зареве та загуде,
Козак безверхий упаде,
Розторощить трон, порве порфиру,
Роздавить вашого кумира.

І повіє вогонь новий
З Холодного Яру.

Тим духово-політичним змаганням наших духових Вождів, які кували й викували «нові лемеші й чересла» до українського, «старого плуга», завдячуємо «зелені парості» «од коріння» українського «старого дуба».

І тим «зеленим паростям», і лише їм, які протиставилися всяким «поступовим» і «модерним» «шашелям» з їхніми модерними «кумирами», завдячуємо проголошення IV Універсалу дня 22 січня 1918 р., в якому сказано:

«Від нині Українська Народня Республіка стає самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу...»

IV Універсал з дня 22 січня 1918 р. «зеленими паростями» оживив українського «старого дуба» та «труснув Кавказ, вперезав Бескидом» його.

«Зелені парості» своєю кров'ю і життям обороняли цю волю так перед зовнішніми нападами, як і перед новітніми «шашелями» внутрі.

Крути і Базар, це живі свідки невмирущого героїства «зелених паростей» українського «старого дуба» в обороні свого права на самостійне життя.

Ми можемо різно підходити до подій в Україні в 1917—1920 роках, ми можемо різно оцінювати тодішній політичний і військовий стан та визвольні змагання за останнє чвертьстоліття, але всі ми мусимо бути згодні з одним неоспореним фактом, що те, що Україна сьогодні, хоч лише формально, але все ж таки, існує як держава і допущена до «народів вольних кола», як міжнародний чинник, байдуже що невласновольний, ми завдячуємо проголошенню IV Універсалу дня 22 січня 1918 р., який фіксував державним актом тисячолітні змагання української нації за власну державу та боротьбі за його реалізацію від 1918 р. по сьогоднішній день.

Сьогодні вже йдеться не про відновлення Української Держави, лише зрівняння **на-сильного союзу** України з Москвою, чи Російською Державою, і встановлення в тій Українській Державі влади **волею українського народу!**

Української Держави, проголошеної IV Універсалом 22 січня 1918 р., яку окупувала большевицька Росія і настановила в ній свій уряд, **проти волі українського народу**, нам ніхто не має вже права анулювати. Вона існує й буде існувати і про її судьбу чи союзи буде **суверенно рішати український нарід.**

Це повинно бути відоме всім міжнародним чинникам, — і білоросійській еміграції, — які в той чи інший спосіб зацікавлені українською проблемою, українським народом, чи Українською Державою.

II

22 СІЧНЯ 1919

Здається, що не знайдемо в жадного народу такого своєрідного свята, як наше свято «соборности». Не дивлячись на те, що не лише український народ, був цілими століттями розділений чужо-політичними кордонами сусідів.

І признаюся щиро, що кожним разом, коли мені приходилось писати чи читати реферат з приводу річниці «соборности», мені автоматично насувалося питання: невже яка-небудь людина на світі святкувала річницю свого народження, а крім того ще й річницю чи «свято» того, що вона народилась на світ у повноті складових частин її організму?! Невже не є це самозрозуміла й нормальна річ? І невже було б нормальним явищем, а не ганьбою для тодішньої провідної верстви українського народу, якщо б західні землі України не стали були **органічною** складовою частиною Української Держави? Впродовж українського духово-політичного ставання до 22 січня 1919 р. ніхто цього не оспорував, а навпаки, постійно підкреслювано, що — «від Кавказу по Сян, лиш один буде

лан». І коли той «один лан» не заіснував автоматично, негайно після розвалу Австро-угорської монархії, ще перед проголошенням ЗУН Республіки, і не стверджено того **інкорпораційним декретом** Уряду Української Держави, а потрібно було аж окремого «Акту Соборности», щоб створити «один лан», то це лише вказує на якусь ненормальність у державному будівництві 1918—1920 років, та на **своєрідну** політичну «свідомість» тодішньої політичної верхівки по обох боках Збруча.

І така **своєрідна** політична «свідомість» тоді дійсно існували, про що можна довідатися зі спогадів сучасників. Щойно в світлі тих ненормальностей у державному будівництві в 1918—1920 роках можна зрозуміти вагу і значення Акту Соборности з дня 22 січня 1919 р., яким проголошено: «Від нині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України, Західньо-Українська Народня Республіка (Галичина, Буковина й Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснилися віковічні мрії, якими жили й за які вмирали кращі сини України. Від нині є єдина, **незалежна Українська Народня Республіка...**»

Щойно знаючи тодішню політичну дійсність і вдумавшись основно в текст Акту Соборности з дня 22 січня 1919 р., можна зрозуміти його вагу і значення. Наголос в Акті Соборности треба поставити не на те, що «Від нині во єдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України...» Бо ж це самозрозуміла річ. Наголос в Акті Соборности з дня 22 січня 1919 р. треба ставити на те, що «**від нині є єдина незалежна Українська Народня Республіка.**» Цим державницько-самостійницьким ствердженням в Акті Соборности з дня 22 січня 1919 р. вже **повсючасно виключалася** спроба чи надії на федерацію з Росією чи політичне австрофільство. Таким чином Акт Соборности є **доповненням** IV Універсалу так по суті, як і по формі і ці обидва Акти з 22 січня творять одну інтегральну цілість.

І в цьому й значення святкування річниці 22 січня 1919 р., нарівні з 22 січня 1918 р.

Щоправда, Актом Соборности з дня 22 січня 1919 р. ще не вповні «здійснилися віковічні мрії, якими жили й за які вмирали кращі сини України». Акт Соборности з дня 22 січня 1919 р. ще не дав нам «одного лану» «від Кавказу по Сян». Поза соборною Україною з 1918—1920 років остала ще східня частина «старого дуба» — України — **Тмуторокань** Ярослава Мудрого чи Кубань наших Лицарів — Козаків з XV—XVIII століття. І ці «віковічні мрії, якими жили й за які вмирали кращі сини України» від X століття по сьогоднішній день, здійснять нові «зелені парості» «старого дуба» в **майбутньому.**

Акт Соборности з дня 22 січня 1919 року остає дня них **дороговказом.**

III

НЕВДАЧІ І ЇХНІ ПРИЧИНИ

З хвилиною проголошення IV Універсалу дня 22 січня 1918 р. на сторожі права українського народу і його молоденької держави стала **зброя на полі бою**. «Зелені парості» з коріння українського «старого дуба» вносилися щораз то вище вгору і тужили. «Нові лемеші і чересла» українського «старого плуга» вривалися щораз то глибше в український чорноземний «переліг», «орючи» його в «тяжкі упруги». «Від Кавказу по Сян», «Україна їде, Україна гуде, Україна клекоче як море».

Триста «зелених паростей» «од коріння» українського «старого дуба» кладе своє життя під Крутами на вівтарі Батьківщини. Море «козацької тії крові, чистої, святої!!!» пролито в обороні права українського народу на самостійне життя у своїй власній Державі.

Але «встоятись не було сили».

Святкуючи річницю 22 січня, не робім з них фетишів, не поклоняємося їм бездушно, ідолопоклонно, але застанівся основно і зробім **іспит совісті**, чому «встоятись не було сили», «хоч стільки народу впало за свободу»? Цією основною аналізою, **іспитом совісті** та висновками з нього, хоч які були б вони болючі, ми не уймемо ваги і значення свята 22 січнів. Цим ми створимо дійсно **культ 22 січнів** у нашому політично-державному ставанні і будемо в їхньому дусі в практичному житті поступати!

Зрештою це є наш **обов'язок** супроти наших нащадків і майбутнього вказати причини невдач, щоб запобігти їхнім повторенням.

Що в 1918—1920 роках «встоятись не було сили», на це зложилось багато причин, так зовнішнього, як і внутрішнього, так об'єктивного, як і суб'єктивного характеру. Ми зупинимося тут лише над деякими основними причинами, які, на нашу думку, потягнули за собою, **послідовно**, всі інші невдачі.

1. Зовнішні причини

Втерся в нас погляд, який стає майже аксіомою, що **головною**, якщо не одинокою, причиною наших невдач у 1918—1920 роках є наші сусіди з півночі і заходу, тобто росіяни і поляки, які своїми імперіялістичними походами і повалили нашу молоду державу.

Воно ніби так — але і не так.

Неоспоримим фактом є, що наші сусіди, так з півночі як і з заходу, є історичними і поточними ворогами українського народу взагалі, а його змагань до політичної самостійності зокрема. Так само неоспоримим фактом є, що ця ворожість, яку вони виявляли впродовж цілої історії, виявили вони її впродовж нашого політично-державного ставання в 1918—1920 роках і повалили нашу мо-

лоду державу, поділившись нашими землями.

Незаперечним є далі факт, що ці імперіялістичні походи наших, так демократичних як і соціалістичних, сусідів, левину частину вини поносять за те, що українська держава в 1918—1920 роках, не змогла достатньо розвинути своїх сил і закріпитися.

Але невже ж то було головною причиною наших невдач у 1918—1920 роках?

Невже 20-тимільйоновий польський нарід, який так само, як і український нарід відновлював і організував свою молоденьку державу, проти якої були сусіди з півночі, заходу і півдня, міг відважитися піти походом проти 40-мільйонного українського народу й валити його державу?

Невже російські большевики, які ще не опанували були в 1918—1920 роках ситуації в себе внутрі і які мусіли боротися з російською реакцією, — на Сході з Колчаком, на Заході з Юденічем, на півдні з Денікіном і Врангелем і т. п., піддержуваними всесильною Антантою, — мали ще настільки сили, щоб піти на повалення української держави і завоювання України?

Скажимо, що так! Скажимо, що російські большевики могли собі на це дозволити, бо вони могли виставити більшу військову силу, як 40-мільйоновий український народ.

Але в такому разі, чим пояснити те, що в 1920 р., тих же самих російських большевиків, 70-мільйонного народу, а властиво їхню армію перемогла польська армія 20-мільйонного польського народу і то тоді, коли російські большевики вже поліквідували були всі російські реакційні фронти і в дійсності мали одного-одинокого ворога, Польщу, і її «союзну» українську армію? Виснаження і перевтома большевицької армії? Впорядку.

Але чому ж такого виснаження і перевтоми не було у польської армії і її «союзників», української армії? Або, чому ця перевтома в большевиків не виявилася на українському фронті супроти української армії?! Безперечно, що Україна була для большевиків важніша як Польща. Але ж Польщі большевики також добровільно не зреклися в 1920 р., так само як сьогодні добровільно з неї не вступляться. Та чи лише з Польщі?

І тому з цим поглядом, що зовнішні причини конкретно кажучи, імперіялістичні сусіди були головною причиною наших невдач у 1918—1920 роках, не все в порядку.

Цим ми не хочемо сказати, що наші імперіялістичні сусіди не причетні до наших невдач в 1918—1920 роках. Ні! Вони причетні! Але не в такій мірі, як ми це бачимо, чи хочемо бачити. Головні причини наших невдач в 1918—1920 роках коріняться де-інде. І ці причини наші імперіялістичні сусіди лише зручно й у пору для себе використали.

А цих причин треба шукати у нас **внутрі**.

2. Внутрішні причини

Є загально відомо, що постава людини та її реакція на ті чи інші явища з її оточення, залежать у першій мірі від її психічного стану і волі.

З аналогічним явищем стрічаємося й у людських спільнотах, які складаються з тих же самих одиниць. Кожному військовикові відомо, що передумовою боєздатності армії чи її частини є в першу чергу її **духово-моральний стан**. Армія чи її частина, у якій духово-моральний стан захитаний, хоч би вона була під оглядом матеріальним найкраще вивінована, не надається до походу і бою.

Нарід, який веде визвольні змагання за відновлення своєї держави, а щобільше вже в часі революції, це є «Нація в поході» і бою. І тут обов'язують ті самі духово-моральні закони, що й армію в поході. Тут мусить бути, в першу чергу, поставлена чітко, без жадних «але», ясно і точно означена ціль і мета, а в зв'язку з тим не менші чіткі завдання, які мусять бути виконані, щоб дійти до цілі і досягнути мету. Далі, всі члени «Нації в поході», а вже безумовно її провід, мусять бути однозгідні і переконані, що так, а не інакше повинно й мусить бути, і вірити в правоту і в перемогу своїх справедливих вимог. **Це є передумова належного і тугого духово-морального стану.** Це є ті «імпондерабілія», які безапеляційно рішають про успіх, або неуспіх акції!

Якже ж ці «імпондерабілія» малися в нас у 1917—1920 роках, у часі нашого політично-державного ставання?

Як уже сказано, Шевченко поставив собі за завдання викувати «нові леміші і чересла до старого плуга», та виростити «зелені парості од коріння старого дуба», від яких, сподівався, «повіє вогонь новий з Холодного Яру» і «встане Україна» від нікого незалежна. А тому закликав: «Вставайте, кайдани порвіте»!

Чітко і ясно!

Мета, завдання, а навіть засоби, не оставляли жадних сумнівів.

Завдяки духовим Вождям українського народу, які невтомно кували «нові леміші і чересла до старого плуга», вирости «зелені парості» «од коріння» «старого дуба», яким завдячуємо м. ін. Українське Січове Стрілецтво, Січове Стрілецтво, IV Універсал і Акт Соборности та геройську їх оборону. Це є те світле з нашого давнього і недавнього минулого, яке залишається в спадщині нащадкам і яке є для них **дороговказом у майбутнє.**

Але є й **тіні** з того нашого давнього й недавнього минулого, які мусять стати **пересторогою** для нащадків на шляху в майбутнє.

Рівнобіжно з ростом «зелених паростей» «од коріння» «старого дуба», **плодилися нові «шашелі»,** які й більше «гризли й терли ста-

рого дуба». Це були новітні «Галагани, і Киселі, і Кочубеї-Нагаї», які вважали, що «отделение українського населення од других областей Росії в особое государство... есть вещь вовсе ненужная для каких би то ни было интересов украинского народа» (Драгоманов: «Програма Вольного Союза»), і лаяли Шевченка, мовляв, за брак у нього знайомства з європейськими «поступовими» течіями. Це були ті, які виплекали новітніх «няньок, дядьків отечества чужого», отих різних петровських, скрипників, винниченків, бажаних, корнійчуків, отих «мерзенних каламарів» і «блюдолизів», оте «ледаче ледащо», яке, на зразок своїх духових предків, лаяло українських князів і гетьманів, зневажало Петлюру і Коновальця, аж їх підступно замордували. Це ті «людомори», які брехали й далі брешуть, що українська Армія з 1918—1920 років, і сьогоднішніх УПА «не воїни, а разбойники, вори (бандити), п'ятно в нашей історії». Це ті, для яких, коли не стало царської Росії, «кумиром» стала та ж сама, але «демократична» Росія Керенського, для одних, а згодом, «соціалістично-комуністична», большевицька Росія Леніна, для других, в якій основний «пароль» став:

Нехай Європа кумкає,
У нас одна лиш думка є,
Одна лише турбація:
Традиції підрізація
Пролетаризація,
Колективізація.

Це їх, і їм подібних, мав на думці Шевченко, коли писав, що «заснула Україна... і в душло холодне гадюк напустила», які, як «шашелі гризуть і жеруть старого дуба» («традиції підрізація»). Це для них готував Шевченко «ножі обоюдні», щоб одним лезом «розпанахати погане, гниле серце, трудне і вищидить сукровату», а другим лезом «розторощить трон, порвуть порфиру, роздавить вашого кумира».

Вони, і їм подібні **брати по духу**, для яких «соціалізм» був важніший, як Україна, бо, як сказав Винниченко, «самостійництво є ідеєю, котра виходить з розпуки... революція знищила царизм і всякі підстави самостійництва», стояли в проводі українського народу в 1917 р. І це вони цілий 1917 рік **тормозили розмах української революції**, вичікуючи «благодати» спершу від петроградських «братів демократів» Керенського, вистоюючи днями в їхніх передпокоях у Петрограді, а згодом, по «октябрській» революції, вичікували таких же самих «благодатей» від московсько-кремлівських «товаришів соціалістів» Леніна.

«Треба було незвичайно великих зусиль, щоб втихомирити розбурхане людське море, яке домагалось проголошення самостійности України» пише один очевидець, учасник подій 1917 р. в Києві. Щойно коли петроградські «брати демократи» затріснули перед ни-

ми двері, а згодом московсько-кремлівські «товариші соціалісти» вислали проти них свої озброєні полчища на «усміреніє хохляцького мятежа», в «Малоросії», щойно тоді, під напором «зелених паростей од коріння старого дуба», яких досі «незвичайно великими зусиллями втихомирювалося», після повного року революції, бо щойно дня 22 січня 1918 р. проголошено IV Універсалом Українську Народню Республіку, як самостійну державу.

І в дійсності це щойно був початок справжньої української революції!

До проголошення IV Універсалу, впродовж цілого року революції, витрачувалося час, сили і енергію на спори між «зеленими паростями од коріння старого дуба» і «модерними» та «поступовими» з «духом часу йдучими» за те, чи проголошувати чи не проголошувати самостійності української держави, замість проголосити її негайно і той час, сили та енергію вжити до її оборони, організації і закріплення.

Після проголошення IV Універсалу почався вже не спір, але справжня міжпартійна боротьба в «модерному», «поступовому», з «духом часу йдучому» таборі за владу в проголошеній щойно державі. Крім тієї, так би мовити, «таборової» боротьби всередині за владу, цей «модерно-поступовий» табір спричинив таку ж саму боротьбу за владу й поза своїм табором.

Справа в тому, що той «модерно-поступовий» табір, йдучи далі з «духом часу», не дивлячись на те, що від того «духа часу» діяв по лобі, чомусь уважав, що «гряде доба»

Традиції підрізації
Пролетаризації
Колективізації.

і за жадну ціну не хотів допустити до співвлади українські «буржуазні» елементи. І ось частина тих «буржуазних» елементів, недоволена з української держави, в якій влада знаходилася виключно в руках «пролетаріату», зібралася в цирку, вибрала собі гетьмана і повалила уряд молоденької української самостійної держави, Центральну Раду. В короткому часі гетьман проголосив федерацію з Росією. Це знову зовсім зрозуміло й оправдано викликало всенародне повстання проти гетьмана, який змушений був зректися свого гетьманування й гетьманства і втікати потайки з України.

Новий уряд України, Директорія, приступив до організування, оборони і закріплювання молоденької держави. Але в тій обороні, організуванні та закріплюванні виявився брак однозгідності поглядів між самими членами директорії, а Головного Отамана сл. п. С. Петлюру довело до виступу з соціал-демократичної партії. Між партіями почалася наново боротьба за владу. І ось так, після втрати цілого 1917 р. революції на спір, чи проголошувати самостійність України чи ні,

після остаточного проголошення самостійності України, цілий 1918 рік прогавлено на міжпартійну боротьбу за владу в тій самостійній Україні, замість того, щоб всі партійні і народні сили й енергію спрямувати на оборону, організацію і закріплення держави.

А народ? Народ «мов паралітик той на роздоріжжі» спантеличений «різношерстими» агітаторами, позбавлений справжнього проводу, не знав, що йому діяти.

Але помилявся б той, хто думав би, що український народ відмовляв послуху українській владі, там, де вона дійсно була й виявляла себе. Навпаки. Народ був надиво послухний. Хто був у той час в Україні, той мусить це признати.

До міжпартійних спорів долучився в 1919 р. спір між урядом УНР і Диктатурою ЗОУНР. Акт соборности з дня 22 січня 1919 р. на практиці не був ніколи реалізований. Далі, як і перед тим, існували два уряди і дві армії, які між собою вели постійні спори, аж вкінці одні заключили відомий договір з Денікином, а другі відомий варшавський договір.

Для істотної соборности не було зрозуміння. Не було в той час «єдиної» України, яку проголошено Актом Соборности дня 22 січня 1919 р. Натомість була «справа Наддніпрянська» і «справа Галицька», або ще гірше, були «петлюрівці» і були «галичани». А сьогодні?

Та ще й сьогодні дехто своєю дійсно загумінково-провінціональною ментальністю обов'язок істотної соборности називає «трагікомічними перегонами». Чи ж можна дивуватися, що аналогічно думав дехто й перед чвертьстоліттями?!

Цей тодішній внутрішньо-політичний стан демобілізував духово-морально і фізично український нарід, паралізуючи всі його спроби оборони і саму оборону на зовні проти імперіялістичних сусідів. Наш народ був дійсно в стані «паралітика на роздоріжжі», з яким можна було робити — і робили, — хто що хотів. Імперіялістичні сусіди дуже зручно використали цей демобілізуючий стан, не зважаючи на «соціалістичну» чи «демократичну» «спорідненість» з тодішніми українськими урядами.

І це ми повинні пам'ятати й мати на увазі в дальших визвольних змаганнях. Це повинні пам'ятати в першу чергу ті, які сьогодні знову починають будувати свою державницьку політику на «соціалістичній» чи «демократичній» спорідненості.

Ми не оспорюємо до деякої міри ваги ідеологічної «спорідності» в міжнародних зв'язках, якщо така «спорідненість» дійсно існує. Але, все ж таки думаємо, що важнішим від тієї «спорідненості» на зовні, є порозуміння і єдність всередині національної сім'ї. Ми вважаємо, що на такий внутрішній єдно-

сті всіх сил національної сім'ї можна поставити сильнішу будову, як на зовнішній «спорідненості». Про це нас проречисто переконали давні і недавні минулі з нашої політики!

Ми все ж таки повинні з нашого минулого дещо навчитися і не «злопочинати» ті самі блуди й помилки, які позбавили нас своєї державности, а український народ загнали в рабську неволю.

Зрештою, якими осягами можуть похвалитися наші соціалісти і демократи на міжнародному форумі своєю «спорідненістю»?!

Тому супроти цього важнішим є внутрішнє порозуміння і єдність всіх сил українського народу, який цим способом представляв би реальну силу й вартість у міжнародній грі і то вартість напевно більшу, чи сильнішу за ідеологічні «спорідненості»!!!

IV

ВИСНОВКИ НА СЬОГОДНІ І НА МАЙБУТНЄ

Шевченко молився і свою молитву на науку оставив нащадкам: «Злопочинаючих спини» і «Єдиномислиє подай». І Ми кожної неділі молимося: «Боже, нам єдність подай». Але чи ця наша туга за «єдністю» має бути лише святочними молитвами? Є дуже добре українське прислів'я: «Бога взивай, але й рук прикладай».

І ось ми, в обличчі маєстату 22 січнів, які рік-річно святкуємо, зробім основний іспит совісти, і спитаймо себе, чи ми, у своєму практичному житті, поступаємо згідно з тими законами, які нам проголосили Акти 22 січнів? Чи ми в своєму практичному житті «прикладємо рук» до реалізації того, що нам проголосили Акти 22 січнів?

І чи не є наші молитви за «єдністю», і святкування 22 січнів звичайним фарисейством і зовнішньою формою, яка має закрити дійсність нашого поступовання в практичному, щоденному житті?

Чи не обдурюємо ми «люди хрищені», «рідного брата» й Бога, зносячи молитви до Нього?

Бережимося того, щоб тоді, коли треба буде в єдності і солідарності всі сили й енергію присвятити державному будівництву, там, на рідних землях, ми не дістали «помішання язиків» й не розуміли одні — одних. Бо тоді настане між нами боротьба, включно з братовбивствами, запанує хаос і анархія, з чого знову скористають імперіалістичні сусіди і нас поневолять, але цим разом уже безповоротно, на віки!!

І тут не допоможуть жадні «ідеологічні спорідненості» зі зовнішнім світом.

Ми, українська політична еміграція, є та частина українського народу, яка покинула рідні землі і вийшла на еміграцію: а) на знак

протесту проти окупації України, б) для продовження боротьби з окупантом. Це є наші основні завдання, як політичної еміграції!

Це не значить, що ми, емігранти, є одиноки українські патріоти. Ні! Там, на рідних землях остали, якщо не кращі від не одного з нас, то напевно не гірші від нас українські патріоти, які ведуть, у той чи інший спосіб, скрито чи явно, пасивно чи чинно, змагання з окупантом. Це ті «зелені парості», які дозрівають і можуть в кожний момент зажадати передачі їм «легітимації» на традиції з перед чвертьстоліття!

Різниця між ними й нами є та, що вони позбавлені тієї волі думки і чину, якою ми в деякій мірі користуємося

І тому тим більш оправдані до нас вимоги і тим більше тяжить на нас відповідальність!

Для виконання наших завдань нам необхідна духовна єдність і солідарна чинність. Це є передумова успіху змагань.

Але під цим оглядом наша еміграція немає чим «вилегітимуватися» перед «зеленими паростями» батьківщини. Українська політична еміграція самоподілила себе на: «східняків» і «західняків»; «православних» і «католиків»; «православних канонічних» і «православних неканонічних»; в політичному секторі на «куківців» і «блискуче відокремлення»; на «легітимних» і «нелегітимних»; на «коляборантів» і «непорочних» і т. д. і т. д.

І все це поділи українсько-самочинні.

І всі вони, взаємно, ведуть між собою нещадну боротьбу, включно до виключування одні-одних з церкви, заперечування одні-одним українства і патріотизму, посуджування одні-одних в «русофільстві»; «большевику-» чи «комуно-фільстві» чи просто в «большевизмі» і «комунізмі», і т. д. і т. д., уважаючи, кожний окремо, себе єдиного «правовірним», «патріотом» і одиноким «оборонцем і спасителем України»... бо «легітимним і традиційним» і... «приємливим альянтам».

Застановляючись над цим станом, деколи здається, що українська політична еміграція, в своє хоч і не «холодне», але все ж таки «дупло гадюк напустила», які як «шашелі гризуть, жеруть і тлять» еміграційного «старого дуба» українського народу.

Чи маємо повторити за Кулішем його розпучливе і досадне: «На дзеркало твоє одвічне»? Ні, національна амбіція не дозволяє на таку досаду.

Ми можемо лише за Шевченком молитися «Злопочинаючих спини», «а всім нам» «Єдиномислиє подай», а за іншими нашими предками, українськими князями, гетьманами, головними отаманами і вождями чинно діяти, щоб тих «злопочинаючих спинити», до «Єдиномислия» допровадити, і вкінці воювати перемогти!

Тому в першу чергу у нас, на кожному відтинкові нашого суспільного життя, **мусить раз на завжди зникнути** поділ на «східняків» і «західняків», на «наддніпрянців», «галичан», «буковинців», «закарпатців», «волиняків» і т. п. «подоляків»!

Українці, без уваги на їхнє територіальне походження, на ідеологічні переконання, на політичні погляди, на віроісповідні визнання, на наукові кваліфікації, на професійно-станові зрізничування, **мусять творити духову єдність вищого національного порядку і в тій духовій єдності, на кожному відтинкові і в суспільному житті в цілому солідарно діяти!!!**

«Серед оргій галасливих честолюбців, суєтливої погоні за славою і прокльонів мстивої образи — Український Націоналізм, в трагічну годину нашої сучасності, підносить клич єднання і покори перед маєстатом грядучої України, спадкоємця століть історії і творця нового ладу — **національного солідаризму**». (Тези жовтневої [1945] конференції).

Ця духова єдність і солідарний чин має нам **виховати українську людину! Українська людина, і лише вона, є запорукою нашої перемоги!**

Хто того не розуміє і хто до того не прирочиться, той мусить бути **виключений** з українського суспільного життя, зокрема з відповідально-провідного посту в ньому! В першу чергу, **наші Церкви, християнські Церкви**, зокрема їхні гієрархії, мусять бути прикладом **братолюбія, єдиномислія і єднання**, якщо вони хотять бути чинником **формуючим засади християнської моралі й етики!**

Ми за всяку ціну мусимо усунути з нашого суспільного життя взагалі, а суспільно-громадського життя зокрема, де відбувається оте безпосереднє, повсякденне, практичне життя, отой погубний поділ на «східняків» і «західняків», і т. п. «ків». З нашого суспільно-громадського життя мусить бути раз на завжди усунений **фамілійно-територіальний протекціонізм!** Хай ніхто не намагається опрокидати той поділ і той «протекціонізм», бо він існував і існує, починаючи такими жалюгідними проявами, як вагони з написами «для галицької інтелігенції» — а на допомогівій акції сьогодні кінчаючи!

Безперечно, що ми не можемо заперечити в дечому різниць між тими українцями, які були під окупацією більшовиків, а тими українцями, які були під іншими окупаціями. Ті різниці власне заіснували внаслідок різних ворожих окупаційних режимів. Але чи ці різниці мали б мати який-небудь вплив на наше практичне, повсякденне, безпосереднє життя?

Ні, і стократ ні!

Свідомі тих різниць, власне, ми повинні доложити всіх старань, щоб ці різниці ні-

велювати аж до виховання одного типу **української людини**.

До трагедії українського народу з приводу втрати власної держави, долучилося ще й те, що окупаційні режими нищать тип **української людини**, а на її місце виховують типи **територіально-української людини**, як у духовому, так і в політичному розумінні.

І тепер нашим завданням є нівелювати ці територіальні типи, і виховати тип **української людини!** І ось сьогодні, святкуючи річницю Акту Соборности, ми мусимо собі це усвідомити і до того примінитися, якщо дійсно хочемо мати, як сказано в Акті Соборности, «єдину, незалежну» Українську Державу і не хочемо стягнути на себе **прокляття наших нащадків**.

Те саме відноситься до **суспільно-політичного сектора**.

Ми мусимо собі усвідомити і погодитися з тим, що суспільно-політичне життя кожного народу виявляється в формі різних політичних організацій, партій чи угруповань. В цих змаганнях кожна політична організація, чи партія звичайно користується повною **свободою**.

Але ця свобода має певні **межі, поза які не вільно вийти**. Свобода це не є сваволя! Понад партійними інтересами існує **національний і державний інтерес, який усіх однаково зобов'язує**.

«Здиференційованість українського суспільства — це явище нормальне, але вона не повинна переходити певних меж, щоб не атомізувати нашого суспільства. Вона повинна знаходити свою розв'язку в національній солідарності, як головній прикметі всякого політично-дозрілого народу». (З резолюцій III ВЗУН, 1947). Все це є вимоги і засади **народовладної системи й національного солідаризму, які ісповідує і на яких спирається український націоналізм**.

Ми розуміємо й оправдуємо безкомпромісову міжпартійну боротьбу в нас до 1939 р. Тоді велася боротьба між українськими націоналістами-революціонерами, які визнавали й вели **чинну** боротьбу з окупантами, з одної сторони — і т. зв. опортуністами, які не хотіли вести тієї чинної боротьби з окупантами, байдуже, чи по совісті, чи з необхідности, — з другої сторони.

Від того часу ситуація основно змінилася.

Сьогодні Україна окупована одним-одиноким окупантом, з яким жадна українська політична організація чи партія не то, що не співпрацює і не виявляє найменшої охоти до співпраці, а навпаки, всі ведуть з цим окупантом, байдуже якими засобами, безкомпромісову боротьбу за усунення його з України і відновлення Української Суверенної Держави. В цій ситуації відпала кілька-фронтна внутрішня і зовнішня боротьба. Тепер витворився один-одинокий зовнішній фронт

боротьби, на якому по одній стороні стоять українські революційні сили, а по другій стороні сили окупанта. Тому стало історичною вимогою для українського народу мобілізувати всі свої творчо-революційні сили на цьому одному зовнішньому фронті для остаточного, солідарного удару й перемоги.

Для цієї ж мети необхідний один спільний керівний Центр.

До солідаризації чи консолідації цих творчих сил і Центру, ОУН змагає від 1940 року по сьогоднішній день.

«Для успіху в боротьбі на життя і смерть із червоною Москвою, необхідний суцільний фронт поневолених народів і суцільний український фронт. Конкуренційна боротьба й міжгрупове співзмагання українських політичних середовищ, допустимі ще тепер, мусять зникнути на етапі головного удару. III ВЗУН кличе всі українські політичні середовища до завершення повної, всенаціональної концентрації сил і створення одного спільного політичного центру, ще перед початком вирішального етапу». (З Резолюцій III-го ВЗУН, серпень 1947 р.).

При мобілізації цих творчо-революційних сил і організації спільного політично-державного керівного Центру треба виєлімінувати всякі ідеологічно-програмові, організаційні чи партійні інтереси й спори. Тут же не йдеться про реалізацію тієї чи іншої ідеології або партійно-політичної програми, але про визвольні змагання цілої нації.

Тому при реорганізації державного Центру не можна брати на увагу лише традицій з 1918—1920 років і більше чи менше законні «легітимації», або контруувати конституцію так, щоб згори і повсякчасно вона запевняла перевагу якійсь одній чи бльокам партій і забезпечувала б посідання «легітимацій» їй чи її членам. Тут треба мати на увазі також традиції, творені впродовж останнього чвертьстоліття і мобілізацію чинно-революційної сили, яка має стати віч-на-віч з окупантом, до чинного змагу на полі бою. Такої постановки вимагає добро української справи, і, коли хто хоче, етика!

Традиції легітимації і законна тяглість, усе це є неоспоримі конструктивні чи правопорядкові фактори в житті нації і її політичної форми — держави. Цього всього українські націоналісти ніколи не оспорювали, й нині не оспорюють, а навпаки, берегли цього і перестерігали інших перед надуживанням того всього, бо ж це є засади українського націоналізму. Але українські націоналісти визнають лише позитивні традиції, а легітимації і законну тяглість визнають лише тоді, коли вони дійсно оперті на законах і відповідають вимогам етики і правопорядку!!

Де таких «законних тягlostей» немає або де «законна тяглість» оперта на випадково-

сті чи ненормальних стосунках минулого, там етика і правопорядок вимагають, щоб ці ненормальності направити шляхом правопорядкуючого закону!! Цього вимагається тим більше від тих, які мусять бути взором правопорядку для народних мас, якими вони хочуть проводити і вимагати від них посвяти та правопорядку!

Ми вже в попередньому розділі згадали, що ми не оспорювали ваги «ідеологічної спорідненості» навіть у міжнародних зв'язках. Але помиляються ті, які вважають, що «ідеологічні спорідненості» і в міжнародній політиці грають вирішальну роль і на тому хотять будувати визвольну політику та припасувати до неї внутрішню. Це повинні знати й пам'ятати зокрема ті українці, які опираючись на «ідеологічну спорідненість», заганяли нашу політику вже не раз впродовж історії в сліпий кут, а нарід у неволю.

Історія чужого і нашого давнього і недавнього минулого доказує, що в міжнародній політиці далеко не цікаві й неважні «ідеологічні спорідненості». Традиції і легітимації дуже важні, але у внутрішній політиці, а не міжнародній. Натомість у міжнародній політиці більш — щоб не сказати вирішально — важливі є реальні сили і їхня вартість у такому чи іншому міжнародних конфліктах. І тому це дійсно заінтересування зовнішнього світу треба мати на увазі й нам і заздалегідь ті реальні сили мобілізувати, щоб не було запізно!

То ж «союзників» шукається й устійнюється не тоді, коли вже говорить зброя, лише тоді, коли ще говорять дипломати. І їх шукають! Це нам відомо.

І тому наказом сучасної хвили для всіх нас є мобілізація сили.

Якщо ми таку реальну силу будемо мати, то тоді, в міжнародній політиці, ніхто нас не буде питати, яку «ідеологію» ми визнаємо, де, коли, хто і з ким «коляборував» і т. п. Бо це для нікого не цікаве, так само як впродовж шести літ для нікого нецікава була, в міжнародній політиці, ідеологія і режим у німецькому третьому райхові, з яким всі держави жили в найкращих стосунках, так само як впродовж повного чвертьстоліття нецікава була ідеологія і режим большевиків, з якими так само всі жили в найкращих стосунках, а вкінці й тісні союзи заключили і солідарно виступали, на дивлялись на те, що большевики є тоталісти і перші коляборанти з нацистами.

Усвідомім собі це чітко і ясно та раз на завжди заперестаньмо видвигати ці неповажні «аргументи» в нашій внутрішній політиці, і припинім «злопочинання» з цього приводу!! Кожний має на увазі інтереси лише своєї нації і береже цих інтересів всіма доступними засобами. Така вже етика в міжнародній політиці і нічого тут не вдієш. І то-

му ми повинні мати це на увазі так у міжнародній політиці, як, — і то головне — і при налаштуванні співпраці у нас **внутрі**, а головне **при реорганізації державного Центру**, та спинити «злочинання» спору видвиженням дійсно дешевеньких «аргументів» у роді таких як «підписуйте декларації, що ви демократи, бо інакше міжнародні чинники можуть нам зробити закид, що ми співпрацюємо з недемократами». Думаємо, що сьогоднішня наша внутрішня і зовнішня дійсність найменше надається на відновлювання жалюгідних партійних герців з тридцятих років. Така і їй подібна постановка у внутрішній політиці не віщує нічого доброго.

І проти такого і йому подібного «злочинання» ми мусимо і будемо **протидіяти**. Ми є й будемо проти всякого тоталізму, диктатури чи хоч би монополізації! «Намагання монополізації українського життя однією партією в нинішніх обставинах протиприродні і заздальгидь засуджені на невдачу, вони лише анархізують українське суспільство». (З Резолюцій III-го ВЗУН, 1947 р.).

Ми потребуємо внутрішньої **єдності, солідарного чину й відповідальності всіх, без винятку, сил українського народу, а не диктатури!**

Ми не є проти демократизму і демократії. Ми, власне, визнаємо народовладну систему, тобто систему, в якій джерелом влади є **нарід**, який суверенно рішає про свою владу і долю. І цього, а нічого іншого, вимагаємо **й від українських демократів!**

Але щоб існувала й діяла українська де-

мократія, то в першу чергу **треба, щоб існували українські демократи!** Без демократів, демократія це **порожня фраза**, якої перовзором є сьогоднішня советська «демократія»!

Ми не є проти міжпартійних змагань — навіть сьогодні — проти поширювання ідеологій і програм. Ми лише вимагаємо **порядкування партійних інтересів безсумнівно вищим загально-національним інтересам**. «Вважаємо за нормальне й корисне змагання між політичними групами й організаціями, бо цим способом відбувається кристалізація ідей та добір людського матеріалу і цим шляхом оформлюється правильна концепція визвольної акції. Та ці змагання, щоб дати практично-позитивні наслідки, повинні відбуватися в належній формі з додержанням етичних засад національної єдності». (З Резолюцій III-го ВЗУН, 1947 р.).

Загально-національний інтерес сьогодні вимагає від нас творення **спільного політично-державного Центру** і ведення дальших чинних визвольних змагань **всіма** творчореволюційними силами українського народу.

Якщо ми, в практичному суспільно-політичному житті, включно при реорганізації державного Центру, на сьогодні й на майбутнє визнаємо поставлені тут вимоги правильними, будемо ними керуватися і їх здійснювати, тоді «злочинання спинимо» і досягнемо «єдиномисліє» та запевнимо світле майбутнє українському народові.

А тоді можемо з чистою совістю святкувати річницю 22 січнів.

Ген. М. КАПУСТЯНСЬКИЙ

Втрачені можливості

Сьогодні комуністичний Олімп, спираючись на безмежні простори опанованої ним імперії, набирає поволі, здається, нестримної розгонової сили.

Перед європейськими народами й державами американського континенту стає важлива дилема: в який спосіб можливо — якщо не зупинити на довший час, то, принаймні, значно загальмувати цей грізний, широко закроєний, пляновий похід на підбій світу.

Грунтовний розгляд справи, на **перший погляд**, не дає досить підстав для швидкого та категоричного розв'язання її в царині економічній, політичній, пропагандно-ідеологічній, а, нарешті, евентуально — й стратегічній. Бо ж 30-тирічний досвід **нібито** переконливо доводить, що дотепер збройна боротьба хоч і завдавала більшовикам болючих та виснажливих ударів, але вони вперто, часа-

ми з безприкладним напруженням усіх сил і засобів, переборюючи небезпеки й труднощі, все ж успішно майже завжди опановують ситуацію. У висліді, незабаром советська влада стає ще більш міцною, відпорною, активною, а за сприятливих умов — і загрозливо-агресивною.

Тому загалом у багатьох склалась така думка: советську владу неможливо ні перемогти, ні скинути в збройному змаганні (інтервенція або війна), бо ж червоні давали собі раду в критичні для більшовиків 1917—1920 роки на численних фронтах, за часів найбільшої своєї слабости, навіть проти інтервенції могутніх Антантських переможців. Теж не здолали в 1941—1945 рр. **подужати та остаточно перемогти червону армію залізні когорти фанатичних німецьких вояків**. Тепер, здається, СССР хоч і значно ослабле-

ний величезними втратами та напругою 2-ої світової війни, перебуває в апогеї своїх стратегічно-політичних, революційних та пропагандних успіхів (хоч уже виразно помічається деякий їх спад на ключевих позиціях).

Тому слабодухі, не орієнтуючись у східній проблемі, радять своїм урядам:

— «Спускайтесь, куме, на дно, не тратьте, друже, сили...»

Шукаймо, мовляв, компромісів та не драгуймо советської Росії, бо лихо нам буде...

Ми не заперечуємо великого воєнного потенціалу та багатих, різнобарвних ресурсів і засобів СРСР. Також добре собі уявляємо труднощі, небезпеки й комплікації в прийдешній тяжкій боротьбі з ним та konieczність, для досягнення перемоги, добре обміркованої, всебічної політично-стратегічної і пропагандно-ідеологічної підготовки. Так! Однак, разом із цим, твердимо, що досвід попередньої боротьби і причини успіхів большевиків однорічно трактуються, а тому і витягнуто з них неправильні, занадто песимістичні висновки й консеквенції, і цим викривлюється перспективи правдоподібного розвитку дальших подій, політично-стратегічних настанов і відповідальних рішень.

В перехідну добу Українського мілітарно-революційного Змагу в 1917—1920 роках, а також у 1941-42 роках часами витворювалися сприятливі обставини для повної перемоги над СРСР. Однак, ні виснажені довготривалою війною держави Згоди, ні загони пільсудчики, ні короткозорі добровольці Денікіна, ні зарозумілі від своїх блискучих перемог в Європі німці не збагнули вимог історичного часу та сприятливих обставин, і... сьогодні вони страшно караються за свої помилки, хоч не всі їх досі ще належно собі усвідомили.

Для ілюстрації нашого твердження, подамо лише два історичні приклади (їх є значно більше). Найяскравішими з них були, без сумніву, події в 1919 році, липень-вересень, літо 1920 року та 1941-й рік. Коротко зупинимось на їх генезі.

1919-й рік. Весною 1919 року держави Згоди вирішили політично й мілітарно підтримати угруповання, що боролися проти большевиків на просторах Російської імперії, щоб допомогти їм скинути советську владу. Плян цієї грандіозної операції прагнув ось до чого. Одночасовим, погодженим наступом з усіх боків відрізати большевиків від сполучення з світом, стиснувши центральну Росію (з Далекого Сходу армії адм. Колчака, з Півночі та Північного Сходу — армії генералів Юденіча та Міллера, з англійським десантом біля Архангельська, і з Півдня — генерал Денікин). Цією концентричною офензивою примусити червоних капітулювати, або ж викликати всенародне повстання, хвилі якого зметуть їхню владу.

Головний удар повинен був завдати генерал Денікин. Його 200.000-на армія, значно скріплена союзом з донцями та кубанцями, переможно посувається вперед, розгорнулася на широкому фронті від Царицина до Дніпра. 2-го липня Денікин видає так звану Московську директиву — головний операційний напрямок Курськ-Орел-Москва.

Для скріплення свого наступу, йому потрібне було забезпечення лівого флангу з Заходу. Якраз тоді (в липні) на Правобережжі (при активній підтримці повстанців і населення України) почали успішно оперувати 100-тисячні Об'єднані Українські армії (Наддніпрянська й Галицька).

Головний Отаман С. В. Петлюра і Штаб Дієвої армії добре собі здавали звіт із ситуації, що витворилася на Сході Європи, і прагнули активно, включившись в загальний **протибольшевицький фронт, спричинитися до повалення советської влади й незалеження своєї Держави.**

В Кам'янці-Подільському 30 липня 1919 р., перед представниками Америки, Франції та Англії, Штаб Дієвої армії висуває свій плян боротьби з червоною Москвою (звітував автор цих рядків). Ось засади того пляну:

1) Українська Об'єднана армія власними силами, без чужої військової допомоги, за короткий час звільняє Правобережжя від большевиків, захоплює Київ, займає своїми відділами напрямок Київ-Ніжин, а при потребі й Київ-Чернігів. Цим українська збройна сила та наші повстанці уможливають Доброармії скупити та спрямувати всі свої сили з Українського фронту на головну операційну лінію Курськ-Орел-Москва. Взагалі, Українська армія забезпечує крило Доброармії.

2) Щоб створити сильну загрозу Москві з Заходу, польська армія, своїм правим крилом просувається на Дніпро до Річиці. Звідси шлях — Брянськ-Москва. Центром Польща погрожує великому наполеонівському шляхові Мінськ-Смоленськ. Тоді умови наступу для Доброармії значно полегшали б, а її комунікації скорочувалися б. Керування всіма операціями й координацію різних армій мусіла взяти в свої руки Антанта. При дружній бойовій співпраці, протибольшевицький блок мав би рішучу перемогу, про що переконливо доводить розвиток дальших подій. **Маршал Фош позитивно розцінював наш плян. Але... генерал Денікин, замість опертися на міцну підтримку нашого героїчного війська та повстанських мас і переможно наступати на Москву, вирішує: забезпечити своє ліве крило війною з Україною.** Тим він зруйнував наш фронт, дезорієнтував українське населення, знівечивши свій переможний похід на Москву, захитав і весь проти-комуністичний блок.

Пілсудський саботує наступ і тримається

підозріло пасивно. Також ген. Юденіч не зумів зговоритися з естонцями і фінами, а тому не мав вирішного успіху під Петроградом, що ледве-ледве тримався під ударами його нечисленної, але відважної армії. Його легко було здобути навіть за мінімальної підтримки естонців або фінів.

Отже, уможливили більшовикам здобути перемогу в 1919 році не оперативна й стратегічна зручність їх вождів: Троцьких, Будьонних, Сталіних, і не боєздатність червоної армії та співчуття населення, про що широкомовно голосить більшовицька пропаганда, а головне — фатальні помилки їхніх противників, а надто — політичний злочин генерала Денікіна й маршала Пілсудського, що воліли ліпше залишити в крайньому випадку червону владу в Росії з її терором і небезпечними експериментами, ніж мати сусідом незалежну Українську Державу. Проте, українська політика й стратегія, правильно оцінивши ситуацію, висунула єдино доцільний плян загального наступу на більшовиків.

Реалізація цього пляну спричинилася б до повалення більшовицької влади в Росії і уможливила б Україні оборонити свою суверенність, а людство, зокрема народи Росії, не переживали б, правдоподібно, страхіть другої світової війни і небезпеки поширення комунізму на весь світ. (Див. М. Капустянський, «Похід Українських Армій на Київ-Одесу в 1919 році», книга друга, стор. 85—96 та 198—199).

Польсько-московська кампанія 1920 року.

1920 рік. Ми не будемо докладно зупинятися тут, через брак місця, на дуже цікавих перипетіях польсько-московської кампанії 1920 року. Обмежимося короткою її генезою та з'ясуємо фінальну фазу цієї війни.

Політично-стратегічна ситуація на весну 1920 року. — Розправившись з білими на головних відтинках (залишився тільки генерал Врангель у Криму з добірними частинами) та ліквідувавши, руками Доброармії й підступною політикою поляків, Український регулярний фронт, совети поставили собі мету — побити Польщу та продертися до Німеччини, щоб разом із нею уневажнити Версальський договір (та запалити світову пожежу).

Для Польщі настав час розплати за невиразну та підступну її політику. Пілсудський шукає опортунізму та звертається по допомогу до Уряду УНР і підписує так званий Варшавський договір (конвенцію). На Правобережжі, у глибокому запіллі червоних, тоді успішно оперувала невеличка, але завзята Українська армія (під керівництвом ген.-полк. Омеляновича-Павленка й ген.-хорунж. Ю. Тютюнника). Решта українських воєнків сиділа в польських таборах. Теж, після своєї трагічної Одисеї, в лавах червоної армії опинилися бригади Галицької армії, що шукали нагоди знову сполучитися з нашим військом.

Ген. Врангель, переорганізувавши свої сили, шукає з нами порозуміння і готується до рішучих дій.

Ця кампанія мала три головні фази.

1-ша фаза. Польська офензива. Польсько-українське військо спочатку мало поважні успіхи, головне на Україні. Було захоплено Поділля, Волинь і Київ. До цього найбільш спричинилися: 1. Несподіваність наступу (червоні були заскочені); 2. Значна допомога наших повстанців; 3. Загроза більшовицькому запіллю відворотним маршем Української армії з Правобережжя; 4. Перехід Галицьких бригад на Київському напрямку на наш бік.

2-га фаза. Контр-маневр більшовиків. Совети швидко зорієнтувавшись, переходять у контр-наступ на всьому польсько-українському фронті, розгортаючи 4 армії Тухачевського і 3 армії на Південі. Поляки терплять поразку, і в панічному відвороті звільняють Литву-Білорусь-Українські Землі, і відкочуються аж під Львів-Варшаву. Урятовують поляків від цілковитої катастрофи на їхньому правому крилі бойові дії Української армії та в центрі — 6-та Українська дивізія ген. Безручка, що зупинили під Замостем на три дні грізний наступ кінної армії Будьонного; це дало змогу під Любліним скінчити скупчення стратегічної ударної польської резерви, що потім перерішило справу.

3-та фаза. Загальний протинаступ спільників і розгром червоної армії.

Дружніми зусиллями протибільшовицьких сил було спинено навалу червоних на Польщу і розбито їхні армії на всіх фронтах. Найбільшої поразки вони зазнали під Варшавою і на північ від неї в серпні. Всі чотири армії Тухачевського було майже знищено. Так деякі частини IV і XV советських армій притиснуто до німецького кордону, який вони перейшли, і їх було інтерновано. III, XVI і так звана Мозирська група розпорошені.

Червоне військо в цій операції загубило 70.000 полоненими, 200 гармат і до 1.000 кулеметів, отже, вся червона ударна група зазнала надзвичайної поразки.

Поляки безупинно прямують на Литву й Білорусь. Ворог у повному відвороті. Його частини не ставлять уже сильного опору. Цілі дивізії піддавалися полякам, весь фронт Тухачевського майже не існував.

Таким чином, в ударній групі советів загублено майже дві третини артилерії. Штабів майже не існувало. Дісталися до полону штаби 3-ї й 4-ї армій і 21, 55, 57 та 47-ї дивізій та десятки штабів бригад і полків. В штаб Тухачевського з'явилися делегації з фронту, вимагаючи за всяку ціну замирення, бо в противному разі і решта частини складе зброю, або понищить штабовиків, начальників і комісарів.

Теж грізна ситуація утворилась на Південному Сході. Арміями Українською та VI-ю польською було розторожено XIV-ту, і XII-ту советські армії. Поляки просовувались на Рівне-Звягель-Житомир. Наше військо переможно прямувало на Поділля. Вже Могилів у наших руках. Завзяті, успішні бої точаться під Жмеринкою. Лише за короткий час нами підраховано до 15.000 полонених, багато гармат та 120—150 кулеметів. Трофеї все збільшувались та збільшувались. А що найголовніше — до наших частин масово зголошувались добровольці і мобілізовані. Армія росте і міцнішає. Назустріч переможному українському війську з Уманщини, Таращанщини та з Херсонщини наступають добре організовані, численні повстанські частини. Вони ось-ось подадуть нам руку.

Троцький дає наказ відводити червону армію на лівий берег Дніпра. В Таврії генерал Врангель теж б'є червоних — він завдає важкої поразки XIII-й червоній армії та ударній групі, осередок якої складали корпус кінноти Жлоби й лотишська комуністична дивізія. За літні операції Врангель узяв до полону 21.000 вояків, 106 гармат, біля 550 кулеметів і іншу велику воєнну здобич.

Оцінюючи безнадійну ситуацію, начальник штабу Південно-Західного фронту, полк. ген. штабу Петін подав доповідь до Реввоенсовету, в якій він з дивною мужністю та відвертістю зазначає:

«На фронті повний розвал, в тилу розруха. Влада советів напередодні загибелі. Тому за всяку ціну — негайний мир на одному з фронтів».

В Росії, як наслідок поразки на фронті та ненависти до комуністичної влади, теж почалися заворушення (по Волзі, на Кавказі та в Козацьких землях); вільних резервів, щоб гасити це повстання та підтримувати фронт, у червоних не було. Насувалася катастрофа. Влада советів безумовно була напередодні цілковитої загибелі. Легенда про непереможність червоній армії й неможливість скинути большевиків збройною силою при підтримці відосереднього руху, розвіялась, як дим.

Навіть німці, що підтримували советську Росію, почали були орієнтуватись на національні угруповання. Таким чином, большевиків було розбито «на-голову». До цього спричинилася, головним чином, єдність зусиль їхніх ворогів та хиткий ґрунт советської влади всередині країни.

Загроженої жахливою небезпекою большевицької інвазії, поляки тримали щільний контакт з армією УНР весь час польсько-московської кампанії. Врангель, якого протегувала Франція, взяв під увагу помилки Денікіна і наполегливо шукав порозуміння з українцями. Відомий революціонер Борис Савінков (його відпоручник), що перебував

у Варшаві з своєю демократичною групою визнав Уряд УНР, на чолі з С. В. Петлюрою, і навіть підпорядкував, для спільних операцій, нашої військовій кермі добровольчі й козацькі частини, що були в розпорядженні Б. Савінкова на теренах Польщі.

Загалом, сформувався і координовано діяв єдиний протибольшевицький фронт. Він і врятував Польщу від остаточної поразки та дав виграну над советською армією.

Розв'язка наближалася. Треба було й далі спільно діяти на політичному й стратегічному фронтах. Але... як у байці. Обставини раптом радикально міняються. Польща, в апогеї успіхів, несподівано й таємничо зупиняє переслідування і складає сепаратні умови з советським урядом, не обговоривши жодних умов для своїх вірних спільників, навіть не обмеживши ні часом, ні простором переходу з польського фронту на інші червоних військ.

Фінал відомий. Червона армія перетранспортує все, що мала, з польського фронту і, поєднавшись з Махном, скидає Врангеля в море і заганає Українську героїчну армію до Польщі за драти, як «єнців».

В 1921 році поляки з червоною Москвою підписують ганебний для України, Білорусії й Литви, мир (Ризький). Червоні визнані Європою.

Отже, як бачимо і в 1920 році червона політика перед дванадцятю годинною врятувала свою армію від остаточного знищення, а свою владу від загибелі хоч і за ціну великих територіальних жертв. Поляки, в zenіті успіхів протибольшевицького фронту знову відокремилися, випустивши немов би навмисно вирішальну перемогу з рук. Бо Польща, чудом підвівшись з домовини свого державного небуття, знову відновила свою історичну загарбницьку політику та імперську ідею «од можа до можа». Тому Пілсудський волів мати сусідом слабеньку червону владу (такою він собі її уявляв), ніж сильну національну Росію і незалежну, соборну українську державу. Про їх ослаблення ретельно дбав Ф. Дзержинський, прихильник і крайник мар. Пілсудського (вони листуючися у важливих справах).

В 1921 р. поляки підписали ганебний для України, Білорусії й Литви Ризький мир і разом з Москвою «любесенько» поділили наші землі. Уряд УНР не робить з цього відповідних висновків і політичних потягнень, а навіть продовжує і далі тісно співпрацювати з Польщею.

Червоні, визнані Європою за непереможні і з легкої руки большевицької преси прищеплено їй неправильну думку про неможливість скинути советську владу збройною силою, спираючися головню на населення Росії, узгаднюючи його соціальні та національні державні інтереси, бо всяка інтервенція, мовляв, тільки спричинить зміцнення

советської влади. Двадцять довгих років советська влада міцнішає і стабілізується, а народи ССРР стогнуть під її ярмом.

Друга світова війна, а зокрема роля і значення української проблеми в ній, потребують ширшого розгляду. До цієї теми ми згодом повернемося. Наразі обмежимося короткими заувагами. Гітлер своєю божевільно-невідповідальною політикою й поставою та прямо таки звірячою кровожадністю і апокаліптичними злочинами над населенням і полоненими спромігся: 1) повернути проти себе всіх вільних і невільних своїх співників, 2) значно скріпити спротив червоної армії після її тяжких поразок і величезних втрат вліті 1941 р., вилікувавши її від байдужості та нехиті воювати під кермою остогидлої і осоружної большевицької влади, 3) викликати серед народів ССРР німецьким брутальним окупаційним режимом могутній інстинкт самооборони, палкий патріотизм і жаждою помсти. Така зміна настроїв та настанов армії і народу уможливила Сталінові прибрати позу народного вождя і оборонця історичних традицій та кинути запальні кличі: «Родина в небезпеці», «священна отечественна війна», «геть агресора-тевтона з нашої землі», «убити звіря в його леговищі».

«Вздиблена» національна Росія, напрушивши всі сили на своїх плечах, витримувала довгий час весь тягар війни. Майже безкровлена діждалась допомоги і другого фронту, та разом зі союзниками святкувала, хоч і Піррову (СССР втратив сім і пів мільйона

людей), але рішучу перемогу у ворожій столиці над німецькою збройною силою. На загал Гітлер на східному фронті в першу половину війни мав великі спроможності на виграну. Але — він їх мов би навмисне передав Сталінові. Дійсно, як Бог когось хоче покарати, то розум відбирає.

Комуністична Москва весь дорогий капітал жертви і крові народів ССРР, зокрема українського, використала для виправдання своєї жорстокої системи та її заслуг у підготовці до війни і в самому її переведенні. Про що голосно трубить на весь світ.

Думаємо, що подані нами приклади «втрачених можливостей» не потребують дальших коментарів.

Наприкінці мусимо констатувати, що українська політика і стратегія здавали собі звіт зі ситуації. Вони ясно бачили, що большевизм був чинником світового масштабу, загрожував передовсім самій Антанті, особливо своєю пов'язаністю з німцями і боротися з ним треба було спільними зусиллями. Тому ми змагали боєвими діями української армії спричинитися до звільнення нашої землі від червоних. А своєю великою військовою допомогою скласти сприятливий ґрунт для остаточного розв'язання наших державно-національних інтересів. На жаль наші горе-партнери Денікін і Пілсудський — не дописали. Проте Борис Савінков правильно підійшов до розв'язки кардинальної болючої проблеми: Росія і Україна.

—АВ—

УВО — ОУН переємники ідеї української національно-державної суверенності

В суспільному житті не діється ніколи нічого неоправданого, без причини, само з себе. І найбільш несподівані й наглі, на перший погляд, прояви, як суспільні зриви, революції чи війни, мають за собою довготривалі причини, що не все видні для по стороннього ока. Тому в суспільному житті, наділі, немає несподіваних проявів. Навпаки, треба прийняти протилежну засаду: немає ніякого прояву без причини, а то й без довгої підготовки; нераз найпростіша і найбільш зрозуміла для одиниці думка-ідея, потребує цілих років, а то й десятиків років, щоб закорінитися в суспільності.

Саме це останнє треба ствердити, коли йде мова про ідею державної самостійності і соборності української нації. Ясна й зрозуміла для окремої одиниці, вона вимагає десятки років, щоб дійшла під селянську стріху, до колгоспу і фабрики, щоб опанувала село й місто; без цього вона не здійснима.

Кожна суспільна ідея поки стане власністю загалу, переходить довгий шлях. Перше голосять її одиниці, потім гурт людей, і аж тоді вона опановує загаль. Такий шлях відбула й ідея української національно-державної суверенності. За час кілька-

сотлітньої неволі, по втраті козацької держави, ця ідея була майже вмерла в широких народних масах. Перед світовою війною визнавали її одиниці, що їх голос був голосом вопіючого в пустині. Тільки так треба окреслити ідеї Міхновського, «Революційної Української Партії» (РУП), а потім «Української Народної Партії» (УНП), з'ясовані в книжці «Самостійна Україна».

Як це не дивно, але й у часі існування української держави, навіть ті партії, що були тоді при кермі українського державного корабля, не визнавали цієї ідеї, висували зате гасла культурної чи територіальної автономії, федерації і т. д. Треба собі з'ясувати, що це був тоді період анархії з боротьбою всіх проти всіх: уряду з урядом, партій із партіями і урядом, населення з державною владою і між собою, та ще й при допомозі зброї. У нас були анархістичні банди Махна. У нас творилися «републіки», що не визнавали ніякої влади і воювали з усіма. І це знову був цей же Міхновський, а враз і з ним нечисленні гурти, що логосили, і не тільки голосили, але й своєю кров'ю боролися ідеєю української державної суверенності. Між ними визнач-

ну роллю відігравала формація „Січових Стрільців“, подібно як на західних землях їх відповідник УСС.

Ось що про них читаємо: „В роках революції Україна подібна була до розбурханого моря, опанованого дикую стихією; збудтовані пристрасті, розперезана анархія, повна руйнація державного апарату — такою була дійсність. В цей час Січове Стрілецтво було тим єдиним українським середовищем, в якому діяв прекрасно налагоджений військово-адміністративний апарат. І це було дошкорою спасіння для Директорії. Не спроможна налагодити державних і адміністративних органів, Директорія перекладає на командно-адміністративну систему Січового Стрілецтва найрізноманітніші адміністративні завдання, найвідповідальнішими державно-політичними заходами починаючи і ординарними поліційними функціями кінчаючи. Січове Стрілецтво було може єдиною ланкою в тодішньому житті, яка вносила струнку організованість, тверду дисципліну, систематичність у процес української революції... Не підлягає ніякому сумнівові, що формація Січових Стрільців була одною з основних опорних сил української національної революції... Основою тактики полк. Коновальця впродовж рр. 1917—1920 була — охорона національної суверенності релігії“ (Ю. Бойко: Євген Коновалець і осередньо-східні землі, 1947).

Полк. Коновалець у своїх спогадах про Січових Стрільців писав: „Із самого початку формування Січового Стрілецтва виховувано стрільців у тому дусі, що вони є революційним військом, яке має стояти на сторожі української державності.“

Але був закороткий час, щоб ідея української державної суверенності опанувала і поставила на ноги український загаль; закороткий, та й ще заповнений боротьбою з зовнішніми ворогами-бolshevikami, поляками, німцями, Денікином і румунами. А по упадку нашої держави, що був неминучим наслідком попереджаючих його подій, настав хаос концепцій, орієнтацій і ідеологій на тлі партійної гризні і розпорошення національних сил. І це знову були колишні Січові Стрільці, що намагаються плисти проти загальної течії, скоординувати національну енергію в одно русло і зрушити народні маси до боротьби за український національно-державний ідеал. Колишні старшини Січових Стрільців, з полк. Коновальцем на чолі, освоюють „Українську Військову Організацію“ (УВО), що мала продовжувати боротьбу з окупантами. Заснування УВО було зв'язане з концепцією підпільної революційної діяльності на всіх українських землях. Як колись Січові Стрільці, так тепер УВО неоло на своїх прапорах гасло самостійності і соборності України. УВО — стала пересемником ідеї української національно-державної суверенності. Перші починання УВО — це висліз колишніх старшин Січових Стрільців для революційної акції на всіх землях України.

Пачався змаг, значений кров'ю та жертвами, трудом, посвятою й боротьбою. Змаг, що тривав десяти років. Не всюди в один час і в однаковій мірі, проявлялася акція УВО, але всюди її слово і чин були визивом ворогам, закликм українського населення до боротьби, пропагандою нашого найвищого ідеалу і свідомством незламності українського визвольного змагу. УВО — впродовж десятиліття оформлювала духовість українських мас.

І знову парадокс історії: українські еміграційні уряди, ось ті, що мали олицетворяти ідею української державної незалежності і що на їх послугах мала бути УВО, зв'язалися з нашими національними ворогами, окупантами українських земель: один із поляками, другий із bolshevikami.

Щоб в такому стані, акція УВО в дальшому своєму розвитку не повиснула в повітрі, треба було створити широку ідеологічно-політичну основу. УВО докладає всіх зусиль до цього. І так у 1929 році постає „Організація Українських Націоналі-

стів“ (ОУН), одинока в нас соборницька політична організація, що їй УВО підпорядковується.

Цікаво буде пізнати думки основників-ініціаторів на характер і завдання ОУН, висловлені ще далеко до її створення (В. Мартиненко: Замітки до майбутньої конференції українських націоналістів, 1927): „Не можна заперечити, що наше політичне життя виказує аномалії. Оздоровлення його, обчислене на цілий ряд літ, може наступити шляхом утворення понадкласової політичної організації, що була б джерелом української національно-державної ідеології, що давала б напрямні національної політики, була провідником українського політичного життя і товчком національної творчості. Сьогодні власне в силу аномальності партійного життя, відчувається не потреба створення нової організації, що продовжувала б політичне крамарство, хоч би і новими способами, але потреба такої формації, що була б дороговказом для всіх тих, що бажають вибудування цілості української нації, яка станула б на сторожі національного ідеалу і перебрала підготовку цілої нації до досягнення остаточної мети. Така формація має бути прибіжцем всіх тих, що „Вірою“ свого національного світогляду — державну незалежність української нації, ставляють понад особисті і класові інтереси, для яких не існують територіальні ідеї. Отже не заступництво класових інтересів, але координування та спрямування національної енергії в сильне русло творчого життя — оце завдання нової формації. Вона мала б бути скарбницею несплямленого національного духа і джерелом національної моралі. Вона була б „розумом“ нації, що доповняє і корегує національний інстинкт, „головою“, якої — на думку Кисіля — бракує нації національний „бесті““. І тільки всенациональний, надкласовий характер повинна мати плянована націоналістична організація. Поставивши своєю ціллю свободу, честь і велич української нації, досягнення яких йде шляхом політичної незалежності і соборності, отже шляхом усунення всіх окупантів, націоналістична організація, будучи джерелом державницького ідеалізму, мусить поставити як головне зо своїх завдань: пляномірним ширенням державницької ідеології й пляномірною діяльністю на всіх ділянках українського суспільного життя, плекати в нації сили, потрібні для збройної боротьби за державність і підготувати націю до тих конструктивних державних завдань, що її чи то тепер чи, шойно в будучині ждуть. Уважаючи українську націю за окрему біологічну і історичну спільноту, якої всебічна національна творчість і історична місія може дійти до повного вислову тільки в своїй державі, як зверхній формі національного колективу, що забезпечує його перед диктатом чужої волі і дає йому найвідповідніші умови розвитку; вважаючи отже українську націю й її творчий прояв як самоціль, — український націоналізм мусить рішучо і недвозначно стати на засади безоглядної непримиримості і безупинної боротьби з усіма чужими національними ідеями й чужими режимами на українській території, як також з усіма ідеями, та всякою діяльністю без огляду на те, від кого вони виходили б, наскільки вони усували б українську національну ідею з її первонального становища. Всі засоби легальні й нелегальні повинні бути використані для наближення нас до кінцевої мети, а то шляхом зміцнення українського національного організму, творенням цінностей матеріальних і духових, шляхом політичного, господарського і культурного розвитку українських мас і витворення духової й політичної єдності всієї української нації. Висловом українського націоналізму є змагання до національної творчості всіх груп, клас, станів, всіх асоціацій, на які ділять суспільного життя вони не працювали б, діяльність кожного члена нації. Синтезувати ці збірні і порізнні змагання буде голов-

ним завданням націоналістичної організації, яке диктує їй відповідні організаційні принципи і відповідні способи діяльності. Ті останні можуть із розвитком організації, без сумніву, мінятися відповідно до вимог, поставлених будучістю націоналістичній організації. Націоналістична організація має за посередництва своїх членів вдертися

у всі ділянки національного життя, у всі його закамарки, у всі установи, товариства, гурти, у кожне місто і село, у кожну родину. Лише тим способом зреалізуємо свою місію: підготовку державного існування нації."

На цей шлях ступила створена в 1929 р. ОУН. На цьому шляху вона стоїть і сьогодні.

Я. КАМІНЬ

Основи нашої стратегії й тактики

Наша ставка є на війну й революцію.

Революції в ССРСР, у тому числі й Українська Революція, попередять нову велику світову збройну завірюху, або революції ці в своїй вирішній, збройній стадії прийдуть у часі, чи як завершення цієї, третьої з черги, світової війни.

Український націоналізм, що виріс з духа й побуту українського народу, як реальна, повсякчасно актуальна й життєформуюча сила ні на мить не зривав і не зриває органічного, кровного зв'язку з дійсністю, якою живе цілий український нарід. Ця дійсність є елементом загально-світового положення й відносин, та все таки вона захоче свої органічні питомості, які роблять її єдиною й неповторною в цілому комплексі світових проблем.

Віра породжує боротьбу. Боротьба зміцнює й гартує віру. Український націоналізм є сповнений непохитною вірою в перемогу української правди на українській землі і за усіх умовин, які були дотепер та які будуть на майбутнє, він буде вести боротьбу. І саме тому ми ніколи не сумнівалися, що український нарід вкінці стане господарем своєї землі, заживе вільним і нескованим життям, виявить усі свої творчі спроможності, збудувавши в тяжких і жорстоких боях самостійну державу. Український нарід разом з іншими передовими народами марить про той час, коли вони в мирі і злагоді житимуть поруч себе. Але за це треба вести безперервну боротьбу. Бо тільки в боротьбі народжується, гартується й захищається усяка цінність, кожна система. Тим більше тепер, коли на дорозі історичному розвитку стоїть реакційний большевицький ССРСР.

Силу перемагає і знищує сила, а не слабкість!

Український нарід, а зокрема ми, українські націоналісти, завжди й усяди мали відвагу про те говорити. Навіть тоді, коли в час другої світової війни або зразу після неї — в добу популярності й прихильного ставлення до ССРСР — було це сполучене з поважними небезпеками.

Ми були тими, що вступереч цьому всьому твердили: доки буде ССРСР, доти буде постійна смертельна загроза для решти світу. І тільки війна розв'яже цю небезпечну проблему. Ще більше! В час зорганізованої большевиками нагінки на визвольні національно-революційні рухи поневолених народів, на націоналізм, ми ні одною лінійкою письма, ні одним словом не відказувалися від гасел революційного націоналізму. Навпаки! Ми наголошували, що свою життєву ідею — самостійну соборну українську державу — осягне український нарід тільки шляхом революційної боротьби й тільки збройною силою, яка знищить силу большевиків.

І врешті народи світу побачили та остаточно переконалися, що небезпека гряде з Москви, що смертельний ворог поступу, розвитку, гуманізму — в інтернаціональному большевизмі, що націоналізм — це єдиний і правильний шлях для тривалої світової рівноваги, що в національних державах кожен нарід виявить себе найкраще, а в системі національних держав осягне людство найбільше можливого на шляху до правди й справедливості.

ССРСР є велика й основно незле зорганізована сила. Виявляє вона багато з прикмет пружності й твердоти. І тільки всесторонньо уйнятою та зорганізованою офензивою на всіх відтинках зі включенням збройного удару можна буде звільнити весь світ від небезпеки большевизму.

Отже перед нами на горизонті збройний удар. Ми знаємо, що це війна. Скільки втрат, скільки нещастя і горя несе вона зі собою. Але вона є одночасно єдиною дорогою для повного усунення большевицького терору. Втрапи, які рік-річно поносять народи, поневолені Москвою, набагато перевищують ті втрати, які одноразово поглине війна.

Тільки тоді, коли війна народить революцію, чи ряд національних революцій у ССРСР, може бути й навпаки — революція викличе зовнішню міжнародну війну — тільки тоді треба чекати повного розвалу ССРСР. Без співчуття й співдії сотні народів, пригноблених у ССРСР, кожний зовнішній наступ матиме перед собою непереборні перешкоди. Кожна, навіть найкраща зброя, може знищити залізобетонні укріплення, змести з лиця землі міста, промисловість, залізницю, мости, але не може керувати народом. Це робить людина, якою фізична сила в порівнянні з нищівною силою опанованих стихій природи є нулем. І тому вирішує завжди ця людина. Вирішують ідеї, в ім'я яких трудяться, борються, перемагає або гине людина. Найкраще відчували це на своїй шкурі німці. Не помогло те, що їхні залізні дивізії стояли в Єгипті, під шпильми Піренеїв, у підбігунових околицях Норвегії й на Волзі. Їхня політика, їхнє поступовання поставило проти них усі вільнолюбиві народи Європи й світу. Бо хоч німецький терор виривав і знищував з лав воюючих народів, щораз нових і нових революціонерів, то на їх місце приходили інші. І всюди діяли підпільні армії спротиву. В Україні це були українські націоналісти, які з бігом часу й з розгортанням боротьби перейшли до найвищої й наймасовішої форми боротьби, тобто до організування збройних повстанських загонів.

Окремою великою історичною лекцією був похід німецьких полчищ на східню Європу. Вже четвертий раз, почавши від XVII століття, Європа викидає армії, що під тими чи іншими гаслами ідуть на схід для знищення імперіалістичної Московської держави. Першими вийшли в XVII столітті поляки. Здобувши Москву, програли війну. За ними йшов у XVIII столітті Карло XII. Не дійшовши до Москви, програв війну. XIX століття бачило похід армії Наполеона. В здобутій Москві почалася його поразка. XX століття погнало туди орди гітлерівської Німеччини. І скінчилося її катастрофою.

Усі вони, організатори і керівники оцих чотирьох походів не зуміли або не досоріли до того, щоб порвати за собою народи сходу Європи. А останні, тобто німці, хотіли з тих народів зробити для себе наймитів і слуг. Вже Наполеон, роздумуючи на острові св. Олени про свої удачі і невдачі, з притиском згадував про те, що перемогу на сході міг він здобути тільки в тому єдиному випадку, коли б поставив на ноги й запалив до боротьби з царським

режимом маси закріпощених і темних селян. Перед ним про похід Карла XII. звітував французький дипломат, посол: „Якщо Карлові XII не вдасться прихилити простого народу на свій бік, він ніяк не може вплинути на вислід походу.“

Перемога на сході Європи проти большевицьких тиранів лежить у руках народів цього ж сходу Європи.

І тому для нас сьогодні є дуже важливим передбачити, як же ж поступатимуть майбутні сили, що захотять поставити греблю большевицькій агресії, що підуть війною проти червоного імперіалізму. Для нас воно важливе ще й тому, що тут іде про наш народ. Іде про те, як нам організувати фронти, як формулювати свої тактичні цілі, які врешті застосувати методи. Большевики свідомі розвитку ситуації й тому вони вже сьогодні ведуть настирливу пропаганду в тому напрямі, щоб представити у фальшивому й найгіршому світлі системи, в яких живуть західно-європейські й американські народи. В СРСР розгорнулася широка акція зогиджування й осуджування того всього, що є, чим живе Захід. Фарби, якими большевики представляють Захід, мають на меті переконати народи, поневолені в СРСР, що большевицький режим є вигідним і достатнім життям, коли його порівняти з „експлуатацією, поневоленням, нуждою трудящих мас“ у капіталістичних країнах.

Як приготровляються західні великодержави, це нам теж відомо з преси й з виступів державних мужів.

Зате зовсім невідомі нам справжні напрямні практичної політики, які в майбутньому застосують західні великодержави, якщо б їм довелося оперувати в східно-європейському терені. Певна річ, що в основу своїх практичних потягнень вони завжди кластимуть свої інтереси. Тоді вони не виходитимуть із тих загальних і загально-людських міркувань, які сьогодні є так часто повторювані й коментовані.

У зв'язку з цим ми можемо вже сьогодні прийняти, що зовнішні противники СРСР у своїх заходах щодо народів, поневолених Росією, можуть застосувати такі тактичні ходи:

1) Визнання державно-політичних прагнень тих народів і допомога в негайній реалізації. Після переможного закінчення війни війська були б стягнені, а поодинокі народи були б зв'язані з цими великодержавами системою різних міжнародних договорів. Така тактика збоку великодержав залишає за поневоленими сьогодні большевиками народами ще найбільші можливості самостійного розвитку та самостійного формування своєї долі.

2) Засадниче визнання державно-політичних прагнень із передусушенням остаточної правно-формальної й дійсної реалізації на дальший час, що ринняється властиво військовій окупації з повільним переростанням у державно-політичну самостійність. Очевидна річ, що при такій тактиці окупаційні потуги глибше впростатимуть в організми й інтереси поодиноких народів. Без сумніву слід прийняти, що й при цій концепції негайно будуть створені загально-національні репрезентації, але все ж таки їх голі не матиме повної негайної виконавчої вальорності.

3) Невизнання, чи радше неповне визнання в поодиноких випадках державно-політичних прагнень до самостійності й шукання іншої форми державно-правної системи в ролі блоків, уній, об'єднаних націй, союзів тощо. При цій третій тактиці найтяжче буде боротися за повний вияв своєї національної волі, бо всі потягнення переможців будуть наставлені в напрямі затішкування національних елементів з метою створити неясну й замотану ситуацію, в яку згідно з принципом „дівде ет імпера“ можна буде найщедріше використати для своїх інтересів.

Про дві інші можливості, тобто про безкорисну допомогу в ім'я загально-людських ідеалів пооди-

ноким націям у їхньому звільненні та побудові національних держав, мабуть, не приходиться говорити. Так само було б тільки теоретичне припущення, коли б ми застановлялися над повною окупацією й типовим поневоленням народів східної Європи, а тим самим і Азії збоку знаних великодержав.

Залишається ще тільки коротко застановитися над тим, яких сил серед поодиноких національних спільнот шукатимуть великодержави, щоб на них опертися. Згадані три тактичні можливості, а з другого боку дотеперішня практика й історичний досвід хоч би з часів другої світової війни, дозволяють приймати ту думку, що вони шукатимуть опертості на репрезентативних органах і осередках. Як відомо, найбільше репрезентативними є завжди ті органи, які побудовані на співпраці й на включенні можливо всіх діючих сил у національній суспільності. Отже звідси буде тяга керівних органів західних великодержав сприяти творенню консолідованих всенародних фронтів і об'єднань, щоб віднайти силу не опинилася в опозиції — принаймні в першій стадії війни, а може навіть уже післявоєнної відбудови — і з опозиції не мобілізувала народні маси до боротьби проти них.

Виходить з цього, що сама війна ще повністю не розв'яже оправданих намагань українського народу. Український націоналізм, а зокрема Організація Українських Націоналістів мають за собою твердий життєвий шлях. Нас виховували й виховують не лише удачі й перемоги, але й гартують нас історичні невдачі українського народу. У новій історичній ситуації, яка виникне в зв'язку з розгорненням удару проти СРСР, український націоналізм знайдеться на висоті. Грядучий конфлікт, що вже сьогодні глибоко позначається, так чи сяк сприяє нашій справі й посуває нас вперед по лінії наших історичних завдань. І тому ми докладаємо своїх зусиль до його якнайширшого розгорнення та якнайповнішого вивершення.

ГОЛОВНА ЛІНІЯ НАШОЇ СТРАТЕГІЇ

Революційна стратегія Організації Українських Націоналістів має визначити такі етапи, засоби й форми визвольної боротьби українського народу, а особливо передової ланки національної революції — Організації Українських Націоналістів, — щоб ми в можливо найкоротшому часі і найменшою затратою національних сил визволилися з російсько-большевицького ярма й побудували самостійну й соборну українську державу. Наша стратегія організує цілість визвольної боротьби на підготовчому етапі, якому вирішне п'ятно надає й якого знаменником є націоналістичне підпілля, на етапі збройної проби сил, збройного зудару з большевиками — цим знаменником буде національно-революційна армія. Нарешті в етапі здвигнення скелету української державності, положення фундаментів під самостійну українську державно-політичну систему, знаменником буде всенародне зусилля й видвигнення таких конструктивних елементів, що зуміють цю типово українську систему з усіма її гранями створити й захистити.

Про ці три етапи можна сказати, що перший з них є етапом революційної підготовки, другий етапом головного генерального збройного удару на ворога, етапом широко розпаленої й розгорненої національно-революційної офензиви, третій — етапом державного будівництва.

Всі ці три етапи органічно, функційно й генетично зі собою пов'язані. Один виростає з одного й взаємно впливають на себе. Зв'язаність цих етапів, черговість дій, часова насиченість революційного натиску, визначення вузлових точок, а врешті головна лінія розвитку боїв національної революції й перші державно-творчі потягнення — оце все витання нашої стратегії. Визначити головну лінію стратегічного розвитку — це значить поставити хребет цілій стратегічній підспрямованості довкруги головної стратегічної лінії, лінії, якою йде рух го-

ловних сил і натуга головного удару, довкруги якої укладаються співзалежно поодинокі лінії й точки інших стратегічних потягнень, які саме мають на меті забезпечити перемогу на головній стратегічній лінії. Перемога на головній стратегічній лінії впливає на позитивний вислід других відтинків, бо вона забезпечує взагалі переможний вислід цілої визвольної боротьби. Вислід цей може прийти скорше чи пізніше, він може вимагати ще навіть багато зусиль, але все таки є вже підстава для того, щоб остаточно перемогти.

Стратегія національно-визвольної революційної боротьби таким чином охоплює й зв'язує в одну цілість визвольну боротьбу від перших плянових виступів бійців підпілля — героїв індивідуальної війни — через масові виступи передвоєнного часу, масову всенародну збройну боротьбу аж до останнього вистрілу на полі бою й положення тривалих основ під державність.

Завваги й устійнення, що їх ми вже подавали вгорі, обґрунтовували невідхильність думки про неминучість майбутнього світового збройного удару. Події, що відбуваються вже довкруги нас, стверджують, що ми увійшли вже в період відкритої всесторонньої підготовки. Період, в якому здобувається вигідні стратегічні позиції. Будеться з деталями стратегічний план і згідно з його вимогами розставляється свої сили, намагається план і сила ворога. А на різних, менше чи більше важких відтинках уже навіть дається зустрічний бій, який з правила не має ще принести основного вирішення, але має інші завдання. Цей зустрічний бій маємо вже сьогодні за кулісами міністерств і амбасад, на міжнародних конференціях і з'їздах, на світових ринках, а в першу чергу в ділянці інформації і пропаганди. В ділянці інформації й пропаганди є вже те, що прийнято окреслювати „війною нервів“, а що в дійсності є боротьбою за опанування настроями широких мас. Опанування цими настроями дає глибоку підбудову й обґрунтування для кинення широких мас на боротьбу. Щоб народи змагалися, їх світоглядний і психічний стан мусить відповідати цьому. З другого боку, інформація й пропаганда має на меті демобілізувати ворога, ослаблювати його психічну відпорність, захитати духову рівновагу й впевненість широких народних мас, а далі дискредитувати в очах цих же мас їхнє державне керівництво.

При цьому сьогодні маємо вже воєнні блискавки й громи на Далекому Сході, в Греції, нестерпно напружене положення в цілому ряді країн середньої Європи (Мадярщина, Румунія), перегони у воєнних зброєннях і воєнних винаходах і врешті пересування великих мас війська та воєнного матеріалу в різні невральні пункти. Ці всі вогні вказують дорогу розвитку світових подій. Вони переконують навіть найбільшого пацифіста в тому, що сучасні суперечності можуть бути розв'язані тільки силою.

Все таки це нам покищо не дає підстави бачити вже в найближчих місяцях неминучість генеральної збройної розправи. Така розправа мусить прийти, але може вона прийти щойно після років. Бо війна, так як і кожен інший духово-політичний феномен, приходить на підставі попереджаючого розвитку. Вона є завершенням відповідного етапу розвитку міжнародних відносин і критичним пунктом, у якому кінчиться старий стан і стара рівновага та старе відношення сил, і починається нове, що виросте щойно з кризи, тобто вийде з війни.

Це все мусить наша стратегія враховувати. Щоб нас ніщо не заскочило, тому ми мусимо негайно:

1) Оцінити стосунки і напрямні дії міжнародних сил та зробити з цього висновки, які дали б нам змогу найвірніше оцінити часову евентуальність криз.

2) Передбачити, намітити, приготувати наш стратегічний план, а зокрема його головну лінію на випадок, коли б уже розвинулися вирішні по-

літично-воєнні конфлікти, що в них буде включений СССР.

3) Розставити заздалегідь відповідні людські сили й технічно-матеріальні та інші підсобні засоби.

4) Здобути потрібні для понцентричної дії випадові позиції як в Україні, так і закордоном.

Це все дасть змогу зорієнтуватися не лише на етапах загального розвитку, але в ролі українського комплексу й у дальшому дасть підставу побудувати відповідну тактику, яка дасть запоруку, що українські сили та можливості будуть повністю та якнайкраще використані.

Українство є у складному положенні. Хоч ми — один з головних теренів, навіть одним з головних елементів, що рішатиме долю СССР, однак ми не є активно включені в праці тих осередків, які, зосереджуючи в овоїх руках потрібні для винесення світових рішень сили, невідклично впливають на хід подій. Ми покищо навіть не поінформовані як слід про це і тому немає в нас цієї, такої потрібної, змоги узгоджувати свої пляни за загальним плануванням, щоб використати для зміцнення українського визвольного потенціалу якнайширше розвиток зовнішнього положення й зовнішні сили. Там, де інші мають докладну картину, де вони розпоряджають цифрами й можна сказати приблизним календарієм грядучих подій, ми здані на здогади, на міркування, на різні теоретичні обчислювання, вилловлюючи звідусіль поодинокі події, вислови, тощо й в'яжучи їх в одну цілість. Крім нас, є ще багато інших активних співчинників народження й побудови завітної системи, які в такому самому становищі, що й ми. І тому і їм і нам треба наполегливою працею і напруженнями до крайности зусиллями домогтися прориву тих заслон, які нас відділяють від лабораторій рішень.

Одним із перших канонів нашої дії мусить бути дбання за те, щоб наші сили й наші дії були в стані органічного й постійного росту та розвитку, постійного здобування терену й кадрів нових бійців. Слід нам забезпечити в першу чергу таке стратегічне розгортання нашої дії, щоб виказувати постійний ріст вгору й уширину. Цього вимагає не лише психологічно-мобілізуючий момент, цього з ще більшою мірою вимагають зростаючі оперативність, динамічність і замиканий круг нашої дії. Коли б ми хотіли найкраще графічно представити картину нашої стратегії, то ми представили б її у формі кола, яке опоясує нашу ціль. Коло це має важливіші й менше важні пункти й відтинки. Один із них, найважливіший, це лінія вирішного стратегічного руху. Це коло є в сталій доосередній тенденції, постійно розбудовується, міцніє та затісняється, щоб остаточно досягти свого осередку, яким є здобуття нашої фундаментальної мети — відбудови української держави. Це коло відбиває концентричність розгортаного наступу української національної революції та з другого боку символізує до певної міри історичну закономірну невідкличність досягнення того стану розвитку й зрілості нації, яким є самостійна національна держава.

Головна мета нашої стратегії лежить у площині здобуття морально-психологічних впливів і панивних висот в українських народних масах і в веденні цих мас в освідомлений фронт визвольної боротьби. Це значить, що головна лінія стратегії української національної революції — це перевага й безоглядне закріплення національно-самостійницьких прагнень і думок у широких народних масах. Наша народна маса вже давно перейшла той стан розвитку, в якому вирищується чуття національної відрубності, почуття окремішності від інших національних спільнот. Щораз численніші історіотворчі сили українського народу знаходяться вже на тій лінії бою, на якій лежить масове, всенародне прагнення бути справжнім, повним і необмеженим володарем своєї волі, бути незв'язаним

і невідкореним нікому творцем нових вартостей, одним словом бути повноправною й повноцінною нацією.

Осягнення цієї головної стратегічної напрямної українського революційного націоналізму перерішує успіх у нашу користь. При осягненні її нам не треба буде вибивати зброю з рук українського селянина, робітника, чи інтелігента, які служать у большевицькій армії, бо вони у відповідний час зброю цю повернуть проти російсько-большевицької верхівки, проти компартії, проти цілої системи червоного російського імперіалізму. Бо це спрямування зброї витече як невідхильна функція окресленого вгорі духового наставлення, наставлення, яке є нічим іншим, як розбудженням і закріпленням національних і народоправних почувань та прагнень не лише в одиниць, але в національній масі, як цілості.

Цій головній стратегічній цілі ми підпорядковуємо і на неї корегуємо, рівняємо наші революційні потягнення в усіх ділянках життя й боротьби. На це наставлена наша агітаційно-пропагандивна робота, робота культурно-освітня, збройно-боева, а передусім плануючо-політична.

Зрушення найглибших надр народу — це сколихання глибокого моря, яке зі дна викидатиме на поверхню найцінніші свої скарби. Найкращих людей і найбільш чеснот видають зі себе народи, які хтось зумів зрушити й запалити райдужними візіями подвигів та великого майбутнього.

Закорінення революційної стихії в народних масах забезпечує постійний доплив нових сил до революційних лав. Сили ці постійно поповнюють революційну провідну верству. Як відомо, без революційної провідної верстви не можна навіть мислити успіху національної революції. Національна революція — це всесторонній здвиг народу й провідної революційної верстви. Така революційна верства — це не більший чи менший гурток вироблених, освічених, ідейних і загартованих активістів, а справжня верства, розложена згори вниз по цілій національній спільноті й присутня в кожному суспільному стані, верстві, професії, кожному середовищі. Про революційну провідну верству можна сказати, що вона доземо й пожемо пронизує цілу національно-суспільну будову. Вона, як нерви, розходиться по цілому національному організмі, передаючи згори вниз диспозиції й знизу вгору звіти з дій, прагнення, настрої тощо.

В підготовчому етапі революційної боротьби провідна верства не може повністю розвиватися. Умовини большевицького тиску, терору й провокації, побутів умовини надзвичайно гальмують процес вирощування її. Але при правильному й повному оформленні її завдань характеру, метод дії, при створенні відповідних рамок і початкових її складників у бурхливих днях всенародного збройного зриву геній народу „на очах” породжує й поповнює ряди провідної верстви. Така революційна провідна верства на лише веде й впливає на народні маси. Вона повністю насичена відчуттям революційної потенції мас. Вона з народом нерозривне ціле, що його ні терор, ні тюрма, ні смерть не можуть знищити, бо на місці упавших одних керівників і хорунжих революційних ідей народ видає й вирощує нових.

Вирощуванню провідної революційної верстви треба присвятити якнайбільше уваги, бо від провідної верстви залежить не тільки оперативна справність і виконність революційних дій, але у великій мірі і дух, яким живе нація в революції. В противенстві до большевицької однокласової й однопартійної диктатури ми висуваємо народовладну систему, в якій кожна суспільна верства бере участь не лише у виробництві й несенні суспільних тягарів, але теж у відповідальності й керуванні долею цілої національної спільноти. У зв'язку з тим ще раз треба підкреслити, що національно-революційна провідна верства складається з тих усіх елементів, які в даний час у суспільстві існують. Бо

тільки тоді між провідною верствою й народом є органічна зв'язаність, духовна ідентичність, врешті віра народу в правильність дій керівництва, віра в його здібність і фахову компетенцію. Саме ці моменти є тим, що виповнюють визначення даної верстви як провідної.

Розвиток і дія по устійненій нами головній стратегічній лінії вимагає розв'язки цілого ряду доповнюючих проблем, які вкладаються в головну лінію, є її елементами й складовою частиною. Такими складовими частинами є наступні проблеми.

1) Вирощення єдиного, єдиного всеукраїнського революційного типу. Це є бій за повне й ясне обличчя основних революційних кадрів.

2) Охоплення всіх українських компактно заселених етнографічних теренів. Це дає революційному рухові можливість пропхнути повну гаму почувань і думок, якими живе цілий народ.

3) Повнісне охоплення всіх суспільних верств, чи, коли хочете, клас, з висуненням на передові боєві лінії історично-передових верств. Це забезпечує поступовість і соціальну революційність націоналістичного руху.

У різних умовах і різними методами змагалися поодинокі частини українського народу за своє існування й за своє визволення. Від упадку козацької держави не судилося українським землям ані разу бути вкупі й творити одне державно-правне тіло. Навіть після проголошення Соборності 22 січня 1919 року Галичина мала свій уряд, свою начальну військову команду й навіть свого невдалого диктатора. Закордоном попри дипломатичні представництва Української Народної Республіки діяли ще емісари „галицького уряду”.

Та все таки почуття і свідомість нерозривності України, почуття братерства й соборності жило в народних масах. Воно вийшло переможно з усіх найтяжчих проб життя. Ніякі політичні умовини, ніяка пропаганда збоку чужих, а навіть своїх слабодухів і невігласів, не вбили прагнення цілого українського народу ділити одну долю й недолю, захищати своє існування, змагатися за побудову своєї єдиної держави.

Доказом цього були почування пієтизму, з яким західньо-українські патріотичні кола, а зокрема молодь ставилися до Наддніпрянщини, Києва. Побувати над Дніпром, дихнути степовим повітрям, зачерпнути подиху з Чорного моря, глянути з Володимирівської Гірки в Києві на Дніпро, на безкрає Лівобережжя — оце були палкі мрії патріотичної молоді західніх земель. З другого боку, нам ще яскраво в пам'яті ті відрадні хвилини, коли в 1939 році після розвалу Польщі наддніпрянські українці знайшлися на західніх землях. Не зважаючи на большевицький тиск, на переслідування й терор НКВД, вони, навіть ті партійні, намагалися допомогти українцям західніх земель чим тільки могли.

При цьому всьому, побувавши довше разом, ці два українські типи зустрічаються в цілому ряді суперечностей. Ці суперечності виявляються майже зразу при розв'язуванні конкретних питань суспільного життя. Виявляється, що розуміння поодиноких функцій форм суспільного життя є різні.

І цього не слід замовчувати. На це не можна закривати очей. Навпаки. Це треба собі усвідомити й свідомо доложити всіх зусиль для прокладання дальшого єдиного шляху визвольної боротьби. Треба зрозуміти, що інакше й не могло бути. Довгі століття відокремленого життя, інших форм боротьби, інших можливостей і небезпек сприяли утворенню різниць. Ці різниці видно не лише в підході до питань загального характеру, але їх видно й у психічній формації політичних діячів, їх видно в різному світосприйманні й різному підході до справ збоку українських революціонерів, що походять із різних теренів. І оце є для нас дуже важливе.

Ми знаємо, що кожна історична доба виплекала свій тип. Зокрема типи будівничих і форматорів даної доби є дуже чітко окреслені й завершені. Ми

свідомі, що велика й вирішальна доба в житті українського народу мусить дати свій ясний тип революціонера й українського патріота. Цей тип виросте як органічний плід, еманация найкращих і найбільше творчих та передових прикмет революційних діячів із поодиноких українських земель.

У висліді історичних подій усі українські землі опинилися під однією російською окупацією. Всі вони загроженою однаковою небезпекою. І силою існуючого стану на передове місце в організації відпору большевикам виходить Наддніпрянщина. Вже ніде немає якоїсь більшої української етнографічної території поза СРСР, що могла б бути таким резервуаром і кошиком національних сил, як це було між двома світовими війнами на західних землях. Західні землі сьогодні не можуть стати головним пляцдармом боротьби з большевицькою системою ані під психологічно-духовим, ані гео-політичним оглядом. Пляцдарм цей видигається невідхильно над Дністром. Діється це зі зовсім очевидних і зрозумілих причин. І тому Наддніпрянщина дасть свій головний вклад у сформування типу українського революціонера й будівничого нашої державности.

Це є не лише тому, що Наддніпрянщина творить геополітичний осередок України. З Наддніпрянщиною зв'язаний початок української нації й української державности. З Наддніпрянщиною, як центром, зв'язані найбільші історичні здвиги українського народу. Врешті Наддніпрянщина перейшла найдовшу й найтяжчу школу боротьби й опору російському імперіалізму. Можна б сказати, що в крові наддніпрянця витворилися вже елементи стихійно протидіючі російським загрозам. В роках большевицької окупації, між двома світовими війнами, Наддніпрянщина дала небували приклади героїчної боротьби проти большевиків. З туману інтернаціонально-соціалістичних ідей перших двадцяти років ХХ сторіччя, з крові повсталого та кров'ю затопленого українського села родилися й виростили всі ті Влизько, Фальківський, Яловий, навіть блудний син українського народу — Хвилевий, яким дана була сила й мужність стати явно чолом проти чола найгірнішому нашому ворогові. Вони саме, літерати й поети, кооператори, учителі, студенти і т. д., і т. д., силою натуги свого духа бачили правдиву магістраль визвольної боротьби українського народу. Вони не губилися в деталях, не розтрачувалися на бічних стежках, а вийшли на головну дорогу до цілі. Вирішення української справи бачили вони в площині повного зривання й відокремлення від „задріпанки Москви“, в площині знищення кожної москвинської супрематії.

Коли з України в 1941 році відійшли російські большевики, представники цих українських кругів, нечисленні українські патріоти, що залишилися при житті, зразу стали в перші ряди революційного воюючого націоналізму. Не зважаючи на загрозу, вони станули в перших рядах бійців ОУН, тієї ОУН, яку перед тим знало тільки небагато й лише декому з них судилося перед тим бути її членами. А коли прийшли перші удари, то всі вони — і Кошик, і лейтенант Шевченко, і Кононенко, і Борковський, ім'я ім'я легіон, без вагання пішли на смерть.

Наддніпрянщина дихає буйним повітрям, широкими грудьми. Її велико-простірність надає її уродженцям великого розмаху й більших масштабів, як це є на західних землях, зокрема в Галичині.

Останні роки большевицької окупації мали ті наслідки, що українці Наддніпрянщини навчилися розв'язувати кожну навіть найбільш запутану проблему щоденного життя. Їх реалістичний підхід до справи, їх практицизм ставить їх у цьому відношенні над мешканцями інших українських територій.

І це все мусить мати той наслідок, що Наддніпрянщина витисне своє велике п'ятно на ідеоло-

гію українського революційного самостійництва, українського націоналізму, вона причиниться вирішально до сформування нового історичного типу українця — революціонера — націоналіста — державника. Те, що мало змогу кільччитися на західних землях, а на Наддніпрянщині перетривало в напів знидлому стані під тиском большевицького каменя, те сьогодні буйно розростається по Україні.

В горнилі всеукраїнської всенародної боротьби з большевизмом народжується новий тип. В тіні шибениць й усюди присутньої „стенки“, під загрозою большевицьких провокацій і під небувалим імперіалістичним тиском Москви, що намагається вирвати серце українству, родиться нова українська людина. Людина, що перемогла себе й переможе всі зовнішні перешкоди й небезпеки.

Революційна самостійницька ідея здобуває тільки тоді повну базу для свого розвитку, коли вона охоплює, коли закорінюється в цілому етнографічному терені, який посідає дана нація. Обмеження до однієї провінції, чи однієї частини країни потягає за собою цілий ряд негативних наслідків. Ідеологія й практика не в стані вбгати в себе цілої різнобарвної гами почувань та патернів, прагнень, думок і побутових особливостей, якими відрізняються й якими себе доповнюють поодинокі частини краю. А до цього розвиток революційної сили за собою частини країни робить її, цю силу, у великій мірі партикулярною, нераз навіть провінційною з наголошенням питомості однієї частини, з замовчанням, чи радше навіть неіснуванням питомостей других частин.

Зрозуміла річ, що в початковій стадії розвитку національно-революційного руху він ніколи не зможе зразу вклинитися в цілу національну територію. Змагання за те триває місяці, а в складних підпольних умовах навіть роки. Але мусить бути тверда свідомість потреби того й змагання за досягнення його. І тому український націоналізм завжди докладав усіх зусиль, щоб досягнути, так сказати б, територіальне всеохоплення.

Іншою справою є, що визвольна революційна боротьба народу, формована тим чи іншим, у нашому випадку націоналістичним, рухом має в різних теренах батьківщини свої міцніші осередки, а один з них виконує дуже часто домінуючу роль. Не завжди є, що домінуючий осередок революційного руху покривається з територіально-адміністративним, або традиційним осередком країни. І це є зовсім природне явище. Узалежене воно від цілого ряду найрізноманітніших причин. Одною з тих причин є окреслена здатність людського елементу даного соціального наверствування чи території брати участь у революційній боротьбі і формувати її та більша його пробовість, як це є в інших соціальних групах чи на інших теренах. І ось тут доходить до третьої проблеми з поданням вгору.

Націоналізм, як це вже виходить із самої назви, охоплює всі верстви, всі соціальні елементи нації. Одночасно з цим він приймає той факт, що в різних історичних епохах окремі соціальні групи несли на своїх плечах більшу кількість виконуваних функцій і більшу відповідальність, як кожний інший стан зокрема. Це, очевидно річ, не є підстава до якогось особливого упривілейовання даної соціальної групи, а тільки потягає за собою той наслідок, що на цій групі треба особливо опертися і їй особливо увагу присвятити.

Були в історії такі епохи, що тільки один стан формував державу, кермував нею й відповідав за неї. Але цей стан уже далеко за нами. В нашій добі навіть „класову“ большевицьку державу треба було творити й захищати силами не одного стану, в цьому випадку робітництва, а „смичкою“ зі селом, при численній співучасті недобитків інших соціальних груп. А це все було перекресленням класового, чи класократичного принципу й афірмацією всеобіймаючого національного принципу. В большевиків за практикою по цій лінії прийшла

пізніше і формальна постановка цієї справи і її теоретичне обґрунтування в теорії про передовість „великаво рускаво народа“. Отже у видвиганні й побудові всенародальних вартостей у більшій чи меншій мірі співдіють усі соціальні елементи нації. Зокрема мусить мати це місце в усіх епохотворчих історичних здвигах. Найвирішнішим здвигом у житті нації є побудова власної самостійної держави. Бо лише у власній державі нація спроможна розвинути всі свої сили, віднайти себе та показати в усіх многокутній і многообразній творчості.

Катастрофою України в найновішій історії, а особливо в нашому ХХ сторіччі була соціальна неповність, незрілість української нації. Тиск російської імперіалістичної системи важкими ударами зломив стихійне й органічне намагання української нації до вивершення своєї соціальної структури відповідно до вимог часу. Йдеться в першу чергу про робітництво. Уже в першій половині ХІХ сторіччя почала розгортатися в Україні модерна на той час цукрова промисловість, яка дуже поважно вплинула на наростання робітництва на Україні. Хоч цукроварні займали в основному тільки сезонно трудящих, але все таки спричинювало це переверстування у українському селі. Згодом утворюватися інші галузі промисловости, які постійно розвивалися. Черпаючи робочу силу з українського села, промисловість виконувала потрібну й корисну соціальну функцію, хоч економічно було це витискуванням поту з найнезможніших верств українського селянства. Як це виглядало економічно, найкраще засвоюють опрацьовувані українськими економістами робітничі бюджети.

Російський уряд бачив небезпеки, які випливають для нього з соціальної модернізації українського народу, — зокрема, коли в Одесі з ініціативи українського робітництва й під керівництвом українця Заславського повстав підпільний революційний Робітничий Союз, і вирішив не допустити до повного розвитку цього процесу. Російські підприємці мусіли тоді набирати до промисловости російських робітників, яких у тій цілі привожено з півночі. Увесь керівний склад, оті всі наставники, інженери, техніки, десятники, майстри, контролери і т. д. були брані майже виключно з росіян. Розбудова залізниць у другій половині ХІХ ст. сприяла цьому. Коли ж у другій половині, а особливо під кінець ХІХ сторіччя почала буйно розвиватися промисловість Донбасу, то в наслідок плянової політики царату ще ширшою хвилею поплили в Україну російські робітники. Водночас українські селяни мусіли манпрувати в глибину Росії, в Сибір шукати праці й хліба.

Вже наприкінці ХІХ ст. виявилось, що російське робітництво в Україні вороже наставлене до українського народу й до його визвольної боротьби.

Коли прийшла ця довгожданна хвилина всенародного зриву в 1917 р., український нарід не зміг стати своїм повним соціальним складом у бій за перемогу великих принципів національної революції, бо не мав усіх соціальних елементів, які потрібні для всестороннього й правильного функціонування національного організму й державної структури. Місто в основному було проти нас. Міська буржуазія, бюрократія й міщанство було в рядах армій Денікіна, Врангеля та інших білих генералів; робітництво й біднота — в рядах комуністів. Проти українських сіл і хуторів, стало в боротьбі вороже місто, бо воно було чужим, бо воно було врожим свободолюбивим прагненням українського народу. Україна билася проти двох великих комплексів: проти зовнішніх ворогів і проти внутрішнього.

І тому не дивно, що зустріла нас поразка.

Роки після революції принесли зміни в цьому напрямі. Голод на селах, переслідування селян, пізніше колективізація, вигнання масово селян з сіл у міста. Велика частина цих селян пішла на фабрики і заводи в Україні. Через те процент українців

у складі робітництва в Україні почав швидким темпом зростати. Зростає він і до сьогодні. І це є одна з наших історичних перемог.

В долі української нації щораз більшу роль гратиме українське робітництво. В лавах українських революціонерів щораз густіше стоятимуть робітники.

Ця велика скоординована, боева, добре зорганізована соціальна група, якою є робітництво, буде одним із тих ударних таранів, які повалять большевицьку тюрму народів.

Отже ролі українського робітництва у визвольно-революційних діях українського народу не можна відповідно не оцінити. Сколигроване в великих осередках воно майже згори творить боєві загони. Навчене жити колективним життям у заводі й у робітничих оселях, воно легко й радо відкликується на всенародальні колективні потреби й прагнення. І тому стратеги та організатори української національної революції мусять мати на оці, що український народ не буде зрушений національно-революційними прагненнями, поки ці прагнення не стануть прагненнями українських робітників. І далі не буде перемоги на нашому боці, поки робітничі армії не займуть відповідних їхніх ваз і історіотвірчих ролі відтинків на визвольному фронті.

Організований український націоналізм у своєму модерному оформленні увійшов на українську сцену після поразки революційних боїв 1917—1921 рр. Український нарід в особах своїх чоловічих мужів перевів ревізію концепцій і поглядів, що були напрямними в цих великих роках. Виявилось, що видвигаючи питання майбутніх економічних і суспільно-політичних форм, забуто про зміст, забуто про суть. За різновідтинковими соціалістичними формулами забуто про націю, забуто про найтриваліші потреби народу, як цілості. Свіжо оформлений націоналістичний рух виправив це історичне недомогання. Він присвятив найбільшу увагу поглибленню змісту буття українського народу.

В своєму розвитку український організований націоналізм і своїм змістом, духово-політичним багажем, і своїми формулами та формами віддзеркалював той щабель розвитку, на якому знаходився цілий український нарід.

Український націоналізм вів і веде неперервний бій за українську ідею. З її кристалізацією й набиранням конкретних форм кристалізується й конкретизує свої форми націоналізм.

Сьогодні український націоналізм стоїть перед своїм важким іспитом: підняти на ноги, сформувати й повести у вирішний бій багатомільйонову народну масу. Його духово-політичний зміст, його ідеї й гасла мусять бути сформульовані так, щоб українські народні маси без трудноді знаходили себе в них, щоб український селянин і робітник і інтелігент чув і розумів, що український націоналізм є кров од крові і плоть од плоти творчість української нації. Кожен стан і кожен український патріот має без трудноді знайти в націоналізмі те, що саме йому потрібне, чого він прагне, за що він бореться, чи хоче боротися.

І одиниці й народи йдуть на смертельний бій і на знищення не тільки в ім'я краших харчів, коротшого трудодня, підвищення зарплати, збільшення житлової площі тощо. До цього мусять бути великі ідеї. Тільки епохальні візії запалюють святий вогонь героїзму й посвяти й тільки вони здібні зрушити масу в великий історичний похід. Але хто хоче пірвати людей великою візєю, той мусить теж дати ясні й гострі відповіді на питання дня, рішучі й безкомпромісові розв'язки проблем. Немає й не може бути ділянки, в якій він не давав би своєї розв'язки, не ставляв би по-своєму, по-революційному справи. В цьому й є його сила, фундамент його масових впливів — і коріння майбутньої перемоги.

Українська революція не є й не може бути ні світоглядом, ні оперативним замкненом й обмеженою сама в собі. Її історична актуальність — зв'язана зі

загальним історичним положенням і обґрунтована духом епохи, в якій живемо. І тому вона своїми ідеями вкладається в загальну духову картину не лише нашого континенту, але й нашої планети.

Ціла історія XIX ст. сповнена виразних тенденцій до всебічного вияву й оформлення національних спільнот. Походом Наполеона й його своєрідним універсалістичним ідеям протиставилася національна Європа. На тлі загострення національних почувань повставали проти Наполеона еспанські гуерілляс, билися тирольські селяни, пруські юнкери, російські мужики. Національні почування стали базою, з якої вирости сили, що перемогли Наполеона. Та все ж таки ці всі сили були ще заслабі, щоб створити свою Європу, свою систему. І керму вхопила чорна реакція — „Священний Союз” коронованих голів і їх здеморалізованих камариль, що не здібні були зламати силу Наполеона, але спритні були використати його поразку. А цей „Священний Союз” розлетівся знов же під ударами національних стихій, які в одному 1830 році надхнули до збройної боротьби французів проти недолугого короля, бельгійців, поляків, греків проти імперіалістичних окупантів. А ледве минуло кілька канадцять років від цього і 1848 року, в добу славетної „Весни народів”, знов під ударами національних стихій захиталися риштовання старої, побудованої на антинаціональному принципі, Європи. Пожар національних зривів запалив ряд європейських країн і майже в усіх столицях закипіли бої на вуличних барикадах.

Майже в цьому самому часі оформлюється й виникають підстави нового руху, який на зовсім нових принципах вступає на шлях універсалізму, заперечуючи життєтворчий національний принцип. Був це рух, що його народинами слід уважати появу „Комуністичного маніфесту” Маркса-Енгельса.

На стару легітимістично-монархічну Європу побіч національно-визвольних рухів почав наступ, як його антипод і заперечення, інтернаціональний комуністичний універсалізм, що виявився величезним гальмом на шляху історичного розвитку людства. А з другого боку є він чинником, який викликає щораз міцніші національні енергії до наступу.

Початок XX сторіччя приніс першу світову війну, яка була виявом імперіалістичних тенденцій в європейських державах. Після цієї війни прийшли нові бурхливі здвиги національних енергій. У висліді повстав ряд нових національних держав. Трансформувалася найбільш реакційна імперіалістична монархія — Росія, натягнувши на себе машкару того колективного інтернаціоналізму й усе-зрівнюючого універсалізму, що його перші тони почула Європа в „Комуністичному маніфесті”.

Головним запереченням національного принципу, що явно став одухотворенням і будуючим символом нашої епохи, є тепер не монархія й їх помазанники, а російський більшовизм.

У висліді другої світової війни розгорівся фронтальний бій із більшовизмом. Щойно друга світова війна довела до такого скрайнього загострення, бо обидва принципи вирости внутрішньо, зміцнилися

й скристалізували свої противенства. Не зважаючи на присутність різних сил, боротьба цих двох принципів надає головний тон нашим рокам.

Ми вже сьогодні відчуваємо, в якій великій мірі наші революційні дії в Україні й закордоном забулюються з такими ж самими діями інших народів. І тому наша стратегія мусить зважати й на ці інші сили, які діють по лініях співзвучних нам.

Серед цих сил найближчими нам є народи Прибалтики (Литва, Латвія, Естонія, Фінляндія), Чорноморського басейну (Румунія, Болгарія), Польща і Мадярщина, народи Кавказу, Сибіру, Середньої Азії.

Нашу увагу насамперед притягають ті народи, яких доля найтісніше пов'язана з нашою. Це білоруси, народи Прибалтики, Кавказу, Донські козаки. Революційний фронт цих народів є продовженням нашого фронту й нашими крилами. Їхня постава в великій мірі впливатиме на відпорність і стійкість нашого фронту, який є центральною ланкою в тій цілій системі.

Стратегія ОУН — і політична й військова — мусить мати це на увазі й визначивши цим відтинкам важливість їхньої ролі, доложити зі свого боку всіх зусиль до їх розгорнення й забезпечення.

Наше заплілля — Польща, Мадярщина, Румунія — дають запоруку, що вони в ніякому випадку не стануть пляцдармом, з якого більшовики могли б розвинути наступ на нас. Зате їхні аспірації на деякі українські землі мають свою вимову й це треба взяти під увагу. Цю проблему тільки частково можна буде розв'язати дипломатичними заходами, а на найбільше невральгічних відтинках треба висунути відповідну силову систему захисту.

Окремо стоїть російський народ. Ясне, що ми, націоналісти, визнаючи національний принцип і права на самовизначення, для кожної нації, визнаємо всі ці права за російським народом. І тому ми не організуємо наступу на російський народ, як такий, ані не стараємося викликати його відпору. Навпаки. Ми є проти більшовицької імперіалістичної системи, яка робить з Росії п'явку, що висисає останню кров з народів. Ми вороги імперіалістичної більшовицької Росії, як були наші батьки ворогами імперіалістичного царату й як будемо проти кожного російського імперіалізму без огляду на його форму. Російський народ, народ Ломоносова, Менделєєва, Пушкіна, Тургенєва краще й достойніше житиме в своїй національній державі, ніж жив дотепер в імперії. Серед росіян є багато шляхетних патріотів, які це розуміють. Знайти їх, подати їм дружню руку, поперти їх у їхній діяльності — це завдання українських революціонерів так само, як і революціонерів інших, сьогодні поневолених Росією, народів.

В світі діє багато передових співзвучних нам сил. Наша стратегія мусить враховувати те й так розгортати нашу боротьбу, щоб ці сили були використані. Світ увійшов в коло вивершування національних спільнот і побудови національних держав, що є найповнішим висловом націоналізму.

З огляду на те, що українська нація не має жадних імперіалістичних намірів, є найбільша з усіх, поневолених Москвою, націй, посідає важливі з господарського і воєнно-стратегічного погляду простори, здобула великий історичний досвід боротьби проти московської окупації, розпоряджає виробленим революційним активом, вона має найбільше змогу і дані об'єднати поневолені Москвою народи навколо ідеї спільної дії за їхню повну незалежність.

Політична співдія з сусідами України, на основі визнання етнографічного принципу, взаємного пошанування національно-державної самостійності та рівноправності і культурної самобутності — це історична необхідність.

Ю. ОРЛЯН

Змаг основ

(Продовження*)

II.

Критична постава розуму в питанні детермінізму живе із свободи його творчої інвенції, блискуче заявленої здібністю орудувати мистецтвом логічних доказів, однаково сильних і переконливих у наступі й обороні, твердженні і запереченні. У засаді нічого не спиняє його свободної винахідливості в підборі засобів доказу, окрім, зрозуміло, самої спроби, що, як історично виявилось, не втратила до сьогодні свіжості, гостроти і способової оригінальності. Не признавати за ним згаданої свободи помислу, означало б — не-приймати до відома того, що він робив і робить, одним словом, нехтувати історично встановлені факти досвіду. Взагалі неможливо закреслити розумові стримуючі межі чи назвати змістово визначені форми його діяльності так, щоб це покривалося із передумовленим знанням того, що він мусить робити, як мусить думати, до яких висновків мусить дійти. Викласти наперед образую повну будучність розуму могла б тільки справді надрядна йому сила, що доручила йому функцію органу для вислову свого буття. Всі атрибути самотності, починної свободи переходили б у цьому випадку із розуму як наслідку до його причини, отже, у висліді треба б згадану надрядну силу думати собі якимсь первородним типом вищої свідомості, архирозумом, конститутивним і представним для всіх можливих форм розумової діяльності живих істот. Нічого не стає перешкодою у снуванні дальших ще загальніших визначень, окрім самого глузду і доцільності такого снування, що під різновидністю форми сповнюється тожмовним змістом розумових визначень. Це ж бо вік, розум, є автором тих найрізноманітніших самоозначень, що не можуть відорватися від свого родного лона в самотійне буття, але, немов заворожені містичним подихом творця, кружляють довкола його, як свого законного осередку. Самовизначення розуму скидається своєю формою на детермінацію, однак „детермінуючим” є тут свободний, непередумовлений, почин діяльного розуму, а те, що мало б бути вислідом сповненого наміру, „детермінованим” — являється незвершеною спробою. Поле змістового розсягу, є що лиш подумане і позначене прозорим серпанком наміру, мрії, воно вправді готове під засів, але ще не вкрито живим. Переріз цього безконечного акту відслонює профіль безперервно приязного розуму, підмету свободної дії, що дивиться вперед і невідомо іде до своєї мети. Її образ проглядає з обличчя ідучого, однак вона сама, здається, десь у безконечній далі, бо тінь містичного мандрівника невинно пливе вперед.

Природа розуму готова і дозріла для творчої дії, що розгортається що лиш ходом життя. З погляду можливої часової міри людського існування передбачити всі її форми і ноетичний зміст неможливо. Похибною була б кожна спроба насилувати її майбутню самовиявність на основі досліду її минулої діяльності і того, що про неї сьогодні думаємо. Взагалі osiąгнений досвід про розум не вистарчалний, як основа для виводу з неї його істоти. Всі форми діяльності розуму, в тому теж і критику детермінізму, треба розглядати передусім як духові вияви життя, що в кожному відношенні прагне освідомитися і потвердитися як єдина правда.

Критика детермінізму зароджувалася і росла з того самого джерела, в якому народжувалися, освідомлялися і кристалізувалися основні поняття і засади всіх відомих світоглядних концепцій в людській історії. Які причини або спонуки вирішували їх перемогу або занепад, себто, якими прикметами чи хибамі вони трималися чи падали, відповідь на це повинен завжди подавати розум — головний орган досліду, критики і синтези. Зокрема наголосити треба його виключну причетність критики дотично тих концепцій, що їх перемогу колись він перерішив своєю прихильною до них постановою. Із приводу цього могли б виникнути запити і застереження у справі управнень розуму говорити іменем життя, душі, духа, онтологічний засяг яких, як відомо, ширший за його, дарма, що він сам являється взагалі невхильно приязний висюди і завжди. Для оміну можливих непорозумінь з причин недосить точних логічних розмежувань названих потуг, нехай у біжучих виводах буде розум їх повноправним представником, зокрема там, де його роль безпосередньо наглядна і вирішальна. Така скороспішна погодженість на вузлах найвищої проблематики може видатися важким огріхом супроти вибагливості логіки, однак він буде спокутуваний ціною важливого признання самого розуму, що недогляди і похибки є буденним кормом його одвічного походу до врочистого свята правди. В її світлому звучанні повинні зникнути всякі умовності, вирівнятися суперечності та примиритися протиріччя.

Ідеал правди і свято її настання є моральним добром надій і прагнень вічної людини, яка всі зразки абсолютності відчуває в собі обтяженими всіма можливими умовностями і обмеженнями. На означення себе вона мусіла і далі мусить творити безліч знаків, слів, понять тоді, коли від часу свого духового прозріння незмінно стоїть перед постійним ідеалом всеоб'ємної синтези — спільного питання і загадки всіх часів і культур. Чи, отже, стоючи по цей бік Лети, може вона вчитати у водах п'їтьми щось більше, ніж свою неспроможність перейти на той бік. В обличчі тайни відчуває знання ніяково безрадність, передтворюється само собі в загадку і робить власну певність проблематичною. Не можна обманювати себе думкою, що легендарна доба мітів, магії і містики віджита і безслідно стравлена організмом доби просвічення і реалізму. Навіне вчення про поступ уклалося на основі спостережень механічного порядку, визнало процес технічного вдосконалення засобів практичного життя зразком поступу, який живцем перенесло в органічну ланку існування, і в той спосіб немов дало навід і виправдання похибним аналогіям. Автїм життя, попри неймовірну свою живловість, ставальну напнятїсть і розп'яжність прямує крізь часову безодню цілим запасом своєї істотности, переддається родним актом вперед і забезпечує спадщинне самопродовження найбільшою мірою життєвого розмаху і волі існування. Субстратно внутрішній черен життя, себто вічний людський тип, є найбільш консервативний і може клясичний зразок живого самозберігання. Нічого він не уронить із стану життєвої підметности і нічого в ньому не змінить без достатньої основи, що є, власне, голом максимумної волі життя в ньому. У просторі життєвого промінювання підмету невпинна активність енергій зауважна на зминах в укладі довкільного середовища. У доглибному спрямі постійність зміни уступає тривкості основи, що сама внутрішньо не змінється, але діючи змінно, безупинно потверджується. Спостерігаючи відірваний зовніш-

*) Початок дивись у ч. 11-12 за грудень 1947 р.

ній процес змін у межах довгих часових періодів, можна дійсно піддатися загальному враженню, що історія нічого не потверджує, крім акту зміни, та вивести з цього найближчий висновок про умовність всього, як неухильний закон. Справді, відтворений образ історичного досвіду виказує таке насилання детермінуючої дії, що її панівній виключності не може свідомість яктій протиставити передконливого рівноважника в постаті незмінного підмету. Всепоглинаюча сугестія руху сливе не залишає в образі дійсності вільного місця для стійких осередків, і що лиш спротивом самопочуття отрясається підмет від оман зорового нагляду та стверджує постійність своєї прияви-тривання як становище, передумовне для завваги черговості змін довкола себе. Почуття згаданої постійності не осягається, отже, актом самоствердження, що ним підмет виконує волеве зусилля на спротив нестримній течії минання і силою тією дійсно втримується. В такому випадку з руху в загальній течві життєвого ставання протирухом волі переходив би він у становище тривання, свідомого тепер своєї виняткової стійкості у протипагу до непостійності змінного оточення. Подібний перехід являв би саме виняток від правила, недостатньо мотивований своєвольним спротивом законній конечності власної природи. Хоч момент спротиву тут безсумнівний, однак він є голосом власної істоти, зверненим проти похибних висновків подібності за зразком спостережень зовнішнього досвіду. Опір його заливаючим хвилям іде від свідомого буття, яке ніяк не протиставиться собі, коли наголошує свою істотну стійкість і відсуває настирливі сугестії проминяльних явищ. Думаючий людський підмет, не будь він у такому розумінні собою, не мав би потреби доходити свого дійсного стану „спростовуванням” прикметних собі ознак, ані не прагнув би ніколи перетворних можливостей у свою протилежність, із погляду дійсного стану немислимим і зайвим. Не тому, отже, протиставиться підмет омані змінності і проминності, що, будучи сам таким, зриває бунт проти законної дійсності і силою волі перетворюється в незмінну і тривку сутність, але, будучи сам собою сутній і незмінний, випрямлює думку про себе в той спосіб, що сповняє її собою і велить їй говорити від себе про світ і творити досвід, а не навпаки, від „об’єктивним” визначеного досвіду поступати до основи, визначаючи її його образом. Певно, будова досвіду мусить в якійсь мірі віддзеркалювати в собі образ свого будівничого, однак порядок слідування і характер відношення між ними раз-на-все засадничо устійнений так, що його сторони не даються довільно переставляти. Джерелом виходу і руху думки є саме живий підмет, і з тієї основи закономірним її діянням формується досвід в усій багатогранності явищ, змістів, значень, взаємин, спорів. Проте, цей внутрішньо невіривний, суперечливий і до хаотичності протирічний світ — є все ж таки вкінці предметом живої свідомості, власне досвідом згаданого підмету, що здібний його навіть у стані найскрайнішого безладу ще все обняти і на безоглядному спротиві актуалізувати свій ладовий почин до абсолютної важности. Тут, власне, вбачає підмет для себе справжню великість порядкуючого завдання і найсприятливішу нагоду реально зазначити свою волю.

Як характеристичну особливість духової природи підмету треба підкреслити її первородний ладовий принцип, якого ніколи не могла і не може відсунути з панівного положення ніяка мова т. зв. реальних фактів. Людина не піддавалася панівному станові речей, коли він не міг бути висловом її ладотворної волі, а сприймала його тільки як рачію — проявити свою ладову свідомість у пляні формування конкретного життєвого розвитку. Несхитну пересвідченість у вічний глузд загальної ідеї ладу та в апіорну основність свого індивідуального думання за її вимогами засвідчила вона

напротязі своєї історії найвимовніше своєю вірністю згаданий ідеї, дарма, що не раз — в особистій життєвій інтерпретації — образ тієї ж представив радше видовище розкладу і безладу. Прикра невдачність реальних вислідів людської діяльності насправді не оспорує наявного вродженого нахилу — розуміти світ і владжувати життя в ньому в аспекті універсальної ідеї ладу. Ії певність і обов’язність закону виводив пізнаючий розум найчастіше безпосередньо із себе, а коли прагнув поширити її значення поза себе на цілість реального світу, тоді мусів або приписати собі виключно здібність абсолютної законодапности, або наділити нею буття, що в данному випадку приймало визначення розумного буття. Яким не був би остаточний його висновок, завжди закреслював він найширші межі і вміщував у них усю дійсність буття і досвіду. Зупинитися на півдороги та вдоволитися частинним осягом означало б — самообмежитися без достатньої основи такого поступку насильства над собою, до чого людська особовість з природи своїх якостей не здатна. Людський дух — це повна відкритість у вселенність, тому не може він відступити назад у себе, замкнутися і поменшити себе. Стан цей освідомляється як правда людської долі, що жити згідно з нею є справою честі вільної людини. Бо жити лиш — ще не подвиг, а жити людиною обов’язує вже додати до природного дару життя творчу долю духа. Заки він дійде до джерел свого походження, щоб устійнити своє пожелання і завдання у вічному світі, мусить найперше розкритися у всебіч для повного сприймання існуючого, а так розправити дужі крила для доповного творення.

Заповідь покликання людини іде від духа, який просвітлює глибинні надри буття, щоб від основ прояснилася дорога вперед та стало явним, що головна заповідь життя — творче верстання одчайних пустинь часу. Так хто ж тут повинен рішати про напрям і мету у світі, який ще закритий значенням свого дійсного буття, хоч уже відкритий вперед для свободного творення? Не є бо тайною, що історія людини пишеться під іменем змагу, що почався народами в ній духа, а міг би скінчитися хіба з його смертю. Драматична напнятість змагової волі степенується до трагічної даремности зусиль духа — жаром пізнавчої снаги розтопити предвічну твердь буття і збагнути глузд існування. На панцирній твердоті опору щербляється і ломляється мечі, готовлені із щораз досконаліших стопів духової винахідливості, на мурах первинних редут буття розбиваються незліченні удари зосереджених приступів духової раті, однак визвучні акорди великого змагу не замикають завершеного акту трагедії і не сурмлять відвороту в небуття. На незламному спротиві настирливим спробам завойовного духа визначається його пізнавча міць, що доти не поконана, доки дух животворний. Як приплив хвилі відбивається від скель берега у вплив на безмежжя морського живла, так пізнаючий дух невдачами пізнання гартує нову переможну зброю, з якою вибирається в нові далекі походи. Від берегів прямує він на крихітному човні відваги на повне море, бо на бездонній глибині життя ялося йому міряти свою творчу снагу. У відпливі духа несеться заповідь росту, що тим буйніший і цвітом творення величавіший, чим глибший у його корені життєвий безмір. Якими будуть мрії того духа, що досягнув свідомості плавби життєвим безмежжям, і з якого джерела він буде пити, щоб загасити пекучу спрагу? Напевно не стане він наважання шукати серед безмежжя непевних берегів, але отут, на найбільшій глибині, знає просвітлення і пізнає єдине джерело, з якого треба пити дар живої води, щоб не бути спраженим ні пізнання буття, ні творення життя. Звідсіль, із тих глибин, немає вороття на мирні береги, а тільки одна дорога до високих зір, куди сягати може лиш той, що буде все вище рости, бо корінням своїм спочив у живій вічності. І лиш снага вершинного росту має силу пробити

коренем твердь буття і здобути непрямо те для життя на посібний йому корм, чого не змогло пряме пізнання. Подібну віру у свою перемогу має і море, коли невтомно вдаряє хвилями хижих приступів у тугий граніт мовчазних кордонів, пробиває їх та, осьтак, пересуває межі своєї влади невинно у глиб суходолу. Воно дочекається дня радісного свята і буде знати, що скам'янілі простори пустинних берегів вкривають його буйні води і розчиняють безплідну сушу на хліб грядучого життя. Що досіль здавалося достоту виснаженням і безнадійно мертвим, діянням живої снаги оживає тепер плодотворним кормом для творчої будучності. Чи подібно і дух не виконує свого покликання так, що простуючи у вимріяну далечінь мети, здобуває для життя нові простори та багатить його силові засоби вже й тоді, як мета сама ще не досягнена. Проте, стремління його не даремні, і було б передчасно йому зневірюватися в надійний вислід своїх зусиль, поки не спробував він повновияву своїх творчих спроможностей.

На невдачах означається міра здатності, яка найпевніша перемоги тоді, коли невдачник морально незламний і не схильний навіть за найбільшою своєю поразкою признати **останнього** слова. Бо в живому світі нема нічого такого, що з більшим правом заслуговувало б признання своєї найпевнішої сутності, ніж людський дух, який не найшов сутті, хоч вічно шукав її усюди — в собі і поза собою. Та своєї первородної думки про суть він не збавився, але так із нею зрісся, що **живучість** самого питання набрала буттєвої основності з неймовірною силою спричину. В ньому зосередився немов головний нерв духового життя, щоб невинно порушувати всі снагові чинники і не дозволити їм ніколи прийти в стан спочинку. Про рушійну здібність цього питання неможливе ніяке пряме уявлення, приблизний натяк на його може дати внутрішньо суперечливе визначення: **дух є суть, дана собі непрямо в формі питання про суть**. Виглядає це так, якби суть, свідомо своєї повної невисловленості, цілим об'ємом вагітності спочила в собі, і, не маючи до себе постави відношення, висловлювалася посередньо відрухом і натяком, який є похідним виявом дійсності сутті, себто — в межах питання про неї. Питайна енергія духа не знає перешкод і не слабеє внаслідок систематичних невдач саме тому, що живе силою сутті, яка не вичерпується в ніяких категоріях вислову. По-

дібно теж відповіді духа не можуть бути вичерпними в тій мірі, щоб спинити питайний поступ, що є актуальний взагалі. В той спосіб реальність і живучість **проблем** згори забезпечена з первоосновних джерел, тимсамим зринає **конечність** вважати **проблемність** не тільки засадничим способом духової активності, але теж наслідком стійкої постави буття, яке взагалі і в кожному явищі зокрема при- явне однозначним моментом абсолютної основності, що є безпосередня, всюди приявна, неперехідна і за самобутністю своєю невизначна. В розумінні глибинного проникну у сферу істотного ніяке звершене пізнання не є можливе, бо всякий можливий його зміст є сам безпосередньо рівнорядною постановою оригінального джерельного буття і тому не менше вагітний проблемністю, ніж та невідомість явища, що формулою її „розгаду” він мав би бути. В кожній останності аналітично розложеного явища при- явна так неповторна і неперекладна сутність, як в його цілості, тому методичне вивчення поодиноких складовин цілком не забезпечує сутнього пізнання того, що вони складають. В ніякому випадку **основний** момент не **входить** засновком у дію пізнання і з тієї саме причини нема з чого вивести висновку для надбудови акту синтези. Якщо на якомубудь відтинку дійсності доконалось би чудо повного прояснення та безпосереднього вичуття і сприйняття істоти, **містерія всього буття і цілого світу була б нараз розкрита і скінчена**. Такої можливості не допускає і не прагне людський дух, він радше схильний застерегти за пізнанням виразову функцію життя, ніж приписати йому протижиттєву роллю розкладу і смерті. Зупин пізнавчої снаги на межі не означає заперечення його вартості, ані вичерпання цього роду духової діяльності. Так само не можна думати, що обмеженість пізнання зумовлена часом і рівнем органічного розвитку, або, що межа має місцевий характер, тому треба змінити лиш напями і методи досліду та поспробувати перехо- ду в різних догідніших для цього місцях. Автім стан справи є **загально-апріорний**, межа є всюди і дана не впорядку назверхньо-механічного опору в просторі, але навпаки — є вона **рацією безумовного буття, відвічною афірмацією себе з нутра**. Звідсіля іде єдиний незмінний аспект-напря- м, спільний всьому, що є, і незворотний.

(Далі буде.)

Ю. МИКОЛА

Україна в боротьбі

БОЛЬШЕВИЗМ І УКРАЇНСЬКИЙ ПОВСТАНЧИЙ РУХ

Вертаючись у 1943-44 рр. на залишену німцями територію України, більшовики зустріли те, чого вони найбільше боялися й проти чого безуспішно боролися на протязі більше 20 років. Це було пробудження серед українських мас прагнення до соціальної й національної свободи, що виявилось в ліквідації всіх форм большевицької господарської й політичної системи й щонайважливіше — в явній збройній боротьбі повстанських сил у ім'я вільної української державності.

Тому нічого дивного, що нове закріпачення України відбувалося на різних українських землях по-різному. Тоді як на Східній і Центральній Україні більшовики почали відразу відновляти зрушену війною колгоспну систему й усі інші форми господарського й політичного життя у передвоєнних, а то й ще гостріших формах, то на Західно-Українських Землях вони, залишивши на початках суспільні форми життя майже недоторканими, свій перший і головний удар спрямували проти революційно-визвольного руху.

Лише одне було спільне в діяльності большевиків на всіх українських теренах, а це — широке розгортання сітки НКВД і негайна відбудова в першу чергу... в'язниць

Не випадковим є це, що напр. в Тернополі, що був цілком знищений під час бойових дій, одним з перших будинків був відбудований будинок в'язниці. Школи й лікарні ще довго після того не мали приміщень. Подібне діялось по всій Україні.

На зліквідування повстанського руху, большевики кинули всі засоби. До досить нерівної боротьби проти себе стануло дві сили: з одного боку велика матеріальна сила большевиків, — з другого боку — повстанці. Один з колишніх учасників повстання так характеризує те співвідношення сил на фронті революційної боротьби українського народу:

„По боці большевиків багатотисячні заго- ни НКВД, різні військові спедвідділи, вишколені й призначені до боротьби з партизанами, цілі дивізії військ Ч. А. разом з усією їх технікою, керовані досвідченими генералами. По боці українського революційного підпілля — кілька десятків тисяч української найбільш патріотичної молоді, яка ще

вчора сиділа по школах, за книжками, кілька десятків тисяч повстанців, озброєних лише крісами, гранатами, пістолями. Кілька десятків тисяч повстанців, яких командири в основній своїй масі ще лише вчора були гімназистами, селянами, робітниками і здобули свої кваліфікації не у військових школах, а у вогні безпосередньої боротьби; партизанські загони без баз, без постачання, без тилу — і все це в умовах, коли закінчилася війна і ворог має незв'язані руки, все це при відсутності будь-якої, найменшої допомоги з зовні. **Нерівність сил величезна.** Єдиний еквівалент усіх переваг, які мав по-своєму боці ворог, — це фанатична віра українських повстанців у правоту справи, за яку вони борються."

Большевики, знаючи добре з попередньої практики, наскільки сильний є той еквівалент віри в правоту справи по стороні повстанців, поспробували з початку знищити ту віру шляхом різного роду пропагандивних листівок. Всім тим, що зголосяться з „повинною“, обіцяно прощення і влаштування на працю.

Ці заклики мали свою притягаючу силу для багатьох тих повстанців, які в загальному пориві стихії в 1943 р. опинилися в лісі і які, не будучи духовно приготовані до важких умов партизанської боротьби, зокрема з большевиками. Вони послушали закликів і пішли з „повинною“ до большевиків. Всіх їх у більший чи менший мірі зустрінула незавидима доля: це арештування і розстріл або заслання до концтабору.

Поминаючи всі від'ємні наслідки, які тягнув за собою такий вихід з лісу, треба ствердити, що цей „вихід з лісу“ мав і свої додатні сторони: У повстанських рядах залишилися тільки ті, які справді відріклися самих себе в ім'я ідеї. Таке очищення від баласту давало, переорганізованим у малі дієві групи, повстанцям оперативну пружність і рухливість.

Большевики („уряд“ УРСР) потім ще повторювали свої „звернення“ до „учасників банд“, обіцяючи амністію тим „облурченим“, які до даного речення зголосяться зі зброєю на НКВД і віддадуть всіх знаних їм політичних співпрацівників, усі знані їм військові пілпільні таємниці та будуть співпрацювати з НКВД.

Вже це вказує на те, що про якусь амністію в загально прийнятому в світі розумінні того слова не може бути мови. Зараз після того, як деякі слабші одиниці зголосилися на НКВД, преса почала помагатися „пильності“. НКВД послухало цієї „громадської думки“ і більшість зголосився арештовано і вислано на Сибір.

Так сталося напр. 27. V. 1946 р. в Степанському районі (Рівенської області), де НКВД під покришкою мобілізації арештувало всіх тих, що зголосилися з „покаянням“. 10. XII. 1945 р. в с. Озеряни (Рівенська область) НКВД арештувало колишнього повстанця Колоду, який зголосився кілька тижнів перед тим „по амністії“.

Інших большевики змусили співпрацювати з НКВД або в іншій формі боротися проти своїх колишніх лрузів повстанців, їздити разом з НКВД і показувати сховища, тероризувати населення і т. п.

„Амністія“ і звернення не зуміли ліквідувати повстанського руху і большевики примушені були цукати інших засобів. Ми вже згадували („За Самостійність“, ч. 11-12, 1947) про деякі з тих засобів, що мали на меті знищити фізичну силу повстання; широко-закроєні військові дії з пристосуванням наймодернішої воєнної техніки, випалювання лісів і пілпільних осель, господарська блокада, бактеріологічні засоби й індивідуальний фізичний терор і жорстокості.

Почавши влі осені 1946 р. на всій території України, охопленій українським визвольно-революційним рухом, большевики почали розмішувати військові залоги силою від 20—200 чоловік (залежно

від стратегічного значення пункту). В січні 1946 р. вже майже в кожному селі стояли такі залоги. Вся територія, зайнята військом, перетворилася в один військовий табір. Про розмір і характер таких облав може свідчити наступний наказ полк. НКВД Щербини про весняну облаву на Гуцульщині 1945 р.:

„1) В усі населені пункти району виставити військові гарнізони... 3) З 15 квітня ц. р. і до особливого розпорядження заборонити всім без винятку громадянам пересуватися у межах районів з одного населеного пункту до другого без спеціального на те дозволу військових начальників, розміщених у населених пунктах. 4) Усіх громадян, що без вищезгаданого дозволу пересуватимуться по районах, негайно арештувати і відставляти у в'язниці. 6) Всі громадяни, у яких ховаються бандити, і ті, що ухиляються від мобілізації до Червоної Армії, негайно мусять заявити про це військовому начальникові; в противному разі їх при виявленні у них тих, що ховаються, негайно арештувати, а їхні сім'ї вивезти на виселення. 7) Всі військові начальники мусять провести ретельний обшук усіх будівель, городів та місцевостей у всіх районах, щоб виявити та арештувати бандитів, які ховаються, їх посібників і тих, що ухиляються від мобілізації до Червоної Армії. Осіб, які чинитимуть опір, знищити. 8) Членів родин тих осіб, які ховаються від радянської влади, негайно вивозити в райцентр, на збірний пункт, для дальшого виселення їх.“

СТРАХ ПЕРЕД ЛЕГЕНДОЮ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ

Сьогодні ще завчасно писати історію большевицьких воєнних операцій. Одне можна ствердити, що большевикам не вдалося зліквідувати повстання.

Крім того лише фізична ліквідація повстанського руху має не вигідну для окупанта сторону: Убитий на полі боротьби повстанець на завжди залишається героєм в очах симпатизуючого йому населення й ніколи не виключена можливість, що на місце одного впавшого героя, з'являться інші.

Большевики це добре усвідомляли собі. Тому теж уся їхня пропагандивна машина була поставлена на те, щоб скомпромітувати в очах українських народних мас цей рух в історичному минулому і в сучасну пору зокрема. У таємній резолюції пленуму волинського облкому КП(б)У з 4 жовтня 1944 р. читаємо в цій справі таке:

„... Невпинно нагадувати (населенню України — Ю. М.) про те, що... симони петлюри, коновальці, закликали на Україну німецьких імперіалістів для того, щоб поневолити український народ, віддати його на поталу німецьким капіталістам. Проте, що всілякі бандери, мельники... оунівці підтримують німецьких фашистів і допомагають заклятим ворогам українського народу — німцям душити і нищити український народ.“

В масово-політичній роботі необхідно викривати провокаційність і брехливість гасла українсько-німецьких націоналістів „за вільну й незалежну Україну“. Необхідно роз'яснювати населенню, що... український народ під керівництвом большевицької партії вже завоював свою волю і суверенні права, об'єднав свої землі в єдину велику і суверенну державу, а українсько-німецькі націоналісти, бандери, мельники і оунівці — ведуть боротьбу з українським народом не за „вільну і незалежну Україну“, а за Україну куркулів і капіталістів...

У висвітленні історії України треба рішуче поборювати спроби націоналістичної фальсифікації історії... плямувати і викривати зрадницьку антинародну діяльність Мазепи, Дорошенка й інших запродавців.

Пленум облкому КП(б)У звертає увагу партійних організацій на те, що масово-політична робота серед населення повинна бути скерована на розклад націоналістичних банд, на виховання населен-

ня в ненависті до німецько-українських бандитів, залучення всього населення до активної і рішучої боротьби з бандитами..." (Підкреслення наші).

Наведені резолюції найкраще з'ясовують головний напрям морального поборювання українського повстанського руху. Тому теж, зловивши якогось повстанця, НКВД старається всякими тортурами змусити його зрадити військові й підпільні таємниці, видавати місця постів повстанських відділів, подавати відомості про всіх відомих командирів і товаришів, про повстанські харчеві магазини і склади зброї, про всіх тих громадян, які співпрацюють з повстанцями. Це все має на меті щось більше, як тільки здобуття відомостей для майбутніх військових операцій. Йде про те, щоб захитати взаємне довіря серед самих повстанців і довіря до них населення.

Доведені не раз тортурами до такого заломання повстанці, усвідомивши весь трагізм свого становища й свою ганебну роль, часто в хвилині розпучи викидали зброю з рук енкаведистів і стрілялися, перерізували собі горло або артерії, або в інший спосіб поповнювали самогубство.

У советській місцевій пресі часто появляються „покаянні листи" колишніх повстанців, у яких вони каються за свої „помилки", засуджують увесь повстанський рух і, звичайно, дякують большевицькій владі. Такі листи пишуться полоненими повстанцями під примусом НКВД.

Так поступили большевики, нпр. у випадку одного з повстанських командирів, Рудого. Рулий, хворий на тиф, попав у большевицьку засідку. Через якийсь час появилися листівки з підписаною, нібито, Рудим заявою, в якій він кається в своїх помилках і провинах перед большевицькою владою. Найцікавіше, однак, у заяві Рудого було те, що він, мовляв, допоміг большевикам зловити команданта УПА — Північ, Кліма Савура. Ця заява виразно була обрахована большевиками на те, щоб посягти в рядах проводу і членів повстанського руху взаємне недовіря, не говорячи вже про компромітацію повстанського командування перед населенням.

Большевицька пропаганда часто використовує імена українських повстанців і революціонерів для збаламучення повстанців і населення, видаючи в їх імені листівки. У такий спосіб большевики використали нпр. ім'я видатних діячів українського революційного руху Дороша і пор. Зміюки — сина сотн. Дмитра Вітовського.

АГЕНТИ І СЕКСОТИ

Чи не найбільшою зброєю большевиків у боротьбі з їхніми противниками є широко розгорнена агентурна сітка. Большевики розбудували її до крайніх меж, офіційно підтримуючи навіть форму нового советського „героїзму" — донощництва. Всі ті, що жили в советській системі, знають десятки випадків, коли друг доносив на друга, діти на батьків, чоловік на жінку і жінка на чоловіка.

Систему агентури поспробували большевики застосувати і в боротьбі з українським повстанським рухом. Уже в часах німецької окупації на Україні залишилося багато большевицьких агентів, які працювали в гестапо або намагалися пролізти в ряди українського повстанського руху. Зокрема ці останні мали за завдання: а) доконувати зрадницьких атентатів на видніших провідників і діячів українського підпілля; б) постачати НКВД матеріали про діяльність українського підпілля; в) саботувати роботу, не виконувати наказів, зокрема тоді, коли агент займає якесь керівне становище; г) скеровувати роботу на невідповідний шлях; д) ініціювати непотрібні бої, з метою винищування повстанських сил і стягання репресій на українське населення; е) ініціювати політичні виступи, що компромітували б революційний рух; є) викликати непорозуміння в підпіллі й недовіря серед його учасників; ж) розбудувати широку сітку внутрішніх агентів

серед українського підпілля; з) поширювати дефістичні настрої серед підпільників і повстанців.

Коли взяти під увагу обставини, в яких організувався повстанський рух, його масовість у перших роках існування, то зрозумілим стає, що багато таких агентів пролізли в ряди українського повстанського руху й наробили там деякої шкоди. Щойно, згодом, коли життя й умови боротьби під большевицькою окупацією примусили перевести широку реорганізацію повстанських частин, вдалося очистити повстанський рух від насланих агентів. В загальному, поза малими ударами, большевицькій агентурній сітці не вдалося виконати її завдання — розкласти і знищити повстанський рух.

Для агентурної роботи в рядах повстанців большевики стараються використовувати найчастіше т. зв. „дезертирів" з советської армії, або полонених повстанців. Ось нпр. один зі зловлених повстанцями агентів НКВД зізнає:

„...Останньо я служив у саперській роті в м. Ковель. Звідти лейтенант НКВД Міщенко вислав мене в терен із завданням розвідати, де перебувають повстанці. Цю розвідку я мав перевести на терені районів Камінь-Коширськ-Ковель. Коли б мене під час цього переловили повстанці, я мав удавати дезертира з Червоної Армії, приєднатися до них, здобути собі їх довіря, розвідати місця повстанських постів, псевда командирів, у відповідний момент украсти торбу командира, втекти і зголоситися до найближчих органів НКВД... Висилаючи мене, лейтенант Міщенко сказав, що коли я попаду в руки повстанців і не вернусь до НКВД, то він вивезе і знищить мою родину, а мене самого постараться вбити..."

Для поборення повстанського руху почали большевики відразу після приходу організувати широку сітку сексотів серед населення. Сексоти зобов'язані збирати відомості про всіх людей свого оточення, про місце постів, зв'язки, порушення, озброєння, псевда і правдиві прізвища, пляновані акції, сховища повстанців і т. д. Крім того мають ширити різні брехливі, компромітуючі український революційний рух вістки.

Однак підшукування серед місцевого населення сексотів, що погодилися б працювати за юдин гріш, не було для большевиків такою легкою справою. Тому большевики вирішили здобути таких сексотів шляхом терору. На протязі 1944—1946 рр. майже в кожному селі НКВД перевело масові арештування поголовно всього населення від 15-річних хлопців і дівчат до сивоволосих бабунь і дідів. Всім арештованим, погрожуючи побоями, конфіскацією майна, позбавленням праці або висилкою, НКВД підсувало до підписання заяву про співпрацю з НКВД в характері сексота. Бували випадки, що люди, доведені до крайності, поповнювали самогубства. Ось що, нпр. оповідає один селянин з Луцького району.

„Мене арештували ще з 5 іншими односельчанами. Я не знав з початку, в чому річ, чому мене якраз закликало на НКВД. Коли мене привели до будинку НКВД, я побачив, що там уже чекає на допит більше односельчан. Дочекався й я своєї черги. Розмова почалася від персональних даних. Відтак випитувано мене про мою сім'ю, родину, соціальний стан і т. д. Далі начальник НКВД пропонує мені співпрацю з НКВД, за що, розуміється, обіцяє матеріальну допомогу та винагороду радянської влади. Енкаведист продовжував далі. „Будете нам доносити, коли й до кого у вашому селі заходять повстанці, розвідувати, в кого вони мають свої криївки, хто їм допомагає харчами та в інших справах, хто з селян співпрацює з повстанцями, або постійно з ними перебуває. А якщо, може, боїтеся, щоб хтось не довідався про те, що ви співпрацюєте з НКВД, то ми вміємо зробити так, що ніхто в тому кінця не дійде. Ви до нас самі заходити не потребуєте. Що там буде мати, то перекажете через свою родину чи кривних із друтого села, або ми закликаемо в район на НКВД

кільканадцять таких осіб, які з нами не співпрацюють, і в тому числі закликаємо вас, так, що ніхто не довідається в чому річ. А якщо будемо в селі і схочемо до вас зайти, то ми перед тим відвідаємо багато інших господарів, так, що тут ніхто не підозріватиме". Я почав відмовлятися, показуючи йому свої палиці, на які опираюся, тверджу, що і по хаті не можу перейти, а не то що ходити по селі та збирати вістки. Але енкаведист і слухати не хоче й підсуває мені підписати заяву про те, що я погоджуюся працювати. Коли я далі відмовлявся, енкаведист накинувся на мене з найбруднішою лайкою, погрожуючи, що накаже мене арештувати й знищити, бо я є ворогом советської влади. „Можете й застрілити мене, але я нічого не можу робити", кажу йому. Розсердившись, енкаведист наказав відвести мене до льоху, замкнув на ключ і пішов сам геть. Я мерз там аж до ночі (це було взимі). Думав, що може вже не випустять додому. Але ввечері енкаведист закликав мене знову до канцелярії та знову почав від того самого. Я таки не згодився. Тоді енкаведист почав грозити мені, що знищить мене разом з родиною та вишле мене туди, де мої батьки (батьків моїх вивезли большевики на Сибір в 1940 р.). Я вже мовчав. Енкаведист мені підсуває знову ті самі папери до підписання. Я таки не згодився підписати. Тоді він написав іншу заяву, в якій говорилося, що я не визнаю советської влади, не підпорядковуюся їй, не хочу з нею співпрацювати, і ту заяву дає мені знову до підписання. Я й цього не підписав, відпираючись тим, що советську владу визнаю, проляв за неї на фронті свою кров і тепер нездужаю навіть ходити, а не то що виконувати таку роботу. Енкаведист знову почав клясти і гримати на мене, далі бачить, що я таки ні на що не згоджуся, і заявляє, що, коли я розкажу комусь про те, що мені говорили на НКВД, то дістану 10 років тюрми. При тому каже, що як до мене зайдуть повстанці, то я маю про це повідомити НКВД.

Вербування сексотів відбувається серед усіх верств суспільства. Зокрема масові арештування переводило і переводить НКВД серед молодих дівчат. Малих школярів енкаведисти заманюють до співпраці різними солодощами, грішми, а то й погрозами.

ЕНКАВЕДИСТИ З ТРИЗУБЦЯМИ НА ШАПКАХ

В кінотеатрах по всій Україні висвітлюють часто фільми про бої советських військ з українськими партизанами. На них видно, як по кількох стрілах повстанці кидають зброю, підносять руки вверх і йдуть усі в полон. Щоб убити в населенні віру в успішність повстанської боротьби, большевики передягають частини НКВД на повстанців і зводять з ними „бій", в якому цілі „повстанські" сотні йдуть у полон.

Однак є ще інша мета творення таких „повстанських" відділів. Большевики залюбки організують такі відділи, щоб 1) замасковано вдиратися в підпілля і тут уже в коротких боях нищити його учасників; 2) під маскою українських повстанців культивувати бандитизм, щоб у цей та інший спосіб компромітувати революційну боротьбу, наставляти українське населення проти революційного руху; 3) поширювати брехливі відомості про окремих революціонерів, сіяти недовір'я між учасниками підпілля і змушувати їх у цей спосіб до самовинищування.

Намагаючись роздобути зв'язки, енкаведисти часто передягаються на повстанців, на шапках обов'язково чіпляють тризубці.

Щоб скомпромітувати український повстанський рух, ці большевицькі „повстанці" поводяться з населенням навмисне брутально.

19. XI. 1945 р. в с. Кійданів, Тернопільської області, передягнені на повстанців большевики ограбували й побили багато селян. Один із побитих

пізнав у тих, що його били, енкаведистів з райцентру.

На протязі грудня 1945 р. на терені районів Рокитно, Межиріч, Гоща, Корець — Рівенської області оперувала під маскою повстанської частини большевицька група, яка доценту пограбувала населення тих околиць.

27. I. 1946 р. в с. Березовиця Велика (Микулинський район, Тернопільська область) передягнені большевики арештували дівчину Рогату Анну, побили її на „слідстві" і скатовану кинули в поблизькому каменоломі. На другу ніч її знов побили й залишили з зав'язаними очима на замерзлій ріці. А 1. II. 1946 р. в с. Мишковичі того ж району така сама група „повстанців"-енкаведистів арештувала Вербило Ксеню й, побивши, кинула її в річку.

Такі створені большевиками провокативні групи оперують нераз досить довго, дотримуючись цілком партизанської тактики: ведуть себе конспіративно, рідко, заходять до сіл, уникають зустрічі з людьми, зашиваються в корчі, наслідуючи до найменших деталей побут українських повстанців. Говорять виключно українською мовою. Їхнє завдання в лісі — робити засідки на лісових стежках, просіках, контактуватися з окремими повстанськими групами, щоб їх пізніше знищити.

В Козинському районі, Рівенської області на весну 1946 р. довгий час діяла така провокативна група. Виступаючи під маскою повстанців, вона арештовувала ряд осіб, яких підозрювали у зв'язках з повстанцями, і, відвівши в ліс, побоями старалася видобути від них інформації про повстанців.

БРАТ ПРОТИ БРАТА

Для витворення ще більшої прірви між повстанцями й населенням, большевики почали організувати т. зв. „винищуючі батальйони" („істребительные отряды"), або інакше „стрибків".

Спочатку НКВД пробувало організувати ці відділи для боротьби з повстанцями з добровольців. Але ніхто з населення не піддавався різним намовам і обіцянкам. Тоді большевики почали організувати „стрибків" примусово, головним чином з демобілізованих з червоної армії та хлопців допризовного віку.

Коли ж і це не помагало і молодь віддавала зброю назад, тоді большевики вжили терору. В с. Рідків, Козинського району, Рівенської області, НКВД арештувало чоловіків, які відмовилися взяти зброю, й відіслало їх до райцентру, де після тортур арештовані погодилися підписати заяви, що вони „добровільно" беруть зброю.

У місяцях вересні-жовтні 1945 р. в кількох селах Селищанського району, Волинської області, большевики арештували всю чоловічу молодь за те, що вона не хотіла вступити в міліцію.

У с. Довжиця, Колківського району, Волинської області молодому хлопцеві, який не хотів вступити в „стрибки" енкаведисти поклали на спину дошку й били по спині доти, поки він не згодився взяти зброю.

В Ратненському районі, Волинської області, тих, які не хотіли вступати в „стрибки", НКВД морило голодом, виганяло з тюрми на мороз і там їх тримало годинами, аж поки хтось не згодився підписати заяву про „добровільне" вступлення до „стрибків".

У с. Сітяне б. Куртиліс Ратненського району, НКВД, щоб змусити молодих хлопців вступити в „стрибки", палило їм під голими ногами солому.

Збиті, скатовані люди підписували врешті заяву, що такий то „...зобов'язуюся РО НКВД в тому, що зі зброєю в руках буду вести боротьбу проти УПА-банд та їх помічників аж до повного їх знищення, не жалюючи своїх сил, а якщо буде потрібно, віддам своє життя за нашу Советську Вітчизну".

Аналізуючи всі наведені большевицькі методи боротьби з українським визвольним рухом, приходиться тільки з подивом і пошаною віднести до героїзму тих, які навіть серед таких обставин ось вже чотири роки зі зброєю в руках встоюються проти всіх наступів фізичної сили і ганебного під-

ступу ворога. Разом з тим треба подивляти відпорну силу українського населення, яке не піддається всяким большевицьким провокаціям, дає їм відсіч і не зрікається тих ідеалів, за які боряться в лісах і підпіллі лицарі великої Ідеї Українського Національного Визволення.

Д. СЛОВІДСЬКИЙ

На порозі нового року

Остання світова війна коштувала саму Європу десятки мільйонів людських жертв убитими, раненими, обездомленими, сотки спалених міст, тисячі зрівняних з землею сіл, море сльоз і крові. Ця страшна війна знищила доробок людських рук і умів, який творився цілими століттями. Прекрасні пам'ятки людського творчого генія перетворилися в руїну й попіл. Але не тільки це: ця війна, якщо не знищила, то сильно захитала те глибоко людське в людині, яке наближувало її до самого Творця, цього вічного джерела добра й краси й збудила в ній деструктивні сили бестії. І ця бестія в людській потворі, що живе й могутніє тільки в атмосфері нищення й руїни, в атмосфері крові і сльоз, атмосфері глуму й насильства над усім високоцивілізованим і творчим, після хвилевої передишки збирає знову свої сили, щоб продовжувати своє апокаліптичне діло. Це „дух часу“. Це великий упадок людства. Це звиродніння людського духа, який не думає сьогодні творити вічні цінності, але видумує, будує і підготовляє страшні інструменти самовищування. Людський геній запродався на службу бестії і підготовляє з нею нове, ще страшніше від недавнього, пекло на землі. Але цей останній акт людської трагедії коначний, щоб знищити бестію.

Люди, що пережили страшні страхотні останньої війни, прагнуть миру й спокою і... підгодовляються до війни. Проповідують свободу людині і народам... і кують страшні кайдани поневолення й рабства. Говорять про демократію і... заводять тиранію. Голосять світову федерацію і творять... непримиримі, наставлені на нові агресії і підбиття бльоки. „За це не можна робити відповідальним Сталіна або Трумена. Вони є появами нашої доби, виявами загальної волі“, сказав недавно відомий французький письменник, академік Франсуа Морьяк. Це страшний фаталізм. Почуття повної немоці людини. Який вихід із положення?

„Або З'єдинені Держави Світу, або світ загине“, говорить дальше французький академік. „Але“, — додає він зрезигновано, — „людство знаходиться в такому духовому стані, що ця переважна проблема не тільки що не можна перевести в життя, але її не можна навіть заторкувати“ (Вельтпресе, р. І, ч. 7).

Так, людство прямує з фатальною неминучістю до третьої світової війни, якої не хоче... Світ остаточно поділяється на бльоки, на два непримиримі динамічні табори, які неминуче мусять зударитися. Хаотичний стан яскравих протиріч, перекручених понять, здетонованих вартостей скристалізувався за останній рік, на державно-політичному відтинку, в дві протидіючі собі сили, т. зв. західній й східній бльоки, — які намагаються з усією рішучістю запліднити світ тільки своїми ідеями, тільки своїм змістом і формою. Обидва бльоки заняли явні позиції і готовляться до останнього бою за таке або інше обличчя світу. І хоч, як думає Франсуа Морьяк, за сьогоднішній стан не можна обвинувачувати ані Сталіна, ані Трумена, бо обидва вони є плодом „духа часу“, то все ж такі Сталін є символом і герольдом тих „темних сил“, того злого „духа часу“, який всюди несе за собою матеріальну й духову руїну, поневолення людини й народів, тиранію. Тому проти Сталіна, його кровожадної і вла-

дожадної кліки, яка мобілізує всі сили до шакинени цілому світові свого „царства сатани“, постали всі творчі і свободолобні сили світу. На чолі цих сил стали ЗДА і від них, як сказав дня 7 січня Трумен, „цілий світ очікує перебрання провідницької ролі“. Для такого провідництва ЗДА самотні мають достатню матеріальну силу, вони проголосили сприйнятливості для всіх народів ідеї (Атлантицька Хартія, доктрина Трумена), але самі вони цього великого завдання не виконують.

В процеси визволення світу від марева московсько-большевицького тоталізму й тиранії мусять активно включитися всі свободолобні народи, в першу чергу поневолені народи. Бо метою поневолення народів не є тільки повалення Москви, як речника, носія і виконавця деструктивних ідей та імперіалістично-загарбницьких намірів, але і встановлення справедливого ладу в світі, який забезпечував би всім народам здоровий розвиток і творчу співпрацю в рамках цього ладу. Тому ці народи мусять створити третю силу, яка була б співвирішальною в установленні і закріпленні майбутнього нового ладу. Ми можемо з усією рішучістю твердити, що ця третя сила вирішуватиме по чий стороні буде меч перемоги. Без цих „союзників“ Вашингтон не виграв війни. „Цілий світ очікує, щоб ЗДА перебрали провід“ у хрестоносній війні проти большевизму, але тільки у вірі на перемогу добра над злом, правди над брехнею, в ім'я встановлення такого ладу, в якому всі народи жили б як вільні між вільними, рівні між рівними, а не щоб замінити одне зло другим. Альтернатива Морьяка „або З'єдинені Держави Світу або світ загине“, буде позитивно розв'язана тільки тоді, коли всі народи світу здобудуть свою національну і державну самостійність, бо тільки вільні народи, організовані у власних державах, зможуть, як повноцінні суб'єкти, приступити до творення цього понаддержавного тіла. До цього ідеалу — якщо він взагалі можливий — шлях ще дуже далекий і веде він тільки через усамостійнення всіх народів. Це не доведе до атомізації міжнародного життя й розбиття його на ривалізуючі між собою сили, до війни всіх проти всіх, бо ідея міжнародного солідаризму й почуття кончності співпраці народів у всіх ділянках життя такі глибокі й органічні сьогодні, що тут уже не може бути ніякої загрози.

Аналізуючи світові події за останній рік, можна ствердити, що вони остаточно довели до двоподілу світу й тепер стоїть у кожного на устах одне тільки питання: коли і хто розпочне останній акт великої людської трагедії. Відповідь на це питання можна знайти тільки в Москві і Вашингтоні. Це два центри, де лежить рішення про день приступлення до останньої „рунди“. Ми цього не знаємо, ми знаємо тільки, що до цієї „рунди“ вже в найближчому майбутньому мусять прийти. Якщо розбита конференція з Москви, яка розпочалася була 10 березня 1947 р. лишала в декого ще деякі надії на можливість порозуміння восени в Лондоні, то ця остання конференція міністрів закордонних справ ЗДА, Англії, Франції і СРСР, яка розпочалася була 25 листопада 1947 р. після кількох днів безуспішних балачок і взаємних обвинувачень закінчилася повною невдачею. Терміну нової зустрічі

ривалізуючих сторін уже не поставлено, він виявився непотрібним. Майбутня зустріч, щоб не тратити даремно часу, може з успіхом відбутися тільки на полі бою. Це остання логіка всякої непримиримої політики.

Увертюрою до цієї стадії політичного розвитку світу була комуністична конференція у Варшаві, де вирішено створити „Комінформ“, який і створено практично з осідком у Београді. Жданов сказав ясно на цій конференції: Геть з усякою коаліційною політикою, переходимо у відкритий бій! В злучі з цією настановою, Москва посилила відкритий бій проти останнього альянського бастиону на Балкані — Греції, проголосивши там дня 24 грудня 1947 р. свій комуністичний уряд. За допомогою Тіта й Дімітрова, Москва розвинула остаточну боротьбу за перетворення цілих Балканів у т. зв. „Балканську Федерацію“, яка має стати складовою частиною ССРСР. Проголошення такої федерації є питанням найближчого часу. Після усунення румунського короля, всі балканські держави перетворено в „народні республіки“, які в'яжуться між собою „пактами приязні і взаємної допомоги“, що логічно доведе їх до повного злиття і накінець влітять в державну систему ССРСР. В цю систему втягається Чехословаччина й Польща та окупована Москвою частина Німеччини. Москва звела в Німеччині останній бій за усунення тут всякої опозиції та за витиснення альянтів з Берліну. Внутрі самого ССРСР ведеться шалена акція озброєння під гаслом „п'ятирічки в чотирьох роках“ та нечувана й небувала досі пропаганда проти „імперіалістичного заходу“, особливо проти ЗДА й Англії, а в останньому часі й проти Франції, яка, рівночасно з Італією, почала сильну кампанію проти комуністичних агентур, інструментів Москви, в себе дома та повністю включилася в протимосковський фронт.

Як відповідь на цю акцію Москви, ЗДА приєднали справу реалізації т. зв. плану Маршала, який зміряє до того, щоб посиленою економічною підтримкою європейським державам та Китаю привести до господарського оздоровлення цих країн, і в цей спосіб включити їх у систему західних держав та усунути підложжя для розкладової комуністичної пропаганди, яка зручно використовує господарські злидні і соціальний хаос для імперіалістичних цілей Москви. Американський конгрес ухвалив уже перші кредити для допомоги Європі. Рівночасно посилено допомогу для Греції та Туреччини. Є підстави допускати, що ЗДА, крім малих чотеперішніх військових місій, вишле в ці найбільш експоновані й дуже важливі зі стратегічного боку країни більш військові з'єднання. Щоб не

було сумнівів, президент Трумен заявив недавно, що в разі потреби ЗДА мілітарно інтервенюватимуть і в Італії. В Середземному морі маневрують сильні американські морські з'єднання. В цьому порядку інформацій треба підкреслити й тієї великої ваги факт, що ЗДА вдалося об'єднати довкола себе майже всі американські держави в оборонний союз західної півкулі. Рівночасно з політичною акцією, ЗДА посилили свою ідеологічну й пропагандивну боротьбу проти Москви і її облудних та деструктивних ідей. В цій боротьбі сторони говорять уже цілком ясно і твердо. Прислухаючися до промов політичних мужів обох сторін, до їх офіційних заяв мається враження, що між ними існує вже одвертий стан війни. Вони навіть випробовують уже свою зброю (Греція, Китай), так як перед другою світовою війною випробовувано її в Іспанії та Абіссинії. А Організація Об'єднаних Націй, на яку дехто покладав так багато надій, безсила. Її роль така сама жалюгідна, як і роль колишнього Союзу Народів. Своїми ветами Москва спаралізувала всяку її діяльність.

Людство прямує милевими кроками до війни, якої не хоче, бо боїться її, але знає, що іншого виходу немає. І з цим треба числитися. З цим мусимо числитися в першу чергу ми разом з іншими поневоленими народами. Це, зрештою одиникий вихід для нас з неволі. Новий удар не сміє застати нас непередбаченими. Не тільки внутрішньо, але й зовнішньо політично. Поневолені народи середньої і східної Європи мусять знайти спільну мову, щоб у вирішні дні становити ту третю силу, той третій блок, який в Європі матиме змогу і зуміє сказати своє слово при пристановленні нового і тривкого ладу. Ми, українці, завжди готові на співпрацю, готові говорити навіть із нашими недавніми ворогами, які через свою немудру політику в минулому допомогли поневолити нас, щоб чвертьстоліття пізніше впасти в те саме ярмо. Сьогодні наша доля однакова й ми маємо одного і того самого ворога. Віримо, що на цей раз переможе політичний розум і історична відповідальність за долю наших народів на цілі століття, а може й на завжди. Момент дуже грізний і критичний. Це може остання нагода, яку дасть нам історія. Не сміємо за ніяку ціну прогавити її. Ворог сильний, рішучий і безоглядний. Переможемо його тільки нашою єдністю, спільним братнім фронтом усіх поневолених народів, такою самою рішучістю і безоглядністю та свідомістю, що волю здобувається власною кров'ю, власним вкладом сил, а не чужими руками. Наші великі союзники дадуть нам тільки шанс. І більше нічого. Але й це дуже багато. Наша сила й віра в правдивість нашої справи зроблять решта.

«Остання жертва»

В кінці минулого року оголошено постанову Ради міністрів і ЦК партії комуністів про грошову реформу і скасування карток на харчові продукти та промислові товари. З днем 16 грудня 1947 р. знесено в ССРСР раціонування та запроваджено вільну торгівлю по нових усталених державою цінах.

Основні засади валютної реформи такі. Протягом рекордно короткого часу — лише одного тижня мав Державний банк вимінити гроші, що були в руках населення, в державних, кооперативних, громадських підприємствах і організаціях, на гроші випуску 1947 р. у відношенні 10:1.

Водночас мали бути переоцінені вкладки в ощадних касах та Державному банку. Вкладки до 3000 рублів переоцінено у відношенні 1:1, від 3000 до 10.000 у відношенні 3:2 понад 10.000 рублів у та-

кий спосіб: перші 10.000 у відношенні, як подано вище, а решта вкладки зменшується наполовину. Мали бути переоцінені також і вкладки до кредитових установ, належні колхозам, промисловій та споживчій кооперації. Постанова залишає заробітну платню, пенсії інвалідам тощо у попередніх розмірах.

Увесь цей документ витриманий в притаманному більшовикам хвалебно-пропагандивному тоні. Та не зважаючи на урочистий і переможний стиль постанови, її укладачам не вдалося приховати численних труднощів, які стоять перед ССРСР, хоч багато з них не згадано і промовчано. З рядків постанови пробивається та глибока господарська криза, яка після війни охопила „країну соціалізму“. Не спроможні автори постанови затушувати і тих

злиднів, в яких живуть советські люди, валютного хаосу, нестачі речей щоденного вжитку, систематично проваджуваного державою зросту цін, знецінення рубля, зниження реальної заробітної платні і життєвого стандарту трудящих.

Цікава ця постанова ще й тим, що вона дає багато для зрозуміння своєрідностей господарської системи російського тоталітаризму, стану советського господарства, його хиб і вад, тенденцій його розвитку.

Грошову реформу і скасування обмежень щодо харчів і промислових товарів, що є замаскованим новим наступом на життєвий рівень люду, спритно використовує советська пропаганда. Буквально на другий день після оголошення цього документу московська преса і радіо розпочала нову атаку на „капіталістичні країни“, передусім ЗДА і Англію.

З другої світової війни СССР вийшов економічно знесиленним. Збільшилися і посилюються і без того численні хоробриві явища в економіці большевизму. Перше червона армія, а друге німці перетворили на пустелю великі життєво-важливі області країни. В наслідок цього країна зазнала матеріальних утрат на 679 млрд рублів. На фронтах загинуло майже шість млн кваліфікованих робітників. Як говорив свого часу Сталін „ця війна була для нас найжорстокішою і найтяжчою з усіх війн, які будь-коли пережила наша держава“.

Війна зрунувала і затримала розвиток советської економіки, відкинувши її на багато років назад. Відбудова натрапляє на численні труднощі. Це передусім повоенна руїна і злидні, дезорганізація галузей індустрії, нестаття продукція вугілля, металу та іншої сировини, розхлябаний транспорт, низька видайність праці, брак вишколених робітників. Карткова система ліквідована, але дуже відчутний брак харчів і речей щоденного вжитку. П'ятирічний план ніби виконується успішно, але його здійснення коштує неймовірних клопотів і він лише в кінці 1948 р. має досягнути довоєнний рівень продукції.

В роки війни відбувався дуже швидкими темпами процес знецінення советських грошей. Велетенські воєнні витрати уряд покривав, випускаючи в обіг нові гроші в астрономічній кількості. А що продукція речей першої потреби зменшилася тоді до мінімуму, в руках населення зосередилася величезна кількість знецінених, непотрібних для товарного обігу рублів.

Держава намагалася боротися з негативним впливом інфляції за допомогою збільшених податків, кількох воєнних позик, підвищення цін на предмети першої потреби та системи комерційної торгівлі. В 1941—1945 рр. ціни на нормовані товари було збільшено втричі. Хоч у роки війни людині СССР сиділа на голодних пайках, уряд через комерційні крамниці продавав до 40% харчового та товарного фонду країни. Ціни в комерційній торгівлі мало що різнилися від спекулятивних цін на чорному ринку. Автім ці заходи не могли зупинити інфляції, спричинитися до оздоровлення фінансів.

Російський бюджет яскраво віддзеркалює інфляцію. З 174 млрд рублів в 1940 р. він зріс до 319 млрд у 1946 р. Бюджет СССР майже подвоївся, дарма, що продукція господарства, на якій збудований бюджет, була в першому повоенному році чимало меншою від довоєнної.

Наслідком всього цього було знецінення советських грошей. Ще вліті 1947 р. на чорному ринку кіло хліба доходило до 50 рублів, масла 800, чоловічий костюм коштував 6—8 тис. рублів. Ціни в комерційних крамницях були не на багато нижчі.

Незабезпечений ніякими реальними цінностями советський рубль немає жадної ціни на міжнародньому грошовому ринку. Там його просто не знають. Вартість рубля не можна порівняти з іншою валю-

тою, скажімо, з долларом, бо в цьому випадку йшлося б про цілком різні речі.

Тепер советський уряд намагається знайти вихід з економічної кризи в черговому плані відновлення й розвитку господарства на 1946—1950 рр. Дальшим кроком на цьому шляху має бути грошова реформа, розрахована на певне оздоровлення валюти і піднесення покупної спроможності рубля.

Перехід від економіки воєнного часу до мирної економіки тепер здійснює чимало країн, що брали участь у війні. Не винятком щодо цього і СССР. Але методи, які застосовує Кремль для розв'язання цього завдання, не можуть не викликати принаймні здивування. Вони цілком відмінні від інших країн і притаманні лише тоталітарній системі. Основний тягар грошової реформи перекинуто на плечі люду. Кремль розпочав новий наступ на і без того злиднений життєвий рівень. Постанова одверто говорить про це: „Треба, щоб частину жертв узяло на себе населення, тим більше, що це буде остання жертва“ і далі: „Втрати переважної більшості населення, пов'язані з виміною грошей, будуть короткотривалі і невеликі“. Той, хто знає нехиті большевиків до правди, їхню забриханість, може уявити собі, якими будуть ці „остання жертва і невеликі втрати“.

Грошова реформа передбачає також konieczність проведення конверсії позик, або об'єднання всіх дотеперішніх позик, крім випуску 1947 р. в одну. Виміна облігацій має відбутися у виношенні 3:1, тобто за 3 рублі в облігаціях старих позик буде виплачено 1 рубль облігаціями конверсійної позики. Потребу конверсії уряд обґрунтовує тим, що мовляв, основна маса позик виникла в роки війни, коли рубль уже був знецінений.

Насправді, це не так. СССР має колосальний внутрішній борг. До війни уряд примусовими позиками витягнув з кишені люду майже 50 млрд рублів. У 1941—1946 рр. він зумів „позичити“ ще 76 млрд рублів. Оплата тільки одних процентів по позиках і вигравітв становила в 1946 р. 6,5 млрд, або 2% державного бюджету. Це поважнішу суму в бюджеті складав би викуп державою облігацій перших позик, який мав початися в 1948 р. Щоб уникнути оплати своїх боргових зобов'язань, уряд удався до конверсії, як це він уже одного разу був зробив — у 1936 р.

Як бачили вище, 40% внутрішніх боргів було зроблено ще до війни, а тоді вартість рубля була більша чимало більшою від теперішньої. Порівняймо довоєнні і сучасні ціни. Кіло чорного хліба коштувало тоді 0,75 рубля, а тепер 3,60, масло відповідно 25 і 66, цукор 3,60 і 16,50, чоловічий вовняний костюм 450 і 1500, метр шевіоту 180 і 450, пара шкарпеток 3 і 17. Пересічно нові ціни на 300—400% вищі за довоєнні.

Отже, причини конверсії зовсім інші, ніж ті, що подає уряд. І так, нехтуючи інтересами народу, Кремль звичайним декретом одразу вбиває двох зайців. Поперше, він зменшує внутрішній борг із 126 млрд рублів до 42. В цинічний і брутальний спосіб грабує ті заощедження, які населення змушене було йому віддати. Подруге, відкладає на майбутнє оплату власних зобов'язань.

Так конверсія стала приводом для незнаной в демократичних країнах експропріації десятків мільйонів люду. Це можливе тільки в російській деспотії, де людина, її прагнення і інтереси є ніщо для всемогутньої диктаторської купки. Ясна річ, що така реформа збільшить масове незадоволення з советської системи.

У зв'язку з реформою валюти в СССР газета „Нью Йорк Геральд Трібюн“ писала: „Коли б наші позики, куплені в добрій вірі ремісниками, фермерами і службовцями, нагло були зменшені на дві третини, коли б гроші в кишені кожного американця втратили дев'ять десятих своєї вартості, тоді б обурення проти грабунку і ошуканства усунули б

протягом одного дня кожну відповідальну за це людину".

Водночас із знесенням карток советська держава усталила нові ціни. Вони вражають своєю висотою. Черговим блефом московської пропаганди є теза, що цей захід спричиниться до радикального піднесення життєвого рівня. Нові ціни на хліб, крупу і макарони на 10—12% нижчі від пайкових. Зате ціни на промислові товари знову різко зростають. Так, кіло м'яса тепер коштує 28—32 рублі, вершкового масла 62—66, 10 штук яєчок 10—18, вовняне урбання чоловіче 1500, жіноча суконка 510—560, півлітра горілки 50, півлітра пива 7, радіоприймач стандартний 600, годинник 900.

Дехто думас, що ліквідація карткової системи означає достаток у советів харчових продуктів і речей щоденного вжитку. Наївні припущення! Адже в 1935—1941 рр. у СРСР не було карток. Водночас там був жахливий товаровий голод. Бракувало найпотрібніших речей. І це було за нормальних часів, коли советське сільське господарство і промисловість не були зруйновані. Не трудно уявити собі сьогоднішню ситуацію.

За даними „Нью Йорк Таймс" пересічний заробіток советського робітника в липні минулого року виносив 500 рублів. Відрахування на податки, позику, до професійної спілки тощо зменшують на 30—35% платню. Отже, щоб придбати кіло масла советський робітник мусить працювати аж три дні. На черевики він мусить витратити всю платню за три тижні праці. З того ж таки часопису наводимо вельми характеристичну таблицю, яка показує величезну різницю між заробітком американського і советського робітника. Щоб придбати однакову кількість деяких речей вони повинні працювати:

Америк. роб.	Совет. роб.
425 гр. пшенишного хліба	7,5 хв. 79 хв.
квартира молока	10 хв. 78 хв.
вовняний чол. костюм	28 год. 4 хв. 580 год. 15 хв.

У світлі цих фактів розлітається на скалки офіційна советська теза: „жить становиться лучше, веселее". Сьогоднішній сталінський режим — це правдиве державно-капіталістичне рабство. Життєвий рівень советської людини є жалюгідним. Він дивує цілий світ.

Втомлена і виснажена війною людність СРСР прагне і вимагає іншого життя. Це природна реакція на перенесені протягом десяти років злигодні і труднощі, жертви і нестатки. Підхльостуючи країну на нові жертви Сталін у 1946 р. говорив: „Не треба забувати, що після закінчення війни робітники і селяни, як всі трудящі, вимагають кращого задоволення своїх матеріальних і культурних потреб". І він обіцяв збільшити виробництво конечних для життя речей, створити умови — „гідні народу-переможця".

Грошова реформа доводить, що це була чергова обіцянка, які так щедро роздавав Сталін і до війни, і після неї. Советська система не спроможна поширити у достатніх розмірах виробництво товарів широкого вжитку, зменшити на них ціни й у такий спосіб підняти життєвий рівень. Це унеможливає ліквідація наслідків страхітливої війни, велике будівництво в рамках п'ятирічного плану. До того ж агресивна позовнішня політика большевизму і шалені пляни панування в світі виснажують советську господарську систему надмірними витратами на переозброєння і утримання найбільшої армії в світі.

А. П.

ДІВЧИНА — РЕВОЛЮЦІОНЕРКА

У жовтневому числі „Громадянки" поміщена була посмертна згадка про дві жертви німецького терору на Волині, сл. п. Галину Мартинюк і її 18-літню доньку Тамару. Сьогодні обставини дозволяють уже висвітлити повністю причини й обставини смерті тих двох жінок-героїнь, а зокрема ролі, яку відіграла при тому Тамара Мартинюк.

У кінці серпня 1942 року я на доручення Інспекторату 2 Організації Українських Націоналістів прибув до Рівного, щоб обняти там керівництво Організації на тому терені. Через декілька днів на організаційну квартиру до мене зголосилася обласна провідниця жіночого сектора ОУН п-і Л. в товаристві молодой дівчини.

— Знайомтесь — представили нас п-і Л.

— Тамара, — тихим, несміливим голосом зарекомендувала себе моя нова знайома, простягаючи мені малу, ще майже дитячу руку.

Так почалося моє знайомство з Тамарою Мартинюк. Знайомлячись, я ніколи не припускав, що у тій несміливій скромній майже дитині криється душа героя.

Довідавшись через декілька днів у п-і Л., що Тамара працює в нашій організаційній сітці, я висловив сумнів, чи надається вона до підпільної роботи серед тих важких умов, які вже під кінець 1942 р. почали витворюватися на Україні, а зокрема на Волині.

Німецька поліційна система, щораз сильніше починала затискати всі легальні прояви українського життя. Що ж тоді говорити про підпільну працю? Там потрібні були люди жертвенні до повної самопожертви, люди без страху й з сильною душею, яких, ані тортури, ані смерть не приневолили б зрадити таємницю Організації". Тому нічого дивного, що я мав сумнів, чи 17-літня скромного вигляду Тамара могла бути типом такого підпільника-революціонера.

— Не бійтеся, — заспокоїла мене п-і Л. — за неї я відповідаю. Вона своє діло зробить.

І справді Тамара своє діло робила. Вона організувала дівчат в організаційні ланки ОУН, виїжджала в терен, перевозила до окремих районів організаційні доручення, а разом із тим активно працювала в легальному секторі харитативно-допомогової акції Українського Червоного Хреста.

У тому періоді часу мені особисто не доводилося зустрічатися в роботі з Тамарою. Але від її безпосередніх зверхників я все чув про неї похвальну opiniю. Щойно десь на весні 1943 року, я був організаційно зв'язаний безпосередньо з нею.

В праці організації на Україні Рівне являлося важливим пунктом, через який проходили зв'язки до Києва. Через Рівне їхали у свою останню подорож на Україну сл. п. Сціборський, Сенік, Олена Теліга, Рогач, Кузьмич, і десятки інших революціонерів, які летіли на крилах до Києва, щоб там „підіймати український чорнозем". Крім того Рівне було важливе, як зв'язковий пункт від Проводу Організації до повстанських військ УПА отамана Бульби на Поліссі.

На весні 1943 року треба було нам створити у Рівному новий зв'язковий пункт до київського керівництва ОУН. Зв'язковий пункт діяльності підпільної організації це до деякої міри життєвий нерв Організації. Він найбільше наражений на деконспірацію, а така деконспірація в умовах ворожого терору може потягти за собою смерть не тільки тієї особи, що відповідає за такий пункт, але й багатьох членів, у першу чергу керівництва даного осередку. Тому зв'язковим могла бути особа не тільки повністю довірена, але й з невгнutoю волею та відвагою. У даному випадкові наш вибір упав на Тамару Мартинюк. Скромна і непомітна вона найменше могла в очах гестапо виглядати на революціонерку. Крім того за нею промовляло ще одно: ро-

дина Мартинюків була відома нам, як родина повністю віддана українській справі; у їхній хаті на Крутянській приїжджа людина могла завжди знайти притулок й захист.

Німецький терор щораз більше посилювався. В лютому німці розстріляли в Крем'янці 6 найвидніших українців (подружжя лікарів Рошинських, сотника Горячого, Жиглевича, Юрія Черкавського) у відплату за розпуснення повстанцями в'язниці, в Дубні боївка ОУН розбила в'язницю, у Рівному після невдалого нападу повстанців на в'язницю, гестапо розстріляло за один день поголовно всіх в'язнів. Довкруги по всій Волині почалися арешти за зв'язок з „бандитами“-повстанцями. Гестапо почало свою акцію палення сіл, з поголовним винищенням усіх мешканців від немовлят до старих дідів і бабусь.

Наша організаційна сітка не була ще зачеплена німецьким терором. Але в червні до нас прийшла тривожна вістка про чергові великі арешти членів ОУН у Києві й інших містах Наддніпрянщини. Як далеко сягнули ті арешти? Чи зліквідована вся організаційна сітка на Наддніпрянщині, чи може та вістка є перебільшена? Чи арештовані провідні люди з керівництва ОУН на тих землях? — ось були питання, що нас турбували. Ми з нетерпінням чекали на зв'язок з Києва. Але зв'язку не було.

Трагічного 14 липня мене зустріла у визначеному місці Тамара.

— Приїхав зв'язковий з Києва. Зголосився по кличці. Привіз якийсь пакунок і хоче бачитися з кимсь з місцевого керівництва.

Призначивши на 5-ту годину вечора зустріч з незнайомим, я попрощався з Тамарою, не передчуваючи, що бачу її в останнє. І ще одного не пе-

редчував я тоді: героїчного духа й безмежної відданості справі української національної революції в скромній постаті тієї дівчини.

Відпоручник Рівенського керівництва ОУН Полікарп Г. (псевдо „Вишня“), який о 5-й годині пішов на зустріч з незнайомим з Києва, застав уже в хаті Мартинюків гестапо. Тікаючи перед погонею гестапо, він був важко ранений і заведений до гестапо. Дальша його доля невідома.

Забравши Тамару з матір'ю, гестапо за всяку ціну намагалось видобути з неї зізнання про організаційну сітку ОУН в Рівному. Але всі німецькі зусилля були даремними. Тамара ані словом не зрадила організаційних таємниць, врятувавши тим життя неодному із своїх друзів по організаційній праці. Вона воліла сама згинуть, ніж видати друзів. Мати Тамари сл. п. пані Галина Мартинюк завила відразу катам з гестапо:

— Що буде дочці, те й мені!

Доля обидвох цих жінок-героїнь була вирішена. Всякий визвольний український рух мусів бути знищений, а тому мусіли бути знищені й носії того руху. Ранком 15 жовтня 1943 р. Галини і Тамари Мартинюків не стало в живих.

Так згинула Тамара Мартинюк. Згинула як український-революціонер-підпільник, не заломившись під гестапівськими тортурами і до останньої хвилини, дивлячись сміливо смерті в очі. І якщо сьогодні з пошаною клонимо голови перед героїстством усіх тих, що згинув за справу визволення нашої батьківщини, то з окремою пошаною і подивом приходиться схилити голову перед героїзмом, відданістю українській справі і незломністю цієї дівчини-революціонерки.

Іскра

КОМУНІКАТ

Цим повідомляємо громадянство наших народів, що в наслідок спільного порозуміння трьох антибольшевицьких міжнародних формацій боротьби за національно-державне визволення своїх народів: Антибольшевицького Б'юро Народів, Інтернаціоналу Свободи та Прометейської Ліги Атлантійської Хартії („Прометей“) створено об'єднання цих формацій на засадах, що їх висловом є наступний документ, схвалений відпоручниками названих формацій:

1. Об'єднання антибольшевицьких міжнародних формацій боротьби за національне і соціальне визволення своїх народів утворюється з метою консолідації сил для досягнення спільних цілей.

2. Об'єднання міжнародних формацій має назву „Антибольшевицька Ліга Освободження Народів“ (АЛОН).

3. Метою АЛОН є боротьба за:

а) знищення і розподіл російсько-большевицької імперії та переборення російського імперіалізму всіх видів і утворення натовість самостійних, суверенних, соборних, національних, демократичних держав усіх народів;

б) побудову на руїнах російської імперії нової системи міждержавних відносин на засадах повної суверенності кожної національної держави, їх дружньої співпраці між собою, взаємної пошани і всебічного об'єднання їх інтересів без будь-яких імперіалістичних зазіхань;

в) здійснення на тих же засадах зв'язків та взаємовідносин зі всім світом у душі Атлантійської Хартії.

Отже АЛОН протиставляє імперіалістичним цілям СССР, що прагне до вста-

новлення всесвітньої комуністичної диктатури, себто — всесвітньої тюрми народів і людей, — повне самовизначення і усамоствінення всіх народів світу, гармонійну співпрацю і лояльну взаємодопомогу самостійних, соборних, національних держав усіх народів, як однаково вільних і однаково рівних, без огляду на величину, расу та економічне положення.

г) Здійснення в своїх державах такого демократичного правопорядку та соціальних відносин, які базувались би на справжньому народоправстві і соціальній справедливості, на рівній для всіх відповідальності перед законом, на повній політичній, релігійній, культурній та економічній свободі громадян, на сталості здорових родинних відносин, знищенні всякого терору та господарської експлуатації, забезпеченні умов, що зумовляли б зріст та вільний розвиток національних культур, творчу діяльність громадян і неухильний зріст життєвого рівня населення.

4. Досягнення цієї мети є можливе лише шляхом визвольної революції народів, поневолених російсько-большевицькою імперією, та рівночасно і співучасти в боротьбі з комунізмом решти країн світу. Скоординувати, зміцнити та поширити визвольну боротьбу, об'єднати для цього сили всіх поневолених народів, а також відкрити всім справжню суть большевизму, його ідеологію, програмові заложення та його руйнуючу силу у всьому світі — це завдання АЛОН, практичний зміст його діяльності.

5. Знищення комунізму та його большевицької централі СССР, — це умова без якої не може бути

миру та спокою на землі. Тому цілі АЛОН мають універсальне значення.

Не зважаючи на всі змагання демократичного світу до миру, СССР за своєю суттю був, є і буде агресивним та змагатиме до гегемонії в світі. Тому АЛОН вважає, що всякий конфлікт демократичного світу з СССР сприятиме розв'язці світової проблематики, якщо утворить ситуацію, що вестиме до прискорення та полегшення визвольного зриву народів. Саме тільки мілітарне нищення СССР, якщо не будуть здійснені цілі визвольної революції народів, є нездатне забезпечити мету.

В цьому сенсі **визвольний рух поневолених СССР народів є третьою силою**, яка мусить відіграти вирішальну роль в розв'язці світової проблематики.

6. АЛОН має на меті об'єднати діяльність своїх організацій у сфері:

- а) єдиної репрезентації та захисту визвольних рухів поневолених та загрожених більшевизмом народів перед зовнішнім світом;
- б) консолідації сил для антибільшевицької боротьби;

в) координації визвольних планів та дій;

г) перепроведення акцій, що скеровані на допомогу повстанчим і всім іншим визвольним силам, які борються на своїх землях та їх захист у світі;

г) організації масових акцій еміграції з метою їх співучасті у визвольній боротьбі, а також з метою захисту інтересів самих емігрантів.

7. В сучасний момент АЛОН об'єднує: АВН, Інтернаціонал Свободи і „Прометей”.

До об'єднання можуть приєднуватись й інші аналогічні організації. Зазначені в цитованому документі засади лягли в основу схваленого відпоручниками трьох названих формацій „Статуту АЛОН”, що від нині є зобов'язуючим для цих формацій.

Підписали відпоручники:

- 1) Антибільшевицького Бльоку Народів,
- 2) Інтернаціоналу Свободи,
- 3) Прометейської Ліги Атлантийської Хартії („Прометей”).

Постій, 23 листопада 1947.

ДЕКЛАРАЦІЯ

Від генерального секретаріату Інтернаціоналу Свободи ми одержали цю декларацію і містимо її без змін у цілості.

Р е д а к ц і я

Минає тридцять літ від вибуху національних визвольних революцій на Сході Європи та в Азії.

В 1917/19 рр. — роках нової Весни Народів — поневолені народи російської імперії розторожили царську „тюрму народів” і створили натомість свої власні самостійні національні держави.

Однак жовтневий контрреволюційний заколот, що його перевела російська комуністична партія більшовиків, став ножем у спину самовизначеним народам. Імперіалістичними війнами, ламанням договорів і підступними методами своїх п'ятих колон більшевизм поневолив вільні народи європейського Сходу й Азії, під облудними формами СССР.

Царський деспотизм заступив терор „диктатури пролетаріату”.

Замість самодержавного російського феодалізму прийшов самодержавний капіталізм советів.

Замість царського дворянства — при владі російська комуністична партія більшовиків.

На руїнах званої російської тюрми народів стає модерний концтабір „рай — СССР”.

Шляхи царського імперіалістичного розбою продовжує світовий імперіалізм „більшевицького визволення”.

Замість облудного месіанізму, що „російський народ-богоносець”, випинається новий „великий передовий російський народ — провідна сила світу”.

Більшевизм — пересемник царського імперіалізму — встановлює режим тотального поневолення та експлуатації народів, нечуваний в історії людства!

Так замість дерев'яної кормиги російського царату — народи чавить сталеве ярмо російського більшевизму.

Тридцять літ шаліє за залізною заслоною СССР розгнущаний терор і нелюдський визиск!

Тридцять літ багатомільйонові маси поневолених народів героїчно ведуть на всіх ділянках життя гігантську боротьбу за свою свободу.

Тридцять літ у смертельному змагу стоять проти себе: антинародний російський більшевизм і народні визвольні рухи за свободу народів і людини!

З кожним кроком імперіалістичного поширення

російсько-більшевицької імперії — поширюється водночас і боротьба поневолених народів за своє національне і соціальне визволення.

Нині, від Адріатики й Балтики до Тихого Океану, червоний прапор — це символ терору, знищення і смерті, серп і молот — ознаки диктатури над трудящими масами та нелюдської експлуатації їх поту і крові, червона п'ятикутна зірка — символ завойовницького більшевицького імперіалізму, що загрожує п'ятим континентам світу!

Всюди, де ступає озброєний більшевик із своїм НКВД-МГБ, де тільки майорів червоний прапор, — там народи повстають проти червоної тиранії, там лється кров за свободу і життя!

Ославлений більшевицький „жовтень” остаточно розшифровано, як зазادництво і найбільший злочин проти всього людства!

Це злочин проти інтересів селянства, злочин проти інтересів робітництва, злочин проти інтересів духових працівників, — злочин проти всіх працюючих верств і гідності людини. І цей злочин більшевизм намагається поширити на народи всього світу.

Більшевизм — це світовий ворог свободи народів, свободи трудящих, свободи людини!

В авангарді дальшого поширення цього міжнародного злочину і рабства — під диктатом Кремля маршують усі комуністичні партії світу.

Нині, в тридцятьліття „жовтневої революції”, — нема народу на землі, що не був би загрожений більшевицькою агресією та поневоленням!

Нині боротьба проти російсько-більшевицької імперії та її намагання створити всесвітній концтабір народів і людей, вступає в нову вирішальну фазу. Надходить вирішальний бій за визволення.

Для зміцнення одноцільного ведення і перемоги в цьому остаточному бою, всі сили повинні виступити єдиним сконсолідованим фронтом та діяти скоординовано в ім'я визвольної революції народів.

З цією метою визвольні формації, що доцільно повставали на різних етапах Національної Революції Народів, утворюють від нині один солідарний міжнародний осередок для повного об'єднання і переможного розгортання всіх сил визвольної боротьби.

Після першої світової війни створилася формація поневолених СССР народів під назвою Прометей. Під час другої світової війни постає Антибільше-

вицький Вльок Народів. По війні організується Інтернаціонал Свободи.

До їх складу входять представники народів: Альбанії, Балтицьких Держав, Білорусі, Кавказу, Грузії (Азербейджану, Вірменії та Північно-Кавказці), Козачих Земель, Малярщини, Польщі, Румунії, Сербії, Словаччини, Словенії, Татар, Туркестану, України, Хорватії та Чехії.

Віднині ці три міжнародні формації — об'єднані ідейно-політично і програмово в одну Антибольшевицьку Лігу Освободження Народів — АЛОН.

Віднині різні національно-політичні угруповання, що творили ці три міжнародні формації, приймають спільні засади революційно-визвольної боротьби і творять об'єднаний антибольшевицький фронт, незалежно від різниць своїх світоглядних позицій.

Комунізм-большевизм, що є міжнародною загрозою свобод і прав народів та людини, можна перемогти тільки солідарними ідейними та політичними зусиллями всіх поневолених та загрожених большевизмом народів.

Комінтернові-Комінформові, що є міжнародною зброєю світового комунізму, треба протиставити таку ж міжнародну антибольшевицьку силу. Такою силою є визвольна боротьба поневолених та загрожених большевизмом народів, об'єднаних в Антибольшевицьку Лігу Освободження Народів.

В цьому розумінні Антибольшевицька Ліга Освободження Народів — це нині Антиконтинформ.

Метою і спільною платформою Антибольшевицької Ліги Освободження Народів є:

1. Консолідація, поширення і координація всіх сил поневолених та загрожених большевизмом і російським імперіалізмом народів, для переможного завершення Визвольної Революції, як єдиного реального плану визволення та одночасно співучасті у боротьбі з комунізмом в інших країнах світу.
2. Знищення й остаточний розподіл російсько-большевицької імперії — СССР та історичне переборення російського імперіалізму всіх видів.
3. Відновлення і побудова на національних територіях народів поневолених російсько-большевицьким імперіалізмом самостійних суверенних національних держав, відповідно засадам Атлантицької Харті.
4. Забезпечення внутрі своїх державних орга-

нізмів такого правопорядку та соціальних відносин, які базувалися би на справжньому народовладстві та соціальній справедливості, для забезпечення всіх політичних, релігійних, культурних, соціальних і господарських свобод і прав кожного народу та людини.

5. Встановлення ладу свободи справедливості й солідарності народів, на основах рівного для всіх народів права на самовизначення та усамотійнення, всебічного узгодження їх життєвих інтересів, мирного сусідського співжиття, лояльної співпраці та взаємного міжнародного забезпечення.

СССР, що за своєю суттю був і останеться міжнародним агресором, змагаючи до гегемонії в світі, — послідовно нівечить і нівечитиме всі міжнародні змагання до тривалого і справедливого світового миру.

Тому переборення комунізму та знищення і розподіл його большевицької централі СССР — це передумова, без якої не буде миру й правди на землі!

АЛОН уважає, що всякий конфлікт демократичного світу з СССР, сприятиме розв'язці світової проблематики, якщо утворить ситуацію, що вестиме до прискорення та полегшення визвольного зриву народів. Саме тільки мілітарне нищення СССР, якщо не будуть здійснені цілі Визвольної Революції Народів, є нездатне забезпечити мету.

В цьому сенсі визвольна сила поневолених російсько-большевицькою імперією народів — це Третя Сила, що має вирішальну роль в розв'язці світової проблематики.

Розгортаючи на цих засадах Прапор Визвольної Революції поневолених націй Антибольшевицька Ліга Освободження Народів кличе до одноцільної солідарної боротьби та об'єднання всі антибольшевицькі визвольні сили Європи й Азії та всього світу.

Хай живе єдиний Антибольшевицький Фронт Народів у боротьбі за свободу!

Хай воскреснуть на руїнах російсько-большевицької імперії самостійні соборні національні держави вільних народів!

Хай живе лад свободи, справедливості і солідарності народів!

Свободолюбні народи та люди всього світу! Єднайтеся в боротьбі проти большевизму за свободу народів, за свободу і гідність людини.

В листопаді 1947 р.

Антибольшевицька Ліга Освободження Народів.

Річниця московського злочину

Дня 25 січня большевицько-московська влада в Україні влаштувала свято 30-річчя існування т. зв. „Української Радянської Соціалістичної Республіки”.

Вже довго перед самим святкуванням, під наглядом агентів НКВД фабрикувалися до дня „свята” за стінами советських радіокомітетів і редакцій газет московсько-большевицькі статті і передачі українською мовою. Метою цих статей, радіопередач та ін. є ошукати світову opinio та самий український народ, створити у них фіктивне уявлення про існування української держави в межах Советського Союзу та „виявити гаряче бажання” українських народних мас жити під чоботом московського окупанта!

Достосовуючи спеціально ювілейні дні до дня правдивого проголошення з волі цілого українського народу Української Держави дня 22 січня 1918 року у Києві, большевицький окупант хоче затмарити цю історичну дату дешевою бутафорією

„трудового піднесення” і „перевиконання норм у честь” всенародного свята.

Відзначення цієї дати большевиками, не зважаючи на всю фіктивність і лицемірно злочинне підгрунтя, зайвий раз підкреслює зростаючу могутність української визвольної боротьби, що готова щохвилини перетворитися в усенародний землетрус, який принесе знищення і смерть окупаційним ворожим силам. Большевицька бутафорія з „святом української державності” запалить ще більшим полум'ям ненависті до окупанта серця уявлених підсоветських українців, відродить у них славні і незабутні традиції визвольних змагань 1918—1920 рр., спомини про зіткнення з полум'ями і жертвними лавами українських націоналістів у роки німецько-советської війни, стане стимулом підтримки розгалуженої сітки українського націоналістичного підпілля на всіх українських землях.

„Ювілейні свята” в Україні провадять большевики та їх прислужники під гаслами безпощадної

боротьби з українським націоналізмом на всіх відтинках життя. У своїй „святочній” промові, „прем'єр” УССР, Н. Хрущов, так і заявив, що советська Україна буде боротися проти всіх своїх ворогів, а особливо проти українського націоналізму. Мета московсько-большевицької влади в Україні знищити до решти, вирвати з корінням у свідомості і політичному мисленні широких мас українського народу революційної ідеї українського націоналізму. Ворог, досвідчений у поборенні національно-визвольних рухів, добре знає і усвідомлює собі, що найнебезпечнішою і найтривалішою протисилою для нього в Україні є український націоналізм. І саме тому становище большевиків найбільш непримириме і вороже до нього.

Український націоналізм і московський большевизм — це тепер дві найбільш ворожі сили, що виключають себе взаємно. Питання смерті чи життя України залежить від вирішення двобою між цими двома силами. Цей двобій розгортається нині на весь діпазон життя українського народу. Визвольна боротьба охоплює вже найширші маси в цілій Україні. Так агенції Ройтер-Дена приносять нові звідомлення про широке всенародне повстання в південній Україні, скероване проти московсько-

большевицького окупанта та про криваві проти-заходи (в тому числі й нові масові депортування) большевицького режиму.

Ця боротьба закінчиться тільки перемогою Української Національної Революції та повстанням Української Самостійної Соборної Держави.

Визвольна боротьба вимагає від всіх українців:

ще щільнішого поєднання в думках і в чинній боротьбі навколо маєстату ідеї нашої державної соборної незалежності;

скріплення визвольної боротьби в обличчі спроб ворожої агентури опалюжити і захитати нашу віру в єдину підставу самостійного існування — соборність і неподільність всіх українських земель;

ширення у всіх країнах світу серед чужинців і ошуканих ворожою пропагандою українців святої правди про Україну;

активної підтримки українського народу, що несе на собі головний тягар визвольних змагань, та його пробоевої лави — Організації Українських Націоналістів!

Молодь і ярмо комсомолу в ССРСР

У складній системі чинників поневолення народів ССРСР видатне місце належить комсомолу. Комсомол є тим цербером, що його приставлено до душі молодого покоління.

Нині, коли партія буде свою політику в напрямку поспішного стоплювання строкатого збориська націй і народів в одну „советську націю”, перед комсомолом чітко поставлено основне, „генеральне” завдання: „Головним тепер у нашій агітаційно-пропагандивній роботі є виховання полум'яного советського патріотизму, почуття советської національної гордості за наш народ, за нашу советську соціалістичну державу, виховання непримиренності в боротьбі проти низькопоклонства перед чужоземщиною, перед реакційною буржуазною культурою. Цьому завданню повинні бути підпорядковані всі методи, всі засоби нашої агітаційно-пропагандистської роботи”. Величезний механізм комсомолу нині наставлений на те, щоб зазначені пропагандивні завдання виконувати. В трибах цієї пропагандивної обробки опинилося до двох мільонів, організованих у 150.000 гуртках. На самій лише Україні комсомол охопив пропагандивним вишколом 559.000 чоловік в 38.000 гуртках.

Однак війна спричинилася до значущих психологічних зрушень у советському колосі. І сьогодні вже навіть комсомол перебуває в певнім відступі перед животворними здоровими процесами, що нуртують у комсомольському середовищі, навіть серед його провідних кадрів.

Журнал „Комсомольский работник” (1947, ч. 16) дає цілий ряд доказів збюрократизованого комсомолу, перетворення його в організацію, яка мало кого цікавить й існує переважно тому, що існують поліційні умови, на які вона сперта.

Журнал дає приклад: „Робота комсомольської організації харківського заводу «Серп і молот» ведеться дуже погано. ... комсомольські збори в цехах провадяться ... один раз у квартал, а загальнозаводські — не частіше раз у рік. Порядок дня зборів одноманітний і передбачає, як правило, лише «проробку» комсомольців за слабу дисципліну. Розуміється, кворум таких зборів низький: вони збирають звичайно 30—40 відсотків комсомольців. І навіть сплата членських внесків — питання, якому комітет присвятив не одне засідання, іде аж надто

погано.” І журнал далі підкреслює: „Слід сказати, що, на жаль, таких організацій, як на харківському заводі «Серп і молот» є ще не мало. Тут же довідуємось, що на вугільних шахтах більшість комсомольських організацій працюють незадовільно. Велика кількість їх розгорнули соцзмагання лише на папері, а не в дійсності.”

Яскравий, соковитий матеріал критичного стану в комсомолі подає також журнал „Молодой большевик” (жовтень 1947). З нього бачимо, що ЦК ВЛКСМ протягом 1946—1947 рр. вживав заходів до покращання комсомольської роботи, видав низку спеціальних постанов до цього, але справа й понині в незавидному стані.

На становище комсомольських робітників ідуть не раз люди низького духово-культурного рівня, ті, у яких найменше розвинене почуття критицизму. Навіть у такому великому центрі, як Ленінград, 20% комсомольських керівників, не мають середньої освіти. Свій духовий примітивізм вони намагаються нав'язати советській молоді в цілому. Так, в ІІ Ленінградському Медичному Інституті коло 600 студентів старших курсів змушені були відвідувати лекції, на яких їм викладано ... біографії Леніна і Сталіна. Найбільш пікантне в цьому те, що така діяльність викликала схвалення ЦК ВЛКСМ. З тих тривожних сигналів, які подає комсомольська преса, бачимо, що нехтї до „марксо-ленінської учоби” стала майже загальним явищем для комсомольців. В Снігірьовському районі Миколаївської області створено 32 політгуртки, але жаден з них не працює. „Формалізм, схоластика продовжують раз-у-раз панувати на заняттях гуртків, в змісті лекцій, в пропагандистських статтях республіканської преси” („Молодой большевик”, 1947, ч. 10, ст. 29). Та на формалізмі справа не обмежується. „Є факти проникнення в середовище студентської молоді чужої нам ідеології, занепадницьких настроїв, схиляння перед чужоземщиною, окремих антипатріотичних вчинків, явищ бездіяльності, аполітичності” (там же ст. 42). „Вороги не сплять, вони користуються будь-якою зачіпкою, щоб створити в нас опорні пункти для своєї антисовєтської пропаганди” („Молодой большевик”, 1947, ч. 9, ст. 4).

У газеті „Тихоокеанський комсомолец” (орган Приморського крайкому ВЛКСМ) опубліковано уривок із повісті М. Самуніна... Герой повісті, літній учитель, що пережив блокаду Ленінграду, потрапляє на роботу у віддалене місто. „Довгий, як жердина, в окулярах, з витягнутою вперед шиєю”, так описує автор свого героя, учитель провадить дивний спосіб життя. Одного разу, під претекстом своєї самотності і туги за домашнім затишком, учитель напрошується на візит до своєї учениці і, сидючи у неї в кімнаті за самоваром, розкриває перед нею свою душу... „Людей, що люблять домашній затишок, — каже він, — вважають міщухами, обивателями. Признаюся, я за цією ознакою є чисто обиватель. Люблю затишок”. Ваша Праценко, його учениця, гаряче схвалює смаки свого вчителя і нічого не бачить у них обивательського. „Ні, я обиватель, — заперечує їй учитель, — для мене особисте дуже важливе... Я не можу пірвати з особистим. Мабуть, я безвольна людина.” Далі учитель заходить у міркування: „Чому російська людина лінива у спокійний для неї час?” питає він. Схарактеризувавши так зміст оповідання, зав. відділу пропаганди і агітації ЦК ВЛКСМ Котов каже: „Газета дала трибуну для наклепницьких вигадок обивателя про великий російський народ. Хіба не ясно, що такі писання для молоді могла почати тільки редакція, яка мало турбується про виховання молоді в душі високої ідейності?”

Всі небезпеки, на думку всесоюзних верховодів комсомолу, ідуть з Заходу. Тому їхнє основне прагнення — відмежувати советську молодь залізними заслонами від осоружного західного світу. Але це тепер уже не так просто. Недавно прилучені до СРСР західні терени стали тим простором, на якому советська ідеологія зустрічає рішучий опір і тепер, не спроможна розгорнути наступу. А тому для цих теренів даються спеціальні методичніказівки: „Виховавча робота тут має відрізнитися від тієї, яку ми звичайно провадимо. Взяти хоча б одну особливість — вплив католицької церкви в західних областях. Він ще дуже сильний. Релігійні обряди ввійшли там у звичку навіть у молоді. На жаль, наша антирелігійна пропаганда має часто надто абстрактний загальний характер. Наші лектори багато розводять про світобудову взагалі. Пропаганду природничо-наукових знань треба наблизити до життя. Треба розкривати ложність релігійного світогляду, розуміється, ніякою мірою не ображаючи почуттів релігійних людей, уміти спростувати релігійні догмати, викрити суперечності між наукою та релігією, довести їхню несполучність. Наші допові-

дачі уникають робити це, бо з такими питаннями вони не знайомі, бояться заплутатись у них. Нашу антирелігійну пропаганду треба зробити пропагандою войовничого матеріалізму, а не механічним піднесенням схолястичних знань.”

То ж то й ба, що нині антирелігійна пропаганда можлива лише на схолястичному ґрунті, бо модерні наукові досягнення найменше можуть допомогти пропагандистові безвірництва. Якщо в старовину народні маси були віруючими, а інтелігенція бавилася у вольтер'янський нігілізм, то в наші часи бачимо пробудження глибокої віри саме в середовищах духово та інтелектуально повноцінних, тоді як духова примітивність надягає на себе тогу безвірності. І власне у цьому полягає причина боягузтва і відступу комсомольських апологетів атеїзму в зустрічі з периферією релігійного Заходу.

Криза комсомолу сьогодні має, безперечно, ідеологічний характер, як і взагалі духова криза в СРСР.

Проте в „національних республіках” ця криза виявляється гостріше, ніж у метрополії. „На окраїнах” ця криза зв'язана з ненависним для московських верховодів почуттям національної гідності народів, з їхнім національно-визвольним духовим комплексом.

Московський льокай на Україні, завідувач відділу пропаганди ЦК ЛКСМ-у Горпатенко так окреслив завдання своє і своїх найближчих колег: „Ми повинні виховати молоде покоління в душі сталінської дружби народів, любови до великого російського народу і боротьби з усіма видами виявами націоналізму. (Націоналізму українського, бо іншого, на думку Горпатенка, на Україні не існує.) Справді, класична формула льокайства.

Однак Горпатенко скаржиться, що націоналізм викоринити не дається й досі, а комсомольська пропаганда не урахує цього факту і ніяк не спроможеться достосуватися до специфічності українських завдань. Секретар Якутського обкому ВЛКСМ також зазначає, що серед якутської молоді помітні вияви „національного недовір'я”. До кого? Очевидно, до „найбільш передового, до найстаршого брата”.

В комсомолі головна надія і опертя советського режиму. І коли навіть тут не гаразд, значить „гранітна скеля СРСР”, за поетичною номенклатурою советських журналістів, має в собі поважні небезпечні щілини. Треба сподіватися, що підпільні організації кінець-кінцем спроможуться в ці щілини закласти динаміт для могутнього вибуху у відповідний час.

По шпальтах советської преси

КЛОПОТИ Й ПОЛІТИКА СРСР

Більше, як за два місяці після з'їзду представників комуністичних партій у Польщі, „Правда” 9 грудня 1947 року надрукувала текст доповіді Г. Маленкова про діяльність Центрального Комітету комуністичної партії большевиків. Видно, треба було багато часу, щоб устійнити текст промови, який віддзеркалював би внутрішню та зовнішню політику СРСР.

Не зважаючи на „победительний” тон, яким написана вся промова, останній редакції не вдалося прикрити різних складних проблем, перед якими стоїть СРСР, хоч багато не згадано й промовчано.

В розділі першому „Питання керівництва народним господарством у повоєнний період” автор намагається подати економічний розвиток СРСР

його становище сьогодні. Незвичайно цікавим і характеристичним є, що на з'їзді представників комуністичних партій, отже партій, які мають бути

виразом прагнень пролетаріату, в центральній промові російського представника мало згадується про заходи для піднесення життєвого стандарту робітництва, а всі проблеми трактовано під кутом зміцнення мілітарної сили СРСР. Не маючи змоги прикрити ті злидні, які панували й панують у країні соціалізму, стараючись виправдати всі жорстокості комуністичних експериментів, згадана стаття все хоче виправдати оборонними потребами „родіни”. Там же говориться: „Советський державний і суспільний лад витримує важкі випробування війни і виявив перевагу над капіталістичним ладом. Великі історичні перемоги Советського союзу у війні могли бути досягнені лише завдяки великій підготовці до оборони, яку провела наша батьківщина під керівництвом Сталіна в передвоєнних роках. Було б помилкою думати, що ці історичні перемоги можна досягнути без важкої підготовки до активної оборони або що таку підготовку можна було здійснити за короткий час, скажімо, протягом трьох чи

чотирьох років. Для того, щоб прийняти удар такого небезпечного ворога як Німеччина та дати їй відсіч, а потім остаточно перемогти, потрібно було мати, крім хоробрих вояків, модерну зброю в достатній кількості. А щоб усе те мати, треба було мати метал, паливо, широко розгорнене машинобудування, хліб і полотно. Отже, конечним було перетворити нашу країну з відсталої, аграрної на передову індустріальну.

Відомо, що політика партії була спрямована на індустріалізацію країни й колективізацію сільськогосподарства; політика, без якої не можна було підготувати державу до належної оборони, зустрічала злісний та активний опір з боку ворогів соціалізму не тільки з зовні, але також в середині Советського союзу. Ту політику партії довелося проводити в боротьбі проти різних контрреволюційних троцькістських та бухаринсько-риковських груп... які намагалися з середини підірвати силу Советського союзу і створити сприятливі умови для наших ворогів на випадок війни".

Новий п'ятирічний план, який має в 1948 році досягнути передвоєнний рівень продукції промисловості, „спрямований на дальше зміцнення обороноспроможності СССР і постачання збройним силам СССР найновіших здобутків воєнної техніки...”

Новий п'ятирічний план виконується ніби успішно. Але він стоїть теж перед рядом складних проблем. Передусім це „поширення контингентів робочої сили, якими розпоряджає наша промисловість і транспорт. В 1946—1950 рр. кількість робітників і службовців у народному господарстві має збільшитись більш як на 6 мільйонів. Притягнення нової робочої сили в промисловість, на транспорт і в будівництво (виправдання невірної системи і насильного забирання людей з окупованих країн! — прим. наша) стає тому однією з вирішальних умов для виконання плану відновлення і розвитку народного господарства. Вирішення цього завдання є важким за нормальних умов, тим більше ускладнюється воно в повоєнний період, коли виявляються величезні втрати в людях за період війни, і то найбільше активної частини населення. Є перед нами ще інші труднощі. У зв'язку з ситуацією, яка витворилася після закінчення другої світової війни, ми не можемо розраховувати на довіз чималого кількості промислового устаткування з-за кордону і тому ми ще більше мусимо числити на свої власні сили. Це вимагає додаткових зусиль для організації виробництва нових родів устаткування в середині країни, яке ми за нормальних умов могли б одержати шляхом імпорту...

• Поважні труднощі треба переборювати в сільському господарстві. Війна затримала розвиток соціалістичного сільського господарства, послабила його технічно-матеріальну силу. Промисловість, переставлена на воєнні потреби, зменшила випуск тракторів, сільсько-господарських машин, запасних частин та палива для сільського господарства. За воєнні роки зменшилася посівна площа, погіршилась агротехніка, зменшилась кількість худоби, як і її продуктивність. До труднощів, які є зв'язані з війною, прийшла ще посуха 1946 року.

У тих умовах партія здійснила ряд заходів для піднесення сільського господарства, для зміцнення колхозного ладу. У лютому 1947 року ЦК ВКП(б) ухвалив постанову „Про заходи для піднесення сільського господарства в повоєнний період”. Головним зараз у сільському господарстві є організаційно-господарське зміцнення колхозів і зміцнення матеріально-технічної бази сільського господарства. Партія рішуче боролася проти численних порушень закону про сільсько-господарську артіль... Всі ці заходи розраховані на те, щоб швидко зміцнити й підняти сільське господарство і **зміцнити колгоспний устрій**”. (Підкреслення наше.)

Розділ промови про господарську політику закінчується повторенням давньої мрії Сталіна, який

прагне, не зважаючи на виснаження та злидні населення, домогтись того, „щоб наша промисловість виробляла щороку 60 мільйонів тонн сталі, 500 мільйонів тонн вугілля та 60 мільйонів тонн нафти”.

* * *

У розділі „Питання партійного будівництва” майже з кожного рядка, хоч це й старанно приховано, пробивається криза большевицької ідеології, советського устрою та всієї діяльності комуністичної партії. І справді, за воєнні роки число членів і кандидатів комуністичної партії СССР зросло з 3.800 тисяч до 6.300 тисяч. Але виявився цілий ряд небезпечних моментів. „Постала відома диспропорція між кількісним зростанням партії та рівнем політичного виховання членів і кандидатів ВКП(б)”. Знову виявилася „приватно-власницька психологія, рештки буржуазної моралі, обожування деякими людьми західно-європейської буржуазної культури, прояви націоналізму і т. п.”

Життя ніяк не хоче вкладатися в большевицькі догми та лягати на операційний стіл большевицького насильства. І доводиться „вести боротьбу” за „зміцнення советської законності, проти приватно-власницьких пережитків, за дальше зміцнення соціалістичної власності і піднесення державної дисципліни в усіх галузях нашої діяльності... Партії за останні роки довелося розгорнути рішучу боротьбу з різними виявами рабства і обожування буржуазної культури Заходу, які мають певні впливи серед деяких кіл нашої інтелігенції. Партії довелося завдати рішучих ударів по цілому ряду таких проявів, бо вони становлять тепер серйозну небезпеку для інтересів советської держави, тому що міжнародна реакція намагається використати тих людей...”

З усією силою виявилась також духовна й культурна криза СССР. „Вістря ідеологічної роботи” партії за теперішніх умов направлене на рішуче поборення решток буржуазної ідеології (читай: ідеології вільного життя — примітка наша), на посилення большевицької непримиримості до всяких ідеологічних рецидивів. У зв'язку з тим більше значення мають постанови ЦК ВКП(б) про ідейно-політичну роботу, а також проведена недавно за ініціативою ЦК філософська дискусія. У філософській дискусії над книгою Г. Александрова „Історія західно-європейської філософії” викрито багато недоліків у роботі нашого теоретичного фронту, а особливо в галузі опрацювання філософії марксизму-ленізму”.

Криза на духовому відтинку в СССР сягає так глибоко, що большевики змушені міняти свою програму і устрій. І „тепер Центральний Комітет веде підготовчу працю для виготовлення нової програми ВКП(б). Діюча сьогодні програма ВКП(б) застаріла і мусить бути змінена. Водночас з підготовкою нової програми йде праця для внесення змін в устрій партії. Ситуація в державі і партії настільки змінилася за останні роки, що цілий ряд параграфів не відповідає потребам життя”.

Чого можна сподіватися від змін у програмі і устрою комуністичної партії? Це буде тільки пристосування марксизму-сталінізму до пропагандивних потреб. Зокрема, большевики будуть намагатися твердити в своїй програмі, що вони є оборонцями свободи народів. Большевики не здібні розуміти бурхливих хвиль життя і вони готові і далі йти шляхом насильства. Вони вважають, що ситуація зміниться від того, що „партія поставила тепер як основне завдання зміцнення місцевих партійних органів і посилення роботи партійних організацій”. ЦК ВКП(б) вірить, що все зміниться від того, що „партія вжила заходів для дальшого зміцнення органів советської влади, посилення їх організаторської праці й розв'язання завдань державного і культурного будівництва”. Всі заходи йдуть у тому напрямку, що „підготувати й перевиховати партійні й державні кадри, щоб допомогти мільйонам

масам робітників партії і державного апарату опанувати науку марксизму-ленінізму, озброїти їх знанням законів суспільного розвитку, знанням економіки держави і економічної політики Советського союзу, а також розумінням питань міжнародного становища і советської зовнішньої політики. Для піднесення теоретичного і політичного рівня партійних і державних робітників ЦК ВКП(б) вирішив охопити протягом найближчих 3—4 років партійними школами й курсами основні республіканські, обласні, міські і районні партійні та державні кадри". Чи змінить важку кризу нове видання творів Леніна і Сталіна, яких і так кожний громадянин має досить і не читає? Чи врятує захитання основ більшовизму „заходи Центрального комітету ВКП(б)", які мають своїм завданням „забезпечити панування бойового советського патріотичного духа в рядах працівників науки й мистецтва, посилити партійність советської науки, літератури і підняти на вищий рівень всі галузі нашої соціалістичної культури — пресу, пропаганду, науку, літературу і мистецтво"? Вони можуть тільки на певний час моральним і фізичним терором вбити великі зрушення народних мас, які у відповідний момент здійснять протисовєтську революцію...

* * *

Розділ про зовнішню політику ВКП(б) присвячений обговоренню міжнародних питань. Автор виходить з відомої пропагандивної тези, яку від довшого часу поширювано в ССРСР, про те, що „у висліді переможної війни проти фашизму змінили позиції соціалізму й демократії, а послабили позиції імперіалістичного табору. Перемога над Німеччиною й Японією означає послаблення табору імперіалізму і дальшу загальну кризу капіталізму".

Забувши сказати про те, що розгром згаданих двох держав це передусім розгром людоненависного тоталізму, головним бастионом якого залишається ССРСР, що це розгром антинародних режимів, промова далі намагається довести агресивність ЗДА та „миролюбність" ССРСР. У цьому розділі згадується відоме твердження Сталіна в інтерв'ю зі Стасеном „ми виходимо з неминучості існування на найближчий час двох систем — капіталізму й соціалізму і підтримуємо лояльні та добросусідські взаємини з усіма тими державами, які виявляють бажання до співпраці на основі взаємного виконання взятих на себе зобов'язань. Цю політику ССРСР відстоює, будучи вірним на кожному кроці міжнародним договорам і зобов'язанням, з всією послідовністю і твердістю". Але дещо далі це лицемірне твердження про „миролюбність" заперечується словами „ССРСР провадить політику постійної підтримки держав нової демократії, колоніальних і залежних народів". Свої зв'язки з зовнішнім світом ССРСР хоче використати для розкладання з середини своїх партнерів. Для цього він використовує всі міжнародні організації та різні робітничі організації в інших країнах. А найголовнішою організацією, за допомогою якої ССРСР буде здійснювати свою розкладову й загарбницьку політику, є об'єднані під опікою ЦК ВКП(б) комуністичні партії різних країн у нове „інформаційне бюро". З того виходить, що ССРСР своїм втручанням у внутрішні справи різних країн неминуче йтиме до нової світової війни.

АГІТАЦІЯ ЗАМІСТЬ ЖИТТЕВОГО СТАНДАРТУ

Усім відомо, в яких важких життєвих умовах живуть сьогодні трудящі ССРСР. Іще свіжі в нашій пам'яті всі ті численні обіцянки про „піднесення" життєвого рівня, які щедро роздавали Сталін і партія після закінчення другої світової війни. Але тепер, замість потрібних речей щоденного вжитку, більшовики знову заговорили про агітацію, агітацію й агітацію. Агітація на селі, агітація в місті, агітація серед лісорубів і селян, серед робітників.

І так до безконечности. Останнім часом особливу агітаторську опіку приділено, крім лісорубів і металургів, шахтарям. „Правда", в числі 36, в статті „За бойову масово-політичну роботу серед шахтарів" пише: „В управлінні пропаганди й агітації ЦК ВКП(б) відбулася нарада партійних організацій і кращих агітаторів вугільних шахт, а також працівників відділу пропаганди й агітації обласних і міських комітетів партії вугільних районів.

Нарада обговорила доповіді секретаря Сталінського обласного комітету КП(б) тов. Кігінько, партійного організатора ЦК ВКП(б) на шахті ім. Вахрущева тов. Скрипина і партійного організатора ЦК ВКП(б) на шахті ч. 39 тов. Гребенюка про стан агітаційно-масової праці серед шахтарів. В дискусії взяло участь 32 камуністи".

Але з агітаційною роботою щось негаразд. Не мають до неї вже великої охоти навіть платні державні і партійні агітатори, а тим менше робітники. Учасники наради скаржилися, що на багатьох шахтах масово-політична робота занедбана.

ГОТУВАННЯ ДО ВИБОРІВ І ВИСЛІДИ

Не зважаючи на всі заходи більшовиків використати вибори до місцевих советів для пропаганди своїх цілей та викликати „ентузіазм" серед населення, і до виборів і під час виборів видно було велику байдужість серед советських людей та частини пропагандистів. „Правда" за 8. XII. 1947 року пише: „Багато виборців району ч. 3 міста Краснодара ще не знає, хто в них зареєстрований кандидатами в депутати до крайових, міських та районних советів".

Так було в багатьох районах. І все таки вислід виборів був всюди майже однаковий — 99,8% голосів за кандидатів, визначених комуністичною партією. Та й чи може бути інакше за диктатури однієї партії.

„НОВЕ СОЦЗМАГАННЯ"

Ледве закінчився натиск на советських робітників за виконання до річниці „октябрської революції", а вже по всьому ССРСР пролунав новий зловіщий клич „п'ятирічку за чотири роки". Проголосили цей заклик та викликали інших советських робітників на штучне організоване — „соціалістичне змагання". Це місто вибрано саме тому, щоб авторитетом Леніна прикрити новий наступ на життєвий рівень трудящих.

На наказ комуністичної партії посипалися з різних підприємств повідомлення про „нові виробничі перемоги" Советські часописи аж рясніють подібними вістками. „Правда" в ч. 329 пише: „Обговорення заклику лєнінградців показує, що основною передумовою для виконання п'ятирічки є машинобудування. Але щоб машинобудівельна індустрія могла швидко розвиватися, для того треба забезпечити дальший розвиток таких галузей індустрії як чорна металургія, вугільна і нафтова промисловість, треба забезпечити виконання плану капітального будівництва, що пов'язано з konieczністю поширити ряд нових видів виробництва, збільшити заготовки ліса. Треба зрозуміти, що піднесення металургійної, паливної і енергетичної промисловости, прискорення капітального будівництва є важливим завданням партії і держави.

НОВА ПОЗИКА

Після девальвації валюти в ССРСР, яка в десять разів зменшила вартість советських грошей, і тим самим пограбувала мільйони робітників, Совет міністрів ССРСР видав розпорядження про нову позику.

Постанова передбачає випуск ряду державних позик. Кожна чергова позика випускається на мільярд рублів і розміщується „добровільно" серед населення. Добровільно беремо в лапки тому, що

кожний знає, яких засобів і репресій уживають у СССР, щоб розмістити випущені облигації.

Позику даватиме три відсотки на рік, що їх виплачуватимуть у формі виграшей. Отже, відсотки є тим чинником, який заманюватиме приватні заощадження до державних кас. Здавалося б, це цілком нормальне явище, яке зустрічаємо майже в кожній країні. Проте, яка велика різниця. В інших державах громадяни вносять гроші до ощадних кас чи купують цінні папери тоді, коли мають зайвий грош. В СССР так чи інакше примушують купувати державні облигації тих, які потребують грошей для задоволення найконечніших життєвих потреб. Але річ у тому, що в Советському Союзі бракує промислових товарів і держава підступно стягає частину грошей, щоб зменшити диспропорцію між кількістю товарів і масою грошей, які держава пускає в обіг.

Нова позику цікава ще і тим, що вона є черговою ланкою в озброєнні СССР. Для готування нової світової війни, що його провадить Сталін, потрібні величезних матеріальних засобів.

КІНЕЦЬ ОДНОГО ПРОЦЕСУ

25 листопада закінчився в Чернігові перед воєнним трибуналом процес німецьких і угорських воєнних злочинців, що під час другої світової війни виконали на Україні багато злочинів. На 25 років ув'язнення в концтаборах засуджено Алдя-Пап Золтана, Бавмана Іштвана, Сабо Ласло, Буковарі Георга, Ерліха Гезо, Захара Шандора, Амона Ференца, Шафрань Бела, Мікчей Мікльоша, Секей Тиводора, Шипрака Ласло, Вердефі Дезо, Бороша Йозефа, Баяра Бруно, фон Тюльф Стефана і Дросте Генріха.

В прикінцевому слові прокурор заявив, що український народ помстить кожному свої кривди. І ми погоджуємося з цим. Рано чи пізно український народ судитиме ще й тих, які вже 30 років безпощадно грабують Україну — большевицьких окупантів.

БІЛЬШЕ ЛІСУ — БІЛЬШЕ ПОТУ

Крім вугілля, сталі і сільсько-господарських продуктів, які від довгого часу є предметом „особливої” опіки, останнього часу усна та писана советська пропаганда звернула увагу на вируб лісу. Кампанії на цю тему відтинку розпочала „Правда” 11 грудня 1947 року статтею „Ліс — зброя в боротьбі за п'ятирічку”.

На величезних просторах СССР лісу багато, але вируб його мільйонами каторжан та погано оплачуваних колгоспників незадовільний. Брак лісових матеріалів відчуває гірництво, різні галузі промисловости, транспорт. Немає також достатньої кількості лісу для експорту по демпінгових цінах.

Цитоване число „Правди” пише: „Совет міністрів СССР і Центральний Комітет ВКП(б) визнали безумовне виконання плану осінньо-зимових заготівель лісу в 1947-48 рр. важливішим завданням партійних і державних органів.

Що означають ці слова для колхозників, робітників та засланих — зрозуміло кожному. Почався безоглядний натиск нової панщини, нового поту й крові в північних районах СССР. А все те стра-

хття буде приховано гучними фразами про п'ятирічку в чотири роки, про соціалістичне змагання та нові зобов'язання в листах до Сталіна.

ПЕРЕВАГА „СОВЕТСЬКОГО СТРОЮ”

Відчувши важку кризу советського устрою, відчувши наступ нових ідеологій зсередини і зовні країни, большевики кинули пропагандивне гасло: „советський устрій є найбільш прогресивний і досконалий”. Як виглядає ця „прогресивність і досконалість”, найкраще говорять сторінки советської преси. „Правда” в ч. 329 пише: „Треба ствердити, що випуск частин до тракторів поважно відстає від плану. Наприклад, сталінградський завод у листопаді і жовтні виконав завдання лише на 41%, харківський тракторний завод — на 35%, а владимирський тільки на 10%. Незадовільно доставляє частини для тракторів міністерство автомобільної промисловости. Не організовано як слід виробництво запасних частин на заводах транспортного машинобудування... Не можна миритися з практикою, за якої плани в рублях виконуються, а МТС не доставляють важливіших запасних частин... Чимало є випадків, коли підприємства відправляють у МТС зіпсуті запасні частини”.

Подібно виглядає справа і в інших галузях промисловости. Ось що пише ще та сама „Правда”. „Партійні і державні керівники, задовольняючись успіхами передових колективів вугільної промисловости, не підтягають відсталих шахт. Вони не проявляють ініціативи і послідовности в правильній організації праці на шахтах, слабо поширюють нову техніку, недостатньо використовують механізми. Великі недоліки в будівництві. За перші два роки п'ятирічки „Главкарагандашахтстрой” збудував замість семи тільки дві шахти, але й ті мають численні недоробки.

Не краще в інших ділянках життя. В статті „Як у Нижніх Сереггах” реагують на критику, надрукованій в „Правді”, читаємо: „Тов. Солдатов після демобілізації прибув у район з призначенням на працю до редакції. Секретар райкому партії обіцяв дати йому повну підтримку і створити необхідні умови для праці. Але в газеті почали появлятися одна за одною статті Солдатова. Тоді секретар райкому партії починає писати спростовання. А трохи згодом він уживає в обкомі заходів, щоб вигнати кореспондента з району. Очікуючи допомоги від райкому, Солдатов залишався вісім місяців без квартири. Нарешті йому видано наряд на житлову площу в комунальному будинку. Але як тільки Солдатов вселився в квартиру, районна влада зажадала, щоб вона була звільнена. Проти кореспондента порушено судову справу...”

Таких фактів чимало є на сторінках советської преси, а востократ більше — в щоденному житті. Всюди бюрократія, підлабузництво, протекція, зачарованість партійного і державного апарату, нежиттєздатність господарської системи, що створює зачароване коло.

У чому ж тоді перевага? Перевага тільки в лицемірній і забріханій пропаганді, яка намагається антинародний большевицький режим подати як найбільш прогресивний. Перевага в безпощадному терорі, який тримає в рабській покорі десятки мільйонів людей.

Д.

3 нагоди тридцятих роковин «Жовтневої революції»

Прагнення свободи глибоко й непереможно закорінене в людській природі. Це прагнення кермувало й кермує життям і діями родів, племен, народів і націй від початку людського існування аж до сьогодні. Воно визначувало напрям і натуру дії, воно додавало запалу в праці й незламного завзяття в боротьбі.

Ще далеко до того часу, коли й людина й людські спільноти почали свідомо організувати своє життя, вже тоді були вони сповнені почуттям, що тільки забезпечивши свою свободу, вони зможуть рости й розвиватися за своїм бажанням, вони зможуть створити ті всі вартості для себе й цілого людства, на які вони спроможні. А справжньою ціллю, справжнім виправданням життя є саме творчість. Саме творення нових духових і матеріальних скарбів, вирощування нових досконаліших форм людського життя, ушляхетнювання людини й народу — оце й є найвищий закон на землі. Цьому законові підпорядковане все. Він підбудовує життєві норми, він створює підстави моралі, він дає справжнє відчуття вартості людини та нації.

І тому кожен нарід, кожна нація за всяку ціну, за ціну добробуту, поту й крові та життя цілих поколінь намагається здобути свою державу, яка єдина забезпечує вільне життя, вільну працю, вільний ріст і розвиток. І тому правильно історія не цінить, не рахує повновартісними тих народів, що загубили свої державно-творчі прагнення, що задовольняються чужим правом, чужим законом, чужою волею, накиненими державними народами.

Український нарід зараховується до тих народів, що на протязі свого понад тисячолітнього історичного існування або мав свою державу, або вів безкомпромісову боротьбу за неї. Історія українського народу — це історія боротьби за здобуття державності, за захист і розбудову цієї державності. Княжа Україна й козацька Україна — великі приклади цього. А й новітня історія підкреслює це.

Ще ж українські селяни Чернигівщини, Київщини, Волині, Поділля тощо на протязі XIX ст. зривалися не раз до одчайдушного бою з режимом російських царів. Це ж українські робітники створили 1874 р. в Одесі першу революційну робітничу організацію в Росії. Це ж вони могутніми страйками потрясли підвалини російської держави. Проти них московські держиморди кидали зграї жандармів, п'яних салдат, а навіть під'юджених російських робітників. Це ж представник української інтелігенції легендарний Желябов одухотворив „Народну Волю” на знищення російського сатрапа. Це ж, врешті, Україною стрясли наймогутніші хвилі революційних зривів 1905 р.

А коли в бурі першої світової війни захитався російський царат, українці — бійці з Волинського полку були першими, що спрямували свою зброю проти «єдиної неделимої» Росії.

Струснувся царат, і покотилася хвиля розбурханих національних революцій. На звалищах російської імперії, країни кнута й каторги, ставали вільні національні держави. Встали вільні держави фінляндців, литовців, латишів, естонців, героїчних кавказьких народів, народовладна Українська Республіка.

Тим разом оборону й захист «єдиної неделимої» Росії перебрали на себе російські більшовики — лєнінці. Всупереч прагненням народу, всупереч революційним і поступовим російським кругам, які визнавали, що щастя, добробут, розвиток народів дають тільки національні держави, більшовики двигнули міжнародно збиранину проти національно-

визвольних рухів. Вони використали ті обставини, що кількасотрічна російська неволя розбила народні сили, ослабила національні почування, розсіяла енергію. А до цього затруювали вони розбуждену національну стихію отрутою лживих гасел. Шайка авантюристів і шпівонів — Лєнін, Троцький, Камєнєв, Риков, Бухарін, Сталін, Дзєржинський, що опісля вистрілювали себе взаємно, як собак — за-дурманила народи. Ці авантюристи пообіцяли все: селянам землю, робітникам заводи, інтелігенції школи й всесторонні інституції, а всім — мир і свободу. І деякі народи пішли за ними. Ті, що пішли, у власній крові втопили свій визвольний змаг. Ті, що не дали обдурити себе, залишилися господарями своєї землі.

А ті видатніші одиниці, що пережили полум'яні дні революційних змагань, уже незабаром побачили, на який трагічний і згубний шлях вступили вони й повели свої народи, повіривши большевикам. І найчесніші та найвідданіші прихильники ідеї большевизму з-поміж них, почали шукати в розпущі виходу. І в цьому шуканні постигла їх смерть. Усі вони — білоруси, грузини, казахи, татари, узбеки, українці — скінчили або як Йоффе, Маяковський, Хвильовий чи Скрипник, пославши собі кулю в скроню, або як Гамарнік, Якір, Любченко і лєгон інших знайшли наглу смерть від руки сталінських катів.

А їх народи? Вже перші роки здерли маску з большевицьких гасел. Перші роки большевицького панування — це терор чека, це небувалий голод, що поглинув мільйони людей, а потім соціалізація засобів продукції, колективізація, а все це знов мільйони покритих і знищених. А в 1932—1933 знов мільйони поляглих з голоду. А після цього терор Єжовщини. Оце вам „короткий курс” історії ВКП(б).

З приходом другої світової війни знов заскавували большевицькі вожакі. Як у 1917 р., заговорили вони про права народів, про гідність людини, про вільний розвиток тощо. Після виграної війни вернулося попереднє. Знов примусові рекорди, знов стахановщина, стократ гірша й тяжча від передвоенної, знов холод і голод. В темних шахтах, у заводах-гігантах, під палючим сонцем на полях колгоспів змушують людину віддати з себе останнє, щоб підперти захитану політику Сталіна і його „соратників”.

Тим часом ми хотіли й хочемо бути людьми! А большевизм робить з нас машини. Робить автомати, що мають одну ціль: безпросвітне служіння советській системі — російській імперії. Нас і наших братів русифікують, змушують говорити в школах, установах, при війську тільки по-російськи. Ми шануємо мову російського народу. Але чим гірша наша мова від їхньої? Чим гірші мови казахів, узбеків, грузинів, литовців і білорусів? Чому ми маємо забувати мову наших вождів і геніїв — Ярослава Мудрого, Хмельницького, Мазепи, Шевченка, Франка, Лєсі Українки? Чому ми й наші діти обдерті й голодні, а з труду наших рук повстають різні мавзолеї лєнінів, двірці советів; на нашому поті галапасують тисячі бундючних червоних маршалів і партійців; з праці наших рук розкидають грубі мільйони за границями різні молотови, громіки, вишинські та інші мерзотники. А міжнародні пройдисвіти й агенти торези, піки, толіятті, ракоші розтрачують на пропаганду большевизму рештки створеного нами.

Цьому не бути вічно! Визиск і поневолення соток і мільйонів людей, цілих народів мусять скінчитися.

І тому ми в тридцятиріччя „Жовтневої Революції”, в якій більшовики захопили владу в свої руки, закабалили й закріпостили народи східньої Європи й частини Азії, заявляємо:

Те, що почалося 1917 року, дозріває до свого вивершення. Народи, які розбили мури царської тюрми, готують свої революційні загони до останнього бою з більшовизмом.

Національні революції народів сходу Європи й Азії грядуть! Вони знищать оплот реакції й визиску — СССР.

Вони покладуть край винищуванню цілих народів.

Вони раз назавжди зметуть з лиця землі звірства імперіялістів, колись білих, а тепер червоних, і звільнять від тюремного гнету, від насильства й сваволі оприччини, охоранки, чеки, НКВД, чи органів „государственной безопасности” всі народи — в’язні СССР — та поставлять російський народ як рівний з рівними побіч других народів. Не стане народів-панів і народів-рабів. Загине ненависть і знищення і „помоляться на волі невольничі діти”.

Всі народи більшовицького концтабору — литовці й білоруси, грузини, казахи, естонці, горці, узбеки, татари, тюркмени, а з ними й наш героїчний, многотрадальний український народ — здобудуть у своїх державах людські права. Сповниться мрія Шевченка: „В своїй хаті своя правда і сила і воля”.

Та до цього твердий шлях, ще тяжка боротьба жде нас. Але для свободолюбних народів Європи й Азії на шляху до їхньої самостійності ніякий ворог, ніяка перешкода не страшні. Слідом за царатом піде більшовизм.

З’єднаними зусиллями переможемо все!

Смерть більшовицьким тиранам!

Хай живуть національні революції поневолених народів!

Хай живуть самостійні національні держави — фундамент сили й добробуту народів!

Слава Україні!

ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Український націоналізм — це всенародній політично-революційний рух в Україні, це найгостріша зброя в руках народу в боротьбі з більшовицьким поневоленням і експлуатацією.

Український націоналізм вважає своєю основою ціллю здобути самостійну українську державу, в якій весь народ України буде мати рівні права.

Самостійну українську державу здобуде в майбутньому збройному зриві весь народ України. Українські націоналісти, зорганізовані в Організації Українських Націоналістів (ОУН), є передовою ланкою у всенародній боротьбі. В бій їх веде провід українських націоналістів (ПУН), очолений полк. Андрієм Мельником.

Від Редакції: Ця летучка розповсюджувалася на рідних землях у 30-ту річницю жовтневої революції.

ДОПОВНЕННЯ:

У цьому числі, в статті п. ген. М. Капустянського „Втрачені можливості”, на стор. 12, правий стовпець, після першого рядка згори, пропущено такі слова, що їх друкуємо грубими черенками: у висліді обміну думок й безпосереднього контакту (Бориса Савінкова) з ген. М. Капустянським він офіційно визнав Уряд УНР...

Редакція.